

TRUYỆN NGẮN, TÙY BÚT

HOÀNG THỊ BÍCH HÀ

**TRUYỆN NGẮN,
TÙY BÚT**

**NHÀ XUẤT BẢN THUẬN HÓA
HUẾ - 2022**

I. TRUYỆN NGẮN

1. Anh tôi

Tôi có một người anh cá tính, hoang nghịch trở trời mà lên. Từ nhỏ, thích trèo cây trong vườn. Có bữa leo phải cành ổi giòn bị gãy, thế là anh rớt xuống nghe ạch một cái như trái mít rụng. Anh đau điếng cảm giác râm râm cả mạnh sườn. Anh sợ quá nằm im một lúc, nghĩ bụng chắc mình chết rồi! Mở mắt ra, giờ chân tay thấy còn ngộ nguây được. Vậy là chưa chết lại phui đất lò mò ngồi dậy (như chưa hề có cuộc chia ly). Anh chạy vô nhà thấy tôi ngồi chơi đồ hàng bên cửa sổ hỏi:

- Ê lúc nãy mi thấy tau té không?

- Anh có té à, em nghe bịch một cái, tưởng trái mít rụng chơ!

- Mít mô mà rụng tau té đó, đừng méc mạ nghe!

Con nít trong xóm có trò chi là anh tham gia trò nẩy như: thả diều, rượt nhau, bắn bi,...Nghe nói bắt chuồn chuồn cho cắn rốn để biết bơi. Vậy là lũ bạn bắt chuồn chuồn rồi vén bụng lên cho cắn xong rồi cùng cả nhóm bạn trong xóm ủa xuống bến nhưng chưa bơi được

sải nào đã chìm ngấm. Nhờ có anh bạn chụp tóc kéo vô, may không thôi chết. Sau về nhà ngồi ngẫm nghĩ chắc tại con chuồn chuồn kim cắn nên chưa hiệu nghiệm. Phải là con chuồn chuồn voi mới được. Vậy là trưa trời nắng gắt thế mà cũng lội từ vườn cây ra đến bên sông mà bắt cho được con chuồn chuồn voi. Cho cắn rốn sao mà nó ngoạm cho một miếng tươm máu rồi tự động viên không hề hấn chi miễn biết bơi là ok. Sau đó rủ tụi bạn xuống bên bơi nhưng vừa thả chân, thả tay ra khoát khoát vơi vơi vài cái cũng lại chìm ngấm. Nhưng lần này rút kinh nghiệm chỉ bơi chỗ nước ngang bụng nên không sao!

Suốt ngày giỡn nhau, chạy đuổi khắp xóm, khắp làng. Đến giờ cơm, tôi có nhiệm vụ đi tìm anh về ăn mà kêu như kêu đò vậy. Đi coi đá banh thì về tận làng bên gặp trời mưa chạy về bao nhiêu lần ướt lóp ngóp như chuột lột. Mẹ tôi nói, anh mi trên đầu có cái xoáy trâu nên hoang nghịch rứa chớ tình cảm lắm. Quả có vậy. Ai mà chọc em là không được với anh mô nghe! Thương em lắm! Mà tui thì chúa nhõng nhẽo vì con út mà! Biết trong nhà ai cũng cưng. Suốt ngày đòi anh làm đồng hồ lá chuối, lá dừa... rồi bắt anh hái dâu, hái ổi hay thanh trà vào gọt ăn. Lúc thì bảo bắt cào cào, châu chấu, chán rồi thì bảo anh làm thuyền giấy, múc thau nước bỏ vô cho thuyền trôi. Nhiều lúc anh nổi cáu:

- Tau phát mệt với mi rồi nghe con tê!

- Mạ ơi chơi với hấn con mệt quá! Con chạy đi chơi đây!

Nói rồi đồng thẳng một mạch nhưng đi đâu, kiếm được cái gì hay, trái gì ngon cũng để dành cho em:

- Tau trèo cây té, đừng méc mạ nghe!

Có bữa, anh tui bị mấy đứa xóm bên bao vây. Thằng mặc áo bun xanh nói:

- Ê mi có đưa em mùm mìm giống con búp bê, mai mốt lớn gả cho tau nghe! Hứa đi tau khỏi kêu tên ba mạ mi là K V, không thôi tau réo nì.

Thế là anh giờ năm đấm lao vào thằng mặc áo bun xanh bóp hấn mấy phát nhưng cũng bị nó quần lại toi tả không kém. Khi tui chạy tới la lên méc mạ mới buông nhau ra mà chạy về. Đầu sưng cả cục u to như trái chanh. Về mẹ tôi lấy xác chè xanh, thêm ít muối bóp trán cho ấy. Vừa làm vừa giảng giải thế nọ thế kia được vài ngày cũng chứng nào tật nấy. Trời mưa thì chạy đi tắm mưa, đi giẫm nước mưa về nước ăn chân ngứa khóc ồm tòi, mẹ tôi phải nướng trái khế chua cho ấm rồi bôi anh đập chân vào, vài ngày là khỏi.

Anh học giỏi đều các môn. Mẹ tôi bảo anh kèm cặp em kéo mạ bận việc quá không coi sóc được việc học của em.

Lúc bắt đầu học chữ, anh viết mẫu rồi bảo tôi viết theo. Tôi lóng ngóng đưa nét bút cong queo không ra chữ. Anh tôi phải cầm tay tôi đưa từng nét. Sau thời gian hai tháng hè tôi biết đọc biết viết trước khi tới trường. Những lần anh dò bài, tôi đọc không thuộc là bị cốc một cú trên đầu kèm theo câu mắng:

- Học dốt như mi mai một lớn không có thằng mô rước.

Bị cốc một cú trên đầu, thực ra thì cũng không đau lắm. Nhưng tôi cố tình khóc ít mà ré thật to để cho mạ biết, thế nào anh cũng bị la.

- Dạy em mà cứ mắng hấn rủa con. Phải chỉ vẽ em từ từ, đừng để em khóc mà mạ xót.

Rồi anh đổi giọng ngọt như đường:

- Thôi, học đi chút nữa anh dò lại, nếu thuộc mai anh về ghé chợ Đông Ba mua cho em cái kẹp nơ hồng. Cài lên tóc, e em tui xinh lắm!

Khi anh vào học Trường Hàm Nghi trong Thành nội, ở nhà hoang nghịch là vậy chứ tới trường cũng được bầu làm Lớp trưởng như ai. Anh học rất tốt các môn tự nhiên. Rồi anh thi đậu vào Quốc Học. Lúc anh mới nhập trường, nhận bằng tên về đeo, đi lui đi tới mấy vòng trong sân rồi hỏi tôi:

- Thấy bằng tên QH oai không? Mi lo học đi mai một phải thi đậu QH như anh rứa nghe không?

Lên đệ nhị cấp rồi anh bớt hoang nghịch hơn, chú tâm vô bài vở của mình và kèm cặp em út học hành.

Thế rồi anh được du học ở Hoa Kỳ theo chuyên ngành vận tải hoa tiêu. Hết thời gian học tập, anh về nước làm phi công thuộc bộ phận vận tải hàng không ở Tân Sơn Nhất, rồi anh cưới vợ, chị là người miền Tây.

Ba năm sau, do những biến cố khách quan nên anh đưa vợ con qua định cư ở Tiểu bang Illinois, Hoa Kỳ. Số là trước khi đi du học anh tôi được học tiếng Anh 1 năm

tại Gò Vấp nên quen bạn gái người miền Tây. Anh nói với mẹ tôi là lấy vợ xa cho chắc, chứ ở nhà cứ đi ra ngõ là gặp bà con. Trong phường xóm dính vô ai nghe nói cũng họ hàng hết. Bởi vậy cứ ra đường gặp ai cũng phải chào: Thưa anh, thưa o, thưa chú...Mà không biết họ có nghe không. Cũng chẳng đợi họ trả lời. Nhưng nếu không chào là sẽ có người nhăn về với mẹ tôi ngay.

Thế rồi, khi tôi lập gia đình, anh tôi cũng đưa mẹ tôi qua ở với anh để phụ chăm cháu. Lúc này anh chị sinh bé Đan Thanh.

Anh xin làm ở nhà máy sản xuất máy cày tại TP Chicago (thuộc Tiểu bang Illinois). Nhà máy này mỗi ngày sản xuất 150 chiếc. Nhân viên khoảng 40 nghìn người, trong đó người Việt khoảng 100 người. Anh làm việc trách nhiệm và có nhiều sáng tạo nên được trả lương gấp rưỡi so với đồng nghiệp của anh. Ngoài ra còn thưởng và các phụ cấp khác. Cứ 2 tuần anh lãnh lương 1 lần, tiêu chuẩn 4 h bệnh, 1 tháng có 8 h bệnh và 1 năm có thêm kỳ nghỉ... Công việc đang trôi chảy, anh làm được 5 năm ở đây thì nghiệp đoàn cứ đòi tăng lương 3 tháng 1 lần. Nên nhà máy phải tăng lương cho họ. Vì nếu không tăng họ sẽ đình công. Lúc đầu sản xuất 150 chiếc/ngày. Sau hạ xuống 100 chiếc/ ngày... rồi chỉ còn 50 chiếc/ ngày nên sau này nhà máy tính toán thấy thua lỗ không đủ chi phí nên nhà máy đóng cửa. Anh tôi phải ăn lương thất nghiệp nhưng cũng đủ sống.

Ở hiền gặp lành, có một chị người Việt có chồng là người Mỹ ở gần nhà anh không biết lái xe, có biết lái nhưng ra đường cứ quẹo trái, quẹo phải tùy thích nên anh chồng sợ quá liền nói anh rảnh thì nhờ anh qua kèm cho chị ấy. Sau 2 tuần, chị ấy lái xe được ngon lành. Chồng chị ấy mừng lắm! Anh chồng bảo anh viết đơn anh ấy sẽ tiến cử đi làm ở chỗ cơ quan anh ấy. Và may mắn thay, anh đã được vào làm việc ở một nhà máy của bộ Quốc phòng đóng tại một hòn đảo thuộc bang này. Nhà máy có số lượng nhân viên là 20 nghìn người nhưng người Việt chỉ có duy nhất một mình anh tôi. Ở nhà máy này sản xuất xe tăng 113, súng M15 (súng trường), mặt nạ chống ngạt. Lương hưởng ở đây và phụ cấp cũng khá, ngoài ra còn có phụ cấp thêm cho vợ anh \$1000 / tháng. Chị xin đi làm thợ may ở hãng chỉ là đi làm cho vui, lương mỗi tháng chẳng là bao với khoảng \$ 500 / tháng gọi là làm cho có. Đó cũng là lý do ra ngoài để giảm tiếp xúc với mẹ chồng. Mẹ tôi sinh trưởng trong gia đình nề nếp xưa, thâm nhuần tư tưởng nhân nghĩa, chuẩn mực từ lời ăn tiếng nói cho đến việc làm. Hai thế hệ sống cùng nhà, mẹ chồng- nàng dâu là vấn đề muôn thuở khó dung hòa. Tuy nhiên ở đời vẫn có những cặp mẹ chồng, nàng dâu quan hệ rất tốt, rất thuận hòa nhưng quả thật càng ngày càng thấy hiếm. Bên tình bên hiếu, anh đứng giữa thật khó xử. Anh hiếu thảo với mẹ và cũng rất yêu thương vợ con, chiều vợ hết mực. Tiền bạc làm ra anh cho vợ con xài thoải mái, không tiếc với vợ thứ gì nhưng sự đời nhiều khi không như ý muốn.

Năm 1989, chị dâu tôi bỏ nhà đi theo tiếng gọi tình mới. Anh lâm vào cảnh gà trống nuôi con. Anh đau khổ tột cùng, tưởng như sẽ gục ngã, nhưng anh hiểu là mình phải sống không phải cho mình mà sống vì con. Nên anh gắng gượng làm lụng và nuôi con. Lo cho con đầy đủ, một gánh hai vai thay thế cả mẹ nó. Làm sao cho con đỡ thiệt thòi nhất khi thiếu mẹ. Anh dành hết tình thương cho con. Thời gian trôi đi, bé Đan Thanh vào đại học, cháu đề nghị ba về Hawaii sống để tìm, thuyết phục mẹ về.

Năm 1991, anh thương con, nghe lời con xin nghỉ việc ở nhà máy của bộ Quốc phòng một công việc không dễ gì kiếm được ở Chicago. Anh về Hawaii xin vào làm ở một nhà hàng. Như vậy là bỏ một công việc ổn định ở Chicago mà về đây để lao động tự do là một việc mạo hiểm. Công việc vất vả nhưng anh hi vọng có cơ hội để gần chị, thuyết phục chị trở về. Lúc này, thì anh cũng hiểu tình cảm như ly nước đã đổ đi khó lòng hàn gắn nhưng vì con anh mà gắng gượng níu kéo. Lại nói về anh tình nhân của chị thì khi thấy anh tôi, anh ta rất ngạc nhiên và nói với anh tôi rằng:

- Tôi hoàn toàn là không biết cô ấy đã có gia đình.
- Vì cô ấy nói với tôi là độc thân nên mới ra cơ sự này.

Nhưng chị vẫn không lay chuyển, không nhớ con, cũng không vì nghĩa tào khang vợ chồng dù “một ngày nên nghĩa” huống gì đã có với nhau một mặt con, lòng chị lạnh băng khi gặp anh. Thậm chí chị không thèm đến dự đám tang mẹ chồng (khi chưa ra tòa li hôn thì chị vẫn

là dâu con nhưng chị đã không xem “nghĩa tử là nghĩa tận” để làm tròn phận sự lần cuối với mẹ chồng). Sau bốn năm vô vọng, năm 1993 anh làm giấy li hôn với chị. Lúc này anh nuôi cháu Đan Thanh đã học xong đại học tài chính kế toán và đã có việc làm nơi đây.

Anh một mình khăn gói về Texas. Nơi này, thời trai trẻ, lúc đi du học đã có thời gian anh thực tập ở đây. Bước đầu chân ướt chân ráo, anh thuê một phòng trong khách sạn để sống một thời gian ngắn rồi tính tiếp. Tại đây có một chị phục vụ và đưa con trai của chị là người Việt. Hàng ngày qua câu chuyện, biết em ấy cần học tiếng Anh. Thế là anh dạy tiếng Anh cho em ấy. Mỗi ngày lúc rảnh em trai ấy chở anh đi chơi đây đó cho biết, tìm lại những người bạn. Anh cũng đã liên lạc lại được với một số bạn bè. Rồi anh ra ngoài thuê tạm một căn hộ để sống và bắt đầu cuộc sống mới ở đây. Làm lụng, tích cóp rồi anh cũng mua được nhà. Về Texas, anh thấy khí hậu ở đây ít lạnh hơn ở Chicago. Anh bảo bé Đan Thanh về sống dưới này nhưng cháu nói cháu quen ở Chicago rồi với lại công việc đã ổn. Nay cháu đã lập gia đình và đã có một cháu trai khá khinh. Như vậy anh cũng đã yên tâm phần nào về con cái.

Trong một lần anh dự đám cưới tại nhà người anh ở Oregon, cậu của người chị dâu thấy anh sống đơn chiếc nên đã giới thiệu cho anh một người bà con của ông ấy. Anh lập lại gia đình với chị (chồng chị đã mất, nay chị sống với đứa con trai). Anh rất chiều chuộng chị. Mọi việc trong nhà từ A đến Z một tay anh đảm nhận. Lúc

chị ngủ, anh cũng buồn mừng, đắp mền cho chị rồi anh mới đi lo việc của anh. Bà con của chị, ai cũng mừng cho chị là gặp anh nữa sau cuộc đời nhưng thật quý hóa. Anh xem con riêng của vợ như con mình, chăm chút, nuôi nấng cháu cho đến khi cháu vào đại học, lập gia đình và ra riêng.

Lại nói về người vợ cũ của anh, mặc dù li dị rồi, nhà nước vẫn báo cho anh biết là vẫn phụ cấp cho vợ cũ ăn theo anh mỗi tháng \$1000. Bây giờ về già, bà ấy cũng sống một mình vì anh nhân tình sau cũng đã bỏ đi vì ông ấy cho rằng người thiếu chung thủy đã từng bỏ chồng để sống với anh ta thì không chắc là sẽ lại không bỏ anh ta lần nữa.

Hơn 30 năm, không hiểu do hồi hận hay là so sánh lại thấy không có ai chiều chuộng như anh tôi, cũng là lúc về già rồi cần có người nâng khăn sửa gối nên đã đánh tiếng nhờ bé Đan Thanh gọi điện với ba cho mẹ nó về lại sống cùng anh tôi. Bé nói:

- Nếu mẹ về sống với ba thì sẽ tốt cho con hơn. Nhưng con cũng hiểu là không dễ gì nên tùy ba thôi!

Nhưng anh không đồng ý. Muộn quá rồi! Tình xưa đã hết và lửa lòng đã nguội.

Anh đã đi qua sóng gió cuộc đời, từng tan nát lòng và gặm nhấm nỗi buồn như thế. Bây giờ muốn bình yên. Anh nói với tôi là đời anh như bị sao quả tạ chiếu vào. Chuyện học hành, công việc thì hanh thông mà duyên tình lận đận, có lẽ là những gì thử thách cam go của một

kiếp người. Giờ đây anh sống khép kín, ít giao du với ai. Hàng ngày lui cui với mảnh vườn và dăm ba người bạn trong xóm. Cảm thấy an bài với số phận vui ít buồn nhiều của anh. Anh em giờ ở cách xa nhau, ai có gia đình nấy và những bận bịu riêng. Không thể có những tháng ngày vui vẻ bên nhau như thời thơ ấu. Nghĩ về anh tôi xót xa lòng. Nước mắt lại tuôn trào. Thương anh, chỉ biết cầu mong anh luôn được an lành, sức khỏe với cuộc sống bình yên!

Sài Gòn, 23/8/2021

Bài viết đã được đăng trên các trang web VHNT:

- *Tong phuoc hiep- Vinh Long (ngày 5/9/2021)*
- *Trung học Chợ Lách- Bến Tre (ngày 5/9/2021)*
- *vanchuongviet.org (ngày 7.9.2021)*
- *haibogiay.net (ngày 7/9/2021)*
- *vietvanmoi.fr (ngày 8/9/2021)*
- *art2all.net (ngày 15/9/2021)*
- *Vuon CVA 5461sites. google (1.11/2021)*

2. Mưa buồn rơi xuống phía hoàng hôn

1. Dì Lạc Viên là chị cả của mẹ tôi, dì sinh năm 1920. Tên thường gọi ở nhà là dì Ty. Ông ngoại tôi người làng An Ninh Thượng nhưng vì để tiện cho việc đi dạy và việc học của các con nên chuyển về sống ở Thanh Long gần nhà nhạc phụ của ông. Ông bà tôi sinh được dì Lạc Viên song sinh với dì Lạc Thiên và mấy cậu nữa, mãi hơn hai mươi năm sau mới lòi ra mẹ tôi là út kém dì 23 tuổi, nên dì Lạc Viên cưng mẹ tôi lắm!

Dì có mái tóc đen nhánh, làn da mịn màng đôi mắt đẹp và cười rất duyên. Dì thông minh, tháo vát lại khéo tay nữa. Ngoài việc ông ngoại cho học chữ thì ở nhà bà ngoại cũng truyền dạy về nữ công gia chánh như: khâu thùa đan lát, làm các loại bánh và đặc biệt là nấu bún bò, cơm hến rất ngon.

Một buổi sáng đẹp trời, cậu học trò của ngoại tôi ghé thăm thầy giáo cũ. Cậu người ở làng bên kia sông. Ông ngoại tôi nói tiếng Pháp giỏi, cậu học trò (tên là cậu Khiên) của ông rất quý thầy nên đi làm ở đâu xa khi trở về cũng tới vấn an và đàm đạo với thầy coi bộ tâm đắc lắm! Dì Ty pha trà bung lên. Cậu Khiên bất chợt thấy dì Ty, thoáng chút ngỡ ngàng:

Cậu hỏi: - Dạ bé Lạc Viên đây hả thầy. Sau mấy năm con trở lại nhà, em lớn nhanh quá con không nhận ra.

Từ đó về sau, cứ dăm bữa nửa tháng cậu Khiên lại tới thăm thầy một bận. Và có lần cậu mạnh dạn mở lời:

- Thưa thầy! Con thú thật với thầy là con đã thương em Ty. Thầy cho phép ba mẹ con qua dạm hỏi em. Xin thầy tác hợp cho tụi con.

Lúc này dì Ty vừa tròn 17 tuổi. Ông ngoại tôi cũng quý cậu Khiên vì tính tình, trí tuệ và dung mạo khôi ngô nên ông ngoại tôi đồng ý cho hai gia đình qua lại.

Thế rồi, ngày lành tháng tốt, đám cưới được cử hành, dì Ty về nhà chồng ở làng Triều Thủy, bên kia sông, so với làng ngoại tôi cũng không xa là mấy.

2. Mười tám tuổi, dì Ty về nhà chồng, là gia thế của dòng họ Hoàng Trọng- dòng họ có truyền thống khoa bảng dưới triều Nguyễn. Bố chồng của dì làm quan Tả bộ Thị lang dưới triều vua Thiệu Trị - Tự Đức vì vậy nhà cửa rất đồ sộ khang trang, tòa ngang dãy dọc. Vườn tược rộng thênh thang do ông bà nội tạo dựng.

Dì Lạc Viên là con ông giáo nên được kèm cặp dạy dỗ chu đáo. Thẩm nhàn tư tưởng nhân nghĩa của con nhà nề nếp đầu thế kỷ XX. Nhưng xem ra làm dâu một gia đình vọng tộc cũng không dễ dàng gì. Mẹ chồng dì- phu nhân quan Tả bộ Thị lang, bà là hậu duệ của quan đại thần Thân Văn Nhiếp (1804- 1872) một nhà quân sự tài ba dưới triều vua Tự Đức và đặc biệt là phụ nữ Huế xưa, tư tưởng Nho giáo chuẩn mực nên càng khó hơn! Nhưng nhờ đức tính nhu mì, hiền thực, khéo léo lại siêng năng, dì Ty tôi cũng tròn vai vợ hiền dâu thảo. Vườn nhà ông bà rất rộng. Đến nỗi đứng ở phía đầu vườn, gọi cuối vườn không nghe thấy, trồng cam quýt, thanh trà, bưởi, thơm, mít, cau trầu, măng cầu, măng cụt, dâu,... trong vườn nhiều lắm! Công việc của dì là coi sóc vườn tược, chợ búa và nấu nướng. Dì nấu món nào cũng rất khéo và ngon. Hằng ngày, cơm bưng nước rót phục vụ ba mẹ chồng và chăm lo chồng con vẹn toàn. Mẹ chồng dì khó là vậy nhưng cuối cùng chỉ thương mỗi dì là nhất.

3. Năm 1941 dì sinh anh con trai đầu cậu đặt tên là Trọng Thanh, kế đến các con của dì lần lượt chào đời là: chị Hằng sinh năm 1943, anh Trọng Bình sinh năm 1945,

anh Trọng Đạt 1948. Cậu Khiên chồng di làm nghề canh nông ở sở canh nông TP Huế. Gia quyến thật đầm ấm hạnh phúc. Nhưng điều không may đã xảy đến với gia đình di. Oái ăm thay nghe cậu Khiên nói tiếng Pháp giỏi Việt Minh thời bấy giờ nghi ông hoạt động cho Pháp mà chống lại Việt Minh nên đã bắt ông đi khu chiến và tra khảo trong thời gian 6 tháng. Sau xét thấy ông vô tội nên được Việt Minh thả về. Nhưng ngay sau đó ông lại bị bọn Việt gian chỉ điểm nên bị Pháp bắt giam ở Lao Thừa Phủ, TP Huế một thời gian rồi đem xuống Phú Bài, Hương Thủy và bị Pháp và bọn Việt gian tay sai tra khảo hết sức tàn độc như: bắt uống nước xà phòng cho đầy bụng rồi đập giày đình lên bụng cho ói trào ra để lấy lời khai. Cuối cùng chịu không nổi với sự hành hạ tra tấn ấy ông đã lâm bệnh nặng, khi đưa về nhà thì hai hôm sau ông tức tưởi qua đời. Lúc này di tôi chỉ mới 33 tuổi, một nách bốn đứa con thơ và đang mang thai đứa con út. Năm đó là 1950. Trong suốt thời gian cậu Khiên bị giam giữ di tôi lo đi thăm nuôi, bới xách cơm ăn nước uống cho chồng. Di phải đi bộ từ nhà xuống tận Phú Bài từ sáng sớm đến tối mịt mới thất thểu, trở về nhà trong phờ phật để lo cho các con. Một mình gồng gánh nuôi bốn đứa con thơ, thêm một đứa con nuôi của người em song sinh nữa là năm đứa và một đứa sắp sinh. Số là Di Lạc Thiên lấy chồng (ở làng Xuân Thượng) nhiều năm mà không có con nên nhận đứa con nuôi là Trần Văn Thạnh mới 4 tuổi rồi gửi cho Di Lạc Viên nuôi nấng.

Năm 1951 dì tôi sinh người con út là anh Trọng Tiến. Ở cứ vài ngày non ngày, non tháng cũng phải lo dậy coi sóc việc vòn, cắt việc cho các con, đưa đỡ em, đưa lớn kèm đưa nhỏ bảo ban nhau học hành. Gia cảnh lâm vào tình huống ngặt nghèo. Nói sao hết nỗi buồn và cả sự vất vả của dì tôi- một gánh hai vai để chăm lo quán xuyên gia đình. Dì rất hiếu đạo với nội ngoại, đặc biệt chăm sóc bố mẹ chồng ngày càng già yếu sau nỗi đau mất con. Vừa làm lụng, buôn bán tảo tần để nuôi 6 đứa (5 đứa con và 1 đứa cháu) ăn học! Đúng là mẫu người mẹ hi sinh hết lòng cho con cái và gia đình.

“Nuôi con chẳng quản chi thân

Bên ướt mẹ nằm, bên ráo con lăn.”

(Ca dao)

Có những lúc giáp hạt com phải độn sắn, thêm khoai thì dì chỉ lượm mấy mẫu khoai sắn ăn còn nhường com trắng cho các con cháu ăn. Dì là điển hình của những người phụ nữ Huế chịu thương, chịu khó, nhân hậu và đảm đang. Dì làm việc quần quật từ tờ mờ sáng cho tới khuya. Nhờ vườn tược rộng rãi, rộng hai mẫu (theo cách tính của Trung Bộ là 20 ngàn mét vuông, phù sa mỗi năm về bù đắp cho vùng quê nơi này nên cây trái luôn tươi tốt, trồng đủ thứ cây ăn quả như: mít, dâu, nhãn, ổi đặc biệt là thanh trà và bưởi... cây trái nào cũng trĩu quả. Có lẽ nhờ người chăm có tay. Mùa nào thức nấy, dì tôi thu hoạch rồi gánh ra chợ bán lúc chợ gần, lúc chợ xa tùy cây trái. Đàn bà con gái như dì Ty quả là đảm đang và tháo vát mà thế hệ chúng tôi chưa hẳn đã giỏi

giang được như di. Di làm cả những việc của đàn ông thường làm như trèo cây rồi dùng câu liêm giựt từng buồng cau xuống bán tươi hoặc chế phơi khô đáp ứng nhu cầu thị trường. Mỗi lần tôi thấy di tôi hái thơm, tay xước do gai đâm máu tươm ra là tôi xót lắm. Mà di bảo không sao, vô rửa qua nước muối là lành thôi. Chân đi nhẹ nhàng như lướt mà nhanh thoăn thoắt, mới nghe tiếng di đầu ngõ một chút sau đã thấy di thu hoạch đầy gánh thơm (dứa, khóm) thật đáng nể.

4. Trước khi ông bà nội qua đời, lần nữa tai họa lại đổ ập lên gia đình di mà không lường hết được. Đó là một cơn hoả hoạn xảy ra cho ngôi nhà do con mèo nằm sưởi ấm bên đống rơm trấu trong một đêm trời lạnh mà gia nhân đã un đốt lúc trời nhá nhem tối mà quên dập tắt. Khi con mèo ngủ quên bị cháy lông nên hoảng hồn nhảy lên nóc xà nhà làm cả toà nhà bốc cháy dữ dội vô phương cứu vãn. Từ đó gia đình di cậu lâm vào tình trạng nghèo khó sau khi ông bà nội mất. Lúc cậu tôi qua đời, anh Trọng Thanh con đầu của di mới 9 tuổi, Anh Trọng Bình 5 tuổi. Cậu tôi đặt tên con trai Thanh rồi đến Bình ý là mong đất nước luôn Thanh Bình. Nhưng khi anh Thanh ra phường làm giấy khai sinh cho em chuẩn bị đi học, không hiểu anh nhân viên văn phòng có ngủ gật không mà để ngòi viết quệt thành dấu sắc hay vì trùng tên người nhà ông mà sửa từ dấu huyền sang dấu sắc thành Bình không biết nữa. Anh Thanh còn nhỏ thấy làm xong giấy khai sinh cho em là mừng, cũng không thắc

mắc gì nên cầm giấy khai sinh về. Thế là anh mang tên là Hoàng Trọng Bính luôn từ đó.

5. Dưới sự chăm sóc dạy dỗ của dì tôi, các người con của dì đều chăm lo học hành, mặc dù không tránh khỏi những lúc chọc giỡn nhau, khóc chí chóc, chạy khắp xóm, khắp làng. Đến giờ cơm có khi người nhà kêu như kêu dò mới chạy về ăn. Dì thường nói “Tau chạy như chó đập lửa” đây nè! Tụi bây quậy cho lắm vô”. Đặc biệt là anh thứ ba: Trọng Bính hoang trở trời mà lên. Dì tui nói có lẽ vì có hai cái xoáy trầu trên đầu. Khi thì trèo cây té như trái mít rụng ngoài vườn (có bà mẹ đỡ hay sao mà không việc gì) chạy nhảy tiếp không biết mệt là gì. Nhiều khi té nhào đầu, bầm tím, vết bầm này chưa tan, vết bầm kia đã tới. Trán va nhau sưng cục u, dì tôi vừa lật đật đi giã muối với xác chè mà bóp trán cho anh ấy vừa giảng giải mà hôm sau hoang nghịch không thấy giảm! Khi thì anh còn chạy đi xem đá banh ở tận Dạ Gà (khu đất trống bên cạnh lò vôi Long Thọ), gặp mưa ướt như chuột lột về đầu nóng hầm hầm, dì tôi lại lo nấu nước xông cho anh. Rồi nhiều lúc còn đi tắm mưa, giẫm nước, về bị nước ăn chân. Dì tôi lấy trái khế chua nướng vừa đủ cho anh đập chân vào trái khế nóng, thế là vài ngày là khỏi. Dì tôi thường dùng thuốc dân gian để chữa bệnh lật vạt cho con. Coi vậy mà tứ quý (bốn anh con trai của dì) và anh Thạnh đều lớn nhanh, khỏe mạnh. Chỉ có chị Hằng con gái là hơi ốm, người mảnh mai như cây sậy, dì tôi cứ chọc là “con Rọm” nhưng chị siêng năng giỏi giang như dì vậy! Lên 10 tuổi đã biết phụ với mẹ

làm việc nhà: quét nhà, quét sân, cho gà ăn, rồi gánh nước đầy lu (thời này gánh nước giếng hoặc nước sông chứ chưa có nước máy). Dì tôi lo làm vườn, thu hoạch rau, củ quả, cắt tỉa, sắp xếp vào quang gánh cho gọn để sáng mai đi chợ sớm. Thương dì lắm! Gánh hàng thì nặng mà cứ đi bộ trên đoạn đường dài 2 - 4 cây số. Lúc nào buôn may bán đắt thì về sớm, lúc bán ế thì giờ ngộ nắng gắt gao cũng còn bươn bả ngoài đường. Nhiều khi về đến nhà ăn chén cơm trưa cũng 1 - 2h chiều. Cơm nước ở nhà lúc này có chị Hằng đảm nhận lo cho mấy anh em. Mỗi lần dì phân công anh Trọng Bính quét nhà thì anh ấy lại nhờ chị Hằng làm giùm (để rảnh mà chạy đi chơi) rồi nói: -“chị làm giùm, đó hồi tui đi xin lá thuốc cho (chị Rọm thích hút thuốc lá ngọn mà chỉ có bên nhà hàng xóm mới có nên phải chạy đi xin (loại thuốc lá quán lại bằng lá thuốc nguyên chất nhìn giống như thuốc xì gà thời nay) còn dì Ty thì ăn trầu và hút thuốc Cẩm Lệ như mấy mẹ Huế ngày xưa. Buổi chiều thường ưa uống vài chung rượu để cho dễ ngủ. Chị em hạp nhau nên chị Hằng cũng rất thương thằng em quậy của chị. Nhìn chung cả mấy anh em đều thương nhau, biết bảo ban nhau học hành. Anh Trọng Thanh học toán rất giỏi, anh thi vào Trường Sư phạm Quy Nhơn để làm thầy giáo như ông ngoại. Nhưng học được 3 tháng thì một hôm có toán cảnh sát vào bắt và sau đó bị đuổi học vì một lý do không đâu. Số là lúc bầu cử thời Đế nhất Cộng hòa, ban bầu cử dặn là: “Xanh bỏ giỏ, đỏ bỏ bì”. Ý nói phiếu xanh ghi tên vua Bảo Đại thì bỏ vào giỏ rác,

còn phiếu đồ ghi tên Ngô Đình Diệm thì bỏ vào bì. Nhưng anh làm ngược lại, bị theo dõi ghi vào sổ đen. Đó là lý do đuổi học. Bởi vậy mới nói người Việt làm khổ nhau, rình rập, ton hót nịnh bợ là một thói xấu mà thời nào cũng có. Chứ việc bầu cử là việc dân chủ mà. Thiết nghĩ mấy tay sai nha này rảnh thì ngồi pha ấm trà mà khè khà còn hơn là đi lùg bắt bớ ai không bỏ phiếu cho Tổng thống (sau 3 tháng rồi còn gì). Còn chuyện ai bỏ ai gạch thì làm sao Tổng thống biết, mà có biết ổng cũng chẳng để ý làm gì miễn là trúng cử thì thôi. Biết bao nhiêu việc đại sự phải làm, quan tâm gì ba cái vật vãnh không đáng.

Nhưng trong cái rủi có cái may, sau đó anh thi vào Trường Viễn Thông và làm việc ở Sài Gòn, anh thông minh, giỏi chuyên môn nên chẳng bao lâu anh được lên chức Trưởng phòng khi tuổi đời còn rất trẻ. Anh Trọng Bình hoang nghịch nhất trong mấy anh em. Lúc nhỏ học từ mẫu giáo địa phương rồi học Trường Tiểu học Triều Thủy. Năm 1958 người anh con bác đem vào ở với gia đình anh tại đường Gia Long, Quy Nhơn cho đi học Trường Tiểu học Mai Xuân Thưởng, được nhận vào học lớp Nhì với cô giáo Huyền. Chưa hết một năm mà couper cours trốn học đi coi cinema, leo núi, có bữa trượt núi té một lần tính chết may nhờ chụp được cái cây. Thấy anh Trọng Bình hoang nghịch quá nên gửi anh vô Trường Dòng Bình Linh để mấy frère dạy học nội trú. Trong trường Dòng, thường học chuyên về tiếng Pháp và Việt Ngữ. Một buổi sáng ấy frère hỏi một câu tiếng Pháp mà anh Trọng Bình chưa trả lời kịp nên bị frère đá một phát

rớt từ trên thêm xuống bãi cỏ. Công nhận mấy frèrè nghiêm khắc và rất dữ. Tức quá, anh giựt hết sách giựt vở bỏ về. Ông anh thấy hoang nghịch quá không chịu nổi trả anh về Huế. Anh thi vào đệ thất Trường Hàm Nghi năm 1961, học đến lớp đệ tứ năm 1964. Năm 1965 anh thi đậu vào lớp đệ tam Trường Quốc Học. Năm 1968 anh vào đại học. Lúc từ Sài Gòn về Huế ăn tết, quân đội vào giải tỏa làng, tập trung hết dân làng vào nhà vôi Long Thọ. Trong số đó có gia đình di Ty. Di và 4 anh con di được bố trí ở tạm chung một phòng tại đây, lúc này anh Trọng Bính đi chơi với người bạn thân tên Hồ Xuân D (Dờ óc lép). Nhưng anh không ngờ anh ta là đặc công nằm vùng. Dân trong làng thấy rồi chỉ điểm nên anh bị bắt và bị tra khảo xem anh có dính líu hay hoạt động gì không? Sau 3 ngày tra khảo, đánh đập không có kết quả gì và xét thấy vô tội nên thả về với gia đình. Nhưng chưa hết, họ đã ghi tên anh Trọng Bính vào hồ sơ đen. Cái đầu ở chỗ là người công an đánh đập anh tên là Vĩnh T lại là bạn của anh Trọng Thanh và cũng là anh ruột của người bạn thân khác của anh Bính, tên Vĩnh H. Bị ghi vào sổ đen nên sau này, khi ở Sài Gòn và trong thời gian ở Mỹ, công an và bộ Tư lệnh Không quân ở Tân Sơn nhắc báo cho anh Trọng Bính biết là anh đã có sổ đen và luôn bị theo dõi. Khi còn ở Phi đoàn Hoa tiêu mấy người bạn sĩ quan và chỉ huy của anh cũng biết điều này nên họ nói với anh là cuộc đời quân ngũ của anh có giỏi lắm thì chỉ đến cấp tá là cùng chứ không thể ngóc

đầu lên được. Thế là cả anh Trọng Thanh và anh Trọng Bính đều bị sỗ đen vì những chuyện không đâu với những kẻ tiểu nhân đó mà cứ ngỡ là bạn. Hai anh nói:

- Chính họ đã đâm sau lưng mình. Buồn thật!

Cuộc đời thăng trầm dâu bể đôi khi chỉ vì không may bị chính người mình cho là bạn lại đi vu oan, hãm hại mình.

Tôi hỏi anh bị oan sai vậy sao mình không viết đơn kiện để tìm lại công bằng.

Anh nói:

- Kiện ai hỏi đó? Ai có quyền có chức thì kẻ đó thắng. Xã hội còn quá nhiều bất công và thối nát. Tụi anh chỉ nhờ vào ơn Đức của Mẹ mà tại qua nạn khỏi là mừng rồi.

Năm 1969 được đi du học Mỹ theo chuyên ngành pilot. Năm 1972 anh về nước với quân hàm trung úy, vào làm trong không đoàn vận tải. Anh cưới vợ và được cấp một căn hộ ở bộ Tư lệnh. Anh thường bay thẳng từ sân bay Tân Sơn Nhất qua sân bay Los Angeles, San Francisco chỉ 19 tiếng đồng hồ. Mỗi lần đi công cán về thì có xe không quân ra đón tận sân bay. 3 năm sau anh được lên hàm đại úy. Anh Trọng Đạt vào lính bộ binh. Anh Trọng Tiến thì vào SG làm cho cơ quan thuế vụ ở phi trường Tân Sơn Nhất. Còn anh Thạnh đi cho ăn học xong Trung học phổ thông rồi mới về sống với mẹ nuôi của anh. Sau này anh Thạnh làm thầy giáo dạy học ở Nha

Trang. Lấy vợ cũng họ Hoàng nhà ở trên làng đôi diện trước cổng nhà di.

Phần 2:

6. Chị Hằng lấy chồng về ở đường Chi Lăng, anh là một thợ may đẹp có tiếng, mở tiệm trên phố. Anh đúng là rể quý, hiền lành và hiếu nghĩa. Anh chị sinh được hai đứa một trai, một gái. (Sau này chị mất rồi anh vẫn lên về ky giỗ nhà vợ đều đặn. Đến nay khi anh đã ngoài tám mươi tuổi rồi anh vẫn không quên phận sự rể con trong nhà của vợ)

Chị Hằng mất vào năm Mậu Thân 1968, lúc này bom đạn dữ lắm. Lúc chị cùng 2 con trốn dưới hầm trong nhà chồng đã yên nhưng vì con bé đầu của chị (mới 4 tuổi) đói bụng đòi uống sữa nên chị bò lên hầm tìm lấy sữa cho con và bỗng thêm đứa con nhỏ mới đầy 2 tuổi. Ngay lúc đó 2 máy bay của Mỹ ném bom rơi trúng nóc nhà chị chỗ đang đứng với 2 con. Sức ép của quả bom đã đẩy văng 2 đứa con của chị ra xa mà tụi nó không hề hấn gì. Có lẽ chị đã che chắn cho con mà hi sinh thân mình.

Lúc này, 4 anh em cùng về quê ăn Tết, cả nhà đi đều được trú tạm trong lò vôi Long Thọ với các gia đình trong làng. Ở đó khi nghe tin chị Hằng mất đi cũng sốt bàng hoàng. Những giọt lệ đau buồn tràn ra ràn rụa trên khuôn mặt đau khổ của người mẹ mất con. Làn mặt chồng nay lại mất con. Tan nát cõi lòng. Còn đón đau nào hơn thế nữa. Bốn anh em còn lại chỉ gục đầu trong

ngẹn ngào, uất hận và nuôi tiếc người chị duy nhất hiền lành chăm chỉ của mình.

7. Lúc thế cuộc tao loạn dì tôi vào ở Nha Trang. Anh Trọng Bính lái trực thăng ra Nha Trang đón mẹ, gặp một cô gái cùng làng chạy từ KonTum về (ở lại cùng dì tôi trong nhà anh Trọng Thanh) chị nhận là bạn gái của anh Trọng Tiến (em trai út của anh). Thế là anh Trọng Bính chở mẹ và cô gái ấy (tên là Mai) từ Nha Trang vô Sài Gòn. Nhưng khi qua trạm quân cảnh Phi Hùng ở Nha Trang cũng không dễ dàng gì. Máy anh gác công sau khi xem căn cước thì thấy quan hệ mẹ ruột của anh nên họ chỉ cho dì Ty qua. Chứ nhất định không cho chị Mai qua vì nói trong căn cước không thể hiện quan hệ gì với anh Trọng Bính cả. Anh Trọng Bính phải bỏ nhỏ, năm nỉ i ôi cũng không được, anh đành dùng kế sách là đe mấy người quân cảnh:

- Tôi nhớ tên và nhớ mặt hết rồi và sau này gia đình mấy người không được cho đi nhờ máy bay quân sự của phi đoàn tôi à nha!

Thế là mấy anh quân cảnh cho chị Mai qua trạm rồi anh Trọng Bính chở dì Ty và chị Mai vào Sài Gòn.

Sau này chị Mai xin làm y tá và trở thành vợ anh Trọng Tiến- dâu út của dì tôi. Anh Trọng Bính đã lấy vợ và sinh bé Thảo Vy năm 1974. Anh muốn đưa dì tôi qua Mỹ để được ở gần bên mẹ cho bỏ những năm tháng học hành xa cách và cũng để cho mẹ anh vui vầy với con cháu. Dì tôi nhớ con và cháu nên cũng muốn qua bên đó,

nửa lại không muốn đi vì không nỡ lìa bỏ quê nhà - nơi đã gắn bó biết bao vui buồn, lòng tiếc nuối những kỷ niệm đã gắn bó gần trọn cả một đời nơi quê nhà. Quan trọng với di là ở làng quê còn có phần mộ của chồng di và cha mẹ hai bên. Tâm tư dằng xé, nửa muốn đi, nửa muốn ở lại quê nhà.

Giá như hồi đó thuận lợi cứ qua ít tháng rồi về thuận lợi như thời gian sau “đổi mới” (trước dịch Covid) thì hay biết mấy. Cuối cùng anh Trọng Bính cũng đã thuyết phục được và đưa di qua Mỹ bằng máy bay của không quân cùng vợ con anh ấy. Thế mới biết “con là tất cả”.

Di lần nữa ngoái nhìn lại ngôi nhà, vườn cây chào bà con lối xóm mà nước mắt rung rung khi dứt áo ra đi. Lòng thăm nghĩ không biết bao giờ trở lại.

Qua đây, di choáng ngợp trước sự lộng lẫy, văn minh hiện đại của xứ người. Tòa nhà nào cũng cao ngút trời. Tiện nghi rất hiện đại. Duy chỉ có thời tiết hơi khắc nghiệt, nhưng vì đất nước tân tiến nên mọi thứ đều ổn, đẹp, cơ sở hạ tầng hợp lý đến từng centimet. Ánh mắt di rạng ngời bên nụ cười của bé Thảo Vy lúc này mới một tuổi nhìn cũng lắm! Vậy là gia đình anh Trọng Bính cùng mẹ định cư ở Mỹ từ năm 1975. Cuộc sống xem ra ở đây cũng ổn, đặc biệt rất hợp cho lớp trẻ. Nhưng chỉ có việc ăn uống là di chưa mấy thích hợp. Ở nhà muốn ăn rau, củ quả thì chỉ việc ra vườn hái, ăn gà ra vườn bắt vào làm, ăn cá tươi có thể ra chợ mua khi cá còn bơi, chứ qua đây phải dùng thực phẩm đông lạnh. Mỗi lần đi

siêu thị về trữ trong tủ lạnh dùng từ một tuần đến 10 ngày. Dì có cảm giác ở trong nhà như cái hộp khổng lồ vậy. Đi ra ngoài gặp người nước ngoài nhiều hơn người Việt, lại bất đồng ngôn ngữ, phong tục tập quán cũng khác. Và cũng chẳng quen ai để mà chuyện trò như ở quê. Chỉ có niềm vui là gần con và cháu Thảo Vy. Hằng ngày, dì tội phụ chăm cháu nhỏ đỡ đàn anh chị. Vợ anh Trọng Bính quê ở Mỹ Tho, chị có ưu điểm là làm hủ tiếu ngon. Dì tội nấu các món Huế. Dì Ty là chuẩn mực của phụ nữ Huế, nên việc gì cũng chỉnh chu. Từ lời ăn tiếng nói đến việc làm lúc nào cũng ngăn nắp gọn gàng, sạch sẽ. Anh chị đi làm, dì ở nhà vừa chăm cháu vừa dọn dẹp nhà cửa rồi nấu các món ăn để tối anh chị làm về có cơm ngon canh ngọt để dùng. Nhưng xem ra không khí hoàn toàn khác với thời dì tội làm dâu. Dâu thời mới khác với dâu thời xưa. Thậm chí đôi khi vai trò dường như bị đảo ngược. Đó là một điều mà ai cũng có thể nhận ra, kể cả bây giờ. Chị dâu càng lúc càng tỏ ra khó chịu với sự có mặt của dì tội, dần dần mặt nặng mày nhẹ. Khi thì chê món ăn nấu kiểu Huế cay khi thì chê nhà lau chưa bóng. Và thái độ thiếu kính trọng bậc phụ huynh- người sinh ra chồng mình. Làm dì tội buồn lắm. Nhưng vì con dì cố nuốt tủi vào trong mà nhẹ nhàng nói với các con:

- Nếu cay thì mẹ sẽ giảm gia vị lại, mẹ nấu lại món khác cho con ăn nghe.

Chị hậm hực:

- Tui hết muốn ăn rồi!

Dì tôi nấu giảm ớt, tăng đường lên cho vừa miệng con dâu thì anh con trai đi lại ăn không ngon miệng, vì anh là con trai Huế mà! Nhưng anh rất chiều vợ nên cũng chịu khó nuốt các món đồ kho, đồ nấu ngọt nhiều đường. Anh còn khen món hủ tiếu chị làm ngon để động viên vợ. Những lúc anh đi làm vắng, chị càng tỏ thái độ khó chịu với mẹ chồng. Chị cho rằng mẹ chồng là người khó tính, cổ hủ. Thậm chí đôi khi chị xem dì tôi như là cái gai trong mắt không hơn. Dì làm gì cho cháu chị cũng không bằng lòng, ôm hôn cháu, giặt đồ cho cháu ...chị đều không vừa ý... Làm đồ ăn, dứt cho cháu ăn thì bảo làm gì mà mẹ kỹ quá vậy. Chị nặng nhẹ với dì tôi. Thái độ chị càng lúc càng bộc lộ kể cả lúc anh có nhà. Anh cũng đã lờ mờ đoán được phần nào. Nhưng bên tình, bên hiếu anh đứng giữa thật khó cho anh. Dì biết vậy nên cố gắng chịu đựng vì thương anh. Chị xin đi làm trong hãng cho vui chứ ở nhà hưởng phụ cấp cho vợ tiền còn gấp đôi số tiền chị đi làm. Chị cũng muốn có lý do ra ngoài nhiều hơn. Anh đi làm về mệt mỏi, dì tôi muốn anh được nghỉ ngơi nên dì không kể với anh chuyện gì khi anh vắng nhà. Bản tính của dì vốn hiền lành, một đời phụng sự ông bà nội, một đời thủ tiết thờ chồng nuôi cả bảy con khôn lớn. Cho nên dì cho rằng vì con mà gắng chịu đựng, hi sinh thêm chút cũng chẳng sao! Dì nghĩ vậy nên càng nhường nhịn dâu con nên lúc buồn chuyện gì cũng nuốt nước mắt vào trong. Lúc này nỗi nhớ nhà, nhớ làng quê trong lòng dì càng da diết, day

dứt hơn. Dì nhớ những buổi chợ về dù vất vả nhưng tâm hồn thư thái, đi đứng tự do và vui. Hàng ngày còn có bà con lối xóm chạy qua chạy lại, ăn miếng trà, chuyện trò vui vẻ. Giờ ngồi bó gối nơi đây biết bao giờ về lại quê hương. Ôi ngày ấy đâu rồi! Dì âm thầm khóc một mình và không hé răng nói với con trai lời nào về những gì vợ anh đối xử tệ với mẹ chồng. Việc nhà, việc chăm cháu chị giao khoán cho dì thôi. Có khi mặc con bé khóc đòi mẹ. Dì tôi nói:

- Hình như em đói bụng, con cho bé bú kẻo nó thèm, chắc là đói rồi mới đòi mẹ. Chị nói:

- Mẹ ờn quá! Con đang bận, mẹ không thấy sao?

Rồi chị trang điêm đi ra ngoài và có khi chỉ về trước giờ anh tôi đi làm một chút. Có lần một cậu trai lạ ghé nhà (lúc này anh tôi đi làm) nói cười bả lá với chị dâu, có khi còn véo đùi, véo má nhau ngay trước mặt dì tôi. Đó là điều dì khổ tâm nhất. Dì nhắc khéo chị:

- Con có chồng rồi, quan hệ bạn bè cũng nên chừng mực kẻo tổn thương đến chồng con. Rồi sống sao để còn làm gương mà dạy dỗ con gái con nữa. Tội nghiệp chồng con lúc nào cũng thương yêu vợ con. Con sống sao cho phải thì làm, con cũng trưởng thành, có học có hành, mẹ tin là con biết thế nào là phải trái đừng để mẹ nói nhiều!

Chị tôi nguýt dì một cái rồi quát mắt lên:

- Mẹ cổ hủ vừa thôi, bạn bè con nói chuyện, cười chút không được sao? Mẹ thấy khó coi thì về Việt Nam đi!

Dì ghen lòng và cảm thấy dẫu con thời nay lạ quá! Cứ như dẫu con bây giờ nó đôi vai chủ, còn mẹ chồng nó chỉ coi như người làm không hơn! Rồi tệ hơn nữa là coi chồng con không ra gì. Không như thế hệ ngày xưa với đạo dẫu con, chồng vợ phải sống sao cho phải. Dì buồn và héo hắt đi trông thấy, đến bữa cơm dì nhìn con trai và cháu lòng buồn và càng thương đứt ruột. Phần vì những điều đập vào mắt dì, bắt dì phải chứng kiến, chứng tai gai mắt mà dì thì không thể kể với con trai, sợ hai đứa tan đàn xẻ nghé lại khổ cháu mình.

8. Anh Trọng Bính hằng ngày lo làm lụng siêng năng. Những năm tháng thời bao cấp ở bên quê nhà khó khăn anh cũng phụ giúp anh em và các cháu. Anh cũng không giàu có gì so với họ bên này nhưng anh thương anh, thương em nên làm được bao nhiêu, anh em cần thì anh cũng sẵn lòng giúp đỡ. Anh cũng đã làm giấy bảo lãnh cho cả mấy anh em. Nhưng anh Trọng Thanh muốn qua sớm để tiện cho việc học của mấy cháu nên anh đã giúp phần tài chính để anh và cháu đi bằng đường biển, được một tàu Na Uy chở qua Singapore. Từ Sing, anh Trọng Thanh điện cho anh Trọng Bính bảo lãnh. Thường thì mọi người đi kiều này phải ở các trại tị nạn, để học tiếng Anh, học nghề,...sau 1 năm mới giải quyết. Nhưng thật may mắn là anh Trọng Bính có mối quan hệ tốt với một vị nghị sĩ. (Vị nghị sĩ này có bảo trợ một gia đình người Trung Quốc ở gần nhà anh Trọng Bính, vị này nhờ

anh Trọng Bính coi sóc, quan tâm thăm hỏi, động viên. Rồi những vật dụng, lương thực, thực phẩm... xem cái gì thiếu thì cung cấp kịp thời cho gia đình ấy) giúp người-người giúp lại là vậy. Trong lúc này mẹ anh ốm, nằm bệnh viện, anh Trọng Bính liền nhờ ông nghị sĩ can thiệp để anh Trọng Thanh qua sớm cho kịp gặp mẹ. Vì vậy chỉ sau 2 tuần anh Trọng Thanh và cháu qua đến Chicago. Từ đó dì Ty vui và thấy khỏe ra vì được gặp con trai cả và cháu nội đích tôn. Dì tôi thương tất cả các con và cháu nhưng với anh Trọng Thanh dì thương hơn một chút có lẽ vì anh hiền, nói gì cũng nghe, ngoan, tính khí hạp dì hay vì con trưởng là mối quan tâm lớn nhất của bậc phụ huynh thời Nho giáo thịnh hành. Sau đó anh Trọng Bính thuê thêm nhà gần đó để dì tôi sống với con trai trưởng và cháu đích tôn. Anh Trọng Bính và bé Thảo Vy ở gần nên thường xuyên chạy qua, chạy lại thăm. Đó là những tháng ngày vui vẻ nhất của dì tôi. Sau một thời gian anh Trọng Thanh bảo lãnh tiếp vợ và các con gái anh qua sau. Rồi anh chị chuyển tới bang Oregon, ở đây có những người bà con bên ngoại. Từ đó gia đình anh Trọng Thanh đã lập nghiệp và chọn nơi này định cư lâu dài.

Dì tôi lại sống với gia đình anh Trọng Bính. Ngày đêm mong nhớ con, cháu ngày nào cũng nhắc tên anh Trọng Thanh. Và nét mặt buồn đi trông thấy. Anh Trọng Bính phải đợi đến khi có kỳ nghỉ mới đưa mẹ đi thăm gia đình anh Trọng Thanh được.

Ở quê nhà, lúc khó khăn, vườn tược cũng phải bán bớt đi một ít. Đoạn người trụ cột gia đình là cậu Khiên không còn, khu vườn dần dần cũng đã bị hàng xóm lấn chiếm, rồi sau này thời thế khó khăn, anh Trọng Đạt ở nhà cũng phải bán bớt đi để lấy tiền sinh kế. Vườn tược ngày nay chẳng còn lại là bao nhưng cũng đủ xây cất nhà thờ chính 3 gian, nhà phụ và đủ cây trái, rau quả dùng quanh năm.

Trọng Đạt xuất ngoại bằng đường biển mấy lần gặp trục trặc nên không thành. Con đường tìm vùng đất mới cũng không ít gian nan. Cuối cùng phải chờ anh Trọng Bính bảo lãnh gia đình anh mới được đường đường chính chính sang định cư tại Hoa Kỳ một cách hợp pháp, an toàn từ năm 1994.

Như vậy, qua bên này có đến ba con trai di và gia đình vợ con. Bà con ai cũng mừng cho các anh. Như vậy khá là sum vầy! Còn anh Trọng Tiến thì vào Sài Gòn làm cho cơ quan thuế vụ ở phi trường, cũng đã lập gia đình, công việc ổn thỏa nên anh không muốn xuất ngoại nữa.

9. Lâu lâu, có kỳ nghỉ anh Trọng Bính lại đưa di đi thăm gia đình anh Trọng Thanh. Mặc dù các anh ở cách nhau từ bang này tới bang khác khá xa, có khi đi máy bay mấy giờ đồng hồ mới tới. Cuộc sống xứ người hoa lệ là thế mà di vẫn không nguôi nỗi nhớ cố hương. Di nhớ những đứa con, đứa cháu ở quê nhà! Nhớ những buổi chiều ra vườn nhổ cỏ, khi hái thanh trà, khi cắt dâu trười đi bán mà lòng thanh thản, tự do tự tại. Mặc dù

cũng trải qua mấy chục năm tàn tảo nuôi đàn con khôn lớn, vất vả là vậy nhưng dì thấy công việc của dì có ý nghĩa. Con cái trưởng thành là thành quả, bù đắp xứng đáng cho nỗi cực nhọc mà người mẹ đơn cô đã trải qua. Cảm giác không khổ tâm như tình cảnh bây giờ. Dì thần thờ nhìn về phương trời Đông mà nhớ những chiều về ngang ngõ, con chó đốm chạy ra mừng rỡ sủa vang xóm. Nhớ những chiều bà con lối xóm, bạn bè, bà con nói chuyện về tình làng nghĩa xóm, no đói có nhau. San sẻ cho nhau kinh nghiệm, làm sao cho cây mùa này ra trái nhiều, khỏi sâu hơn. Chợ nào bán buôn được giá, chợ nào mua đồ ăn ngon cho con... Về thì nhớ con cháu bên đây. Ở lại thì nhớ con cháu ở bên cố quận. Tình cảnh với dì lúc này ngổn ngang trăm mối, về không được mà ở cũng không xong. Dì cũng biết lúc này việc đi lại giữa hai nước là rất khó nên việc đưa dì trở về là điều không thể. Hơn nữa các anh cũng muốn mẹ ở bên đây cho có điều kiện, muốn bù đắp cho mẹ về vật chất tốt hơn vì nghĩ mẹ khổ nhiều rồi! Nhưng đối với dì tôi và cũng như nhiều người mẹ Việt Nam khác thì vật chất cần thật đấy nhưng không quan trọng bằng tinh thần. Dì tôi không muốn nghĩ đến điều gì tệ hại xảy ra nhưng thực tế chị dâu đã thay lòng đổi dạ. Nói theo cách nói của dân gian là “trở cẳng ra”. Người ta nói: “yêu nhau yêu cả đường đi/ ghét nhau, ghét cả tông tri họ hàng” thì có lẽ nó hết thương con mình thì mẹ chồng với nó có ý nghĩa gì nữa đâu! Anh Trọng Bính làm việc chăm chỉ, người ta trả lương cho anh hậu hĩnh vì anh làm giỏi, đầy trách nhiệm

và uy tín. Anh làm về đưa tiền cho vợ, những tưởng vợ sẽ biết vun vén gia đình và chăm lo cho tổ ấm, lo cho mẹ và con gái anh! Bản tính anh tôi cũng hiền lành và tốt bụng như dì cậu tôi vậy. Thế rồi chị dâu đã phản bội anh, bỏ nhà đi theo nhân tình, bỏ lại đứa con gái còn đang tuổi ăn tuổi học. Con bé khóc nhớ mẹ đến gầy hẳn đi. Đêm đêm đắp mền cho con ngủ mà lòng anh quặn thắt. Một mình anh, cảnh gà trống nuôi con cho đến khi bé Thảo Vy học xong Đại học Kế toán tài chính ở tiểu bang Illinois. Bé vẫn không nguôi nhớ mẹ và muốn mẹ về. Cả hai cha con mấy lần tìm mẹ và khuyên nhủ mẹ về với cha con. Anh giận chị lắm nhưng nghe lời con, vì thương con, lòng muốn những gì tốt nhất cho con nên anh đã tìm mọi cách để thuyết phục, níu kéo chị trở về. Nhưng mọi việc không thuận chiều như suy nghĩ của hai cha con. Thời gian này anh Trọng Bính đem dì tôi lên Oregon sống với gia đình anh con cả của dì để về Hawaii làm việc. Sau những thăng trầm dâu bể, anh bây giờ sống như một người tu hành tại gia.

Dì tôi trong tình cảnh, gần đứa này thì xa đứa kia. Nhớ và thương con, thương anh Trọng Bính duyên tình gãy đổ, lận đận, vất vả,.. Rồi nhiều điều khó nói ra cho rạch ròi mà chỉ có những ai đã từng làm dâu, làm vợ, làm mẹ và trở thành mẹ chồng khi sống phụ thuộc với dâu con thì mới hiểu.

Dì tôi tuổi cũng đã cao thì tỷ lệ nghịch với sức khỏe ngày càng thấp. Lòng không như ý, sinh ra buồn

phiền, ngày càng mang tâm bệnh và kiệt sức dần. Cho đến một ngày dì tôi đã lịm đi và không bao giờ trở dậy nữa. Đó là một ngày cuối tháng 10/1993, dì tôi từ già cõi đời trả lại những buồn vui cho trần thế lúc mới 73 tuổi. Lúc này anh Trọng Bình đang ở Hawaii. Tang lễ của dì tôi tổ chức tại nhà anh Trọng Thanh theo nghi thức Thiên chúa giáo (vì chị dâu đầu là giáo dân) còn dì tôi cũng như theo truyền thống của gia đình chồng chỉ thờ cúng tổ tiên ông bà chứ không theo tôn giáo nào. Anh Trọng Bình nhận điện tín mẹ mất như sét đánh ngang tai. Anh sững sờ rồi ngã quỵ xuống ngất xỉu vì anh tôi thương dì lắm! Sau hồi tỉnh anh tất tả lên xe về. Đến nhà, thấy mẹ nằm, mắt nhắm nghiền, cả gia đình đang quỳ khóc bên linh cửu của mẹ, xung quanh con cháu chít khăn tang. Anh tôi chạy vào choàng tay ôm quan tài và nghẹn ngào khóc mẹ: Anh nói với mẹ: “Mạ ơi! Con về trễ mất rồi! Không gặp mẹ, sao mẹ bỏ con mà đi, không kịp nói với con lời nào. Con có lỗi với mẹ, con không thể tha thứ cho chính mình”. Qua tấm kính trắng trên nắp quan tài, anh thấy hai giọt nước mắt lăn trên khóe mắt mẹ. Dường như có điều chi mẹ muốn nói với anh nhưng không thể được rồi!

10. Tin dì tôi mất đã về đến làng quê. Ai cũng ngậm ngùi thương cảm. Ở quê nhà mọi người cũng lập bàn thờ ngay chính ngôi nhà ngày xưa dì đã sống, đã làm dâu thảo vợ hiền, và người mẹ đảm. Bà con họ hàng bên này cũng làm một ngôi mộ gió ngay bên phần mộ của chồng dì. Xem như là một ngôi nhà của dì, bên cạnh cậu

để đi muốn đi về lúc nào tùy ý. Cậu tôi đi trước đi 43 năm, nay mong đi vượt ngàn trùng mây gió về bên cạnh cậu để bù lại những năm tháng vò võ nuôi con một mình. Bà con nội ngoại hai bên và làng nước đến thấp hương tiễn biệt đi rất đông. Hàng xóm, bạn bè con cháu ai cũng thương tiếc đi. Mẹ tôi thương chị khóc suốt ngày, không chịu ăn uống gì. Đêm nằm mơ thấy đi rồi quả quyết nói trong nước mắt rằng:

- Nếu chị ở lại quê nhà, thỉnh thoảng con cháu về thăm chắc không buồn như buổi hoàng hôn xứ người thế này! Thì có lẽ chị còn sống đến trăm tuổi như ông bà nội ngoại nhà mình xưa tề. Chứ qua bên nó, lạ nước, lạ cái, con cháu bận đi làm, ở nhà buồn nhớ nhà mà đi sớm chợ chị!

Tôi không dám cãi, cũng chẳng dám phân tích gì, mặc dù tôi muốn nói với mẹ tôi rằng: Bên đó người ta vẫn minh, hiện đại không thiếu thứ gì, con cháu cũng đông đúc mà. Vậy thì tại sao đi tôi mất, tôi cũng bết tắc với suy nghĩ của mình. Mẹ tôi khóc ngất nên tôi sợ mình nói gì lúc này cũng thừa. Hãy để yên dòng tâm tưởng mà mẹ tôi cho là có lý ấy để mà thôn thức, tỵ tề nói chuyện cùng đi ảnh của chị gái thân yêu!

Những giọt mưa buồn rụng xuống buổi hoàng hôn xứ người! Đi tôi nằm lại bên kia bán cầu nhưng tôi nghĩ thỉnh thoảng đi tôi vẫn về nơi nhà xưa, bên cũ với đầy áp kỷ niệm của người. Mỗi lần ra chợ Long Thọ, tôi lại bùi ngùi nhớ đi tôi, chỗ này ngày xưa đi đã từng ngồi bán hàng, rồi khi chợ thấy ai gánh hoa quả, dáng giống đi đi

ngang trước mặt tôi, là tôi lại ngó trôn. Tưởng tượng là di Ty của tôi vẫn còn ở đâu đây!

Sài Gòn, ngày 16/8/2021.

Bài viết đã được đăng trên các trang web VHNT:

- *vanchuongviet.org phần I (ngày 30/9/2021)*

- *vanchuongviet.org phần II (ngày 5/10/2021)*

- *haibogiay.net (ngày 23/9/2021)*

- *vietvanmoi.fr Phần I (ngày 16/8/2021)*

- *vietvanmoi.fr Phần II (ngày 27/12/2021)*

- *art2all.net (ngày 1/10/2021)*

- *Vanthonhactrieuchau.blogspot.com (13/10/2021)*

3. Tâm lòng trung trinh

Chị Hương đẹp lắm! Một vẻ đẹp đài các sang trọng của một giai nhân xứ Huế. Dáng người dong dỏng cao, thanh thoát, nước da trắng hồng, mái tóc óng mượt buông lơis xõa sau bờ vai tròn. Đặc biệt chị có đôi mắt rất có hồn, đẹp và yên bình như mặt nước hồ thu. Nụ cười như tỏa nắng, để lộ những hạt răng trắng muốt rất có duyên! Khi chị Hương bước vào tuổi xuân xanh thì tôi chỉ mới là con bé con đang học tiểu học. Thời còn đi học chị là hàng xóm của tôi.

Chị lập gia đình với anh- một sĩ quan cấp tá của quân đội Việt Nam cộng hòa. Anh làm trưởng bộ phận gì mà phụ trách sắc tộc, cơ quan đóng bên bờ nam thành phố Huế.

Tôi chưa gặp anh bao giờ, nhưng qua hình ảnh chị Hương, tôi vẫn hình dung ra người chị chọn làm chồng chắc phải đẹp trai, lịch lãm, học thức lắm mới xứng đôi với chị.

Thế rồi biến cố đến, anh là sĩ quan dĩ nhiên anh phải đi tập trung cải tạo. Chị Hương chưa kịp sinh đứa con nào cho anh. Chị khóc nức nở khi tiễn anh đi tập trung lao cải. Ở lại thành phố không có chồng bên cạnh mà với nhan sắc mặn mà, đẹp như diễn viên (Nhìn chị Hương tôi thường liên tưởng đến các cô diễn viên người mẫu) như thế tránh sao khỏi cạm bẫy bướm ong, sự ve vãn của các gã trai xung quanh. Chị quyết định rời thành phố lên một huyện miền núi của Thừa Thiên Huế. Ở đó có nhà ba mẹ anh. Rồi chị làm một căn nhà nhỏ ở cạnh bên. Chị ra chợ huyện tạo một quầy hàng nhỏ bán áo quần và những vật dụng gia đình kiếm kế mưu sinh. Chị Hương vừa lo kinh tế vừa chăm sóc cha mẹ chồng già yếu. Bà con quanh vùng ai cũng khen! Chị tự nguyện làm bồn phân dâu con, thay mặt anh để lo tròn hiếu đạo. Khi có dịp chị lại thăm nuôi, bới xách cho anh. Chuyện thăm nuôi cũng “trần ai khoai củ lắm” vì anh không được ở cố định mà khi chuyển trại này, lúc trại khác xa ngút ngàn. Mỗi lần đi phải xin giấy phép của địa phương, rồi mua vé tàu xe cũng là một vấn đề. Rất khó nhưng chị đều vượt qua, lòng thầm cầu mong ơn trên cho anh sức khỏe, chị “chân cứng đá mềm”. Chị hiền lành, với phong thái của người có học thức, ăn nói nhã nhặn, giao tiếp dịu dàng và rất chính chu nên được mọi

người xung quanh quý mến. Lên chợ huyện hỏi thăm về chị Hương, không ai là không biết. Chị nổi bật lên ở khu chợ huyện như một bông hoa trang điểm cho núi rừng. Cũng có một đôi lần công an gửi giấy mời lên làm việc. Người ta nghĩ rằng chị là vợ sĩ quan, rời thành phố lên miền núi sát biên giới sống có mục đích gì chẳng? Lần nào chị cũng trả lời rành mạch, đầy đủ là chồng đi vắng về quê chồng sinh sống để chăm sóc bố mẹ chồng đợi ngày chồng trở về. Vì vậy sau vài lần “thăm hỏi” như vậy, chị vẫn ngày ngày ra chợ mưu sinh, duy trì cuộc sống, thăm nuôi bới xách cho chồng và khắc khoải chờ chồng trong nỗi thương nhớ không nguôi.

Chục năm sau, cha mẹ chồng chị cũng đã dìu nhau về cõi Phật. Chị Hương vẫn gắn bó với vùng đất này trong một căn nhà nhỏ nơi quê anh, đối diện với một trường học. Có vài người bạn của tôi khi ra trường được điều lên dạy ở đây. Nhờ vậy tôi vẫn biết được thông tin về chị trong quãng thời gian sau này.

Năm tháng trôi đi, những vết thương chiến tranh đã khép lại, thay da đổi thịt, những đồi thịt bầm, cây cối phủ màu xanh nhưng không thấy anh trở về. (Có lẽ anh đã mất trong trại cải tạo). Nếu anh về thì anh chị lại có nhau để cùng xây dựng cuộc sống hoặc nếu đủ tiêu chuẩn HO thì anh chị sẽ đi định cư ở nước ngoài theo chương trình chứ sao chị chỉ có một mình. Khi tôi viết truyện ngắn về chị thì tôi đang ở cách xa chị cả ngàn cây số. Tôi hỏi thăm những người bạn dạy ở huyện này thì họ kể chị vẫn vậy, vẫn sống một mình, ngày ngày kinh doanh ở chợ huyện.

Bây giờ đã xấp xỉ thất thập rồi, chị vẫn đẹp, vẫn đài các và duyên dáng như thế!

Nhớ lại ngày ấy, chị cũng như bao hoàn cảnh, những thiếu phụ vợ sĩ quan, chồng đi cải tạo, họ ở nhà vừa làm lụng nuôi con, thăm nuôi chồng, chờ chồng về đoàn tụ. Rồi cũng được trời ngó lại họ đón chồng trở về làm ăn sinh sống. Dẫu nghèo nhưng hạnh phúc, cũng nuôi được con cái ăn học nên người tại quê nhà. Có người về đôi ba năm gì đó rồi đi HO. Vẫn biết rằng mỗi người một hoàn cảnh, người ở nhà cũng lắm nhiều khê, trầy trật kiếm sống trong giai đoạn rất khó khăn. Nhưng thật đáng buồn vì có những người vợ ở nhà thay lòng đổi dạ, đi bước nữa, có khi là cán bộ địa phương để ám thân. Có khi là đồng nghiệp trẻ, họ nhẫn tâm đưa đơn vào trại. Thấy vợ lên thăm, người chồng mừng lắm! Hóa ra không phải. Vợ tới trại bắt chồng ký vào đơn ly dị để về tự do sống với người khác. Mỗi người một số phận. Dẫu rằng trải qua những thăng trầm dâu bể nhưng xét ra có đau đớn nào hơn thế! Có gì tàn nhẫn hơn thế! Người chồng đang cải tạo đã buồn vì xa nhà, thiếu thốn mọi thứ, lao động vất vả lại bị bồi thêm nỗi đau tận xương tủy là vợ bội tình nữa thì còn gì để sống. Nên vì thế có người không chịu nổi cú sốc này đã ngã bệnh và qua đời. Gần nhà tôi có trường hợp cô giáo nọ, vợ sĩ quan đã có với nhau đứa con trai. Chồng đi cải tạo, cô được lưu dụng giảng dạy nhưng cô ưa người khác. Đó là một thầy giáo trẻ còn son. May mà chồng cũ của chị có bản lĩnh

nên anh đã vượt qua cú sốc này và yên tâm cải tạo đợi ngày về đón đưa con riêng rồi hai cha con sống với nhau. Khi anh được gọi đi diện HO, anh và con trai lên đường định cư ở Mỹ. Trước những trường hợp phụ tình nhan nhản như vậy, so sánh với chị Hương, tôi cảm phục chị vô cùng. Chị chưa có con, lại quá đẹp, một vẻ đẹp thánh thiện khả ái mà phụ nữ trong vùng ít ai sánh nổi. Không những đẹp chị vừa nhân hậu, giỏi giang vậy, thiếu gì người đeo đuổi tán tỉnh. Nhưng không! Chị vẫn một lòng chung thủy, dẫu chồng đi mãi không về. Chị Hương quả là một tấm gương trung trinh xứng danh tiết phụ. Có thể chị có một tình yêu duy nhất với anh, ngoài anh ra chị không có một rung cảm nào khác. Hay nói cách khác là không ai vượt qua cái bóng của anh trong lòng chị. Đến nay chị đã ở tuổi thất thập. Bước vào thu chị vẫn là một phụ nữ đẹp, vẻ đẹp thanh tao, trang nhã. Dẫu vẻ đẹp đã nhuốm màu thời gian nhưng vẫn còn lưu lại dấu ấn của một thời xuân sắc. Và chị vẫn sống một mình bình yên nơi ngôi chợ huyện nghèo. Có lẽ chị có niềm tin nơi anh. Dù sống hay thác thì chị vẫn xem mình là người của anh để giữ lời vàng đá. Khi buồn vui chị lại tâm sự cùng anh dù anh đang ở một thế giới khác chị. Nhưng không sao miễn trong lòng chị có anh, thì chị vẫn nghĩ là điểm tựa an yên. Cuộc sống tinh thần của chị vẫn luôn có anh bên cạnh và đó cũng là hạnh phúc!

Sài Gòn ngày 25/11/2021

Bài viết đã được đăng trên các trang web VHNT:

- Tong phuoc hiep- Vinh Long (ngày 6/12/2021)

- haibogiyay.net (ngày 5/12/2021)

- vietvanmoi.fr (ngày 14/12/2021)

- art2all.net (ngày 12/12/2021)

4. Chị Xíu của tôi!

Ở nhà thường gọi là chị Xíu. Tên của chị là Lan Vy - chị họ của tôi. Chị em tôi chơi thân với nhau như chị em ruột. Tôi không có chị gái nên hình mẫu của tôi chính là chị để mà học hỏi. Chị nổi tiếng xinh đẹp và hiền thực ngay từ lúc còn là nữ sinh đệ nhất cấp. Khi vào lớp đệ thất (lớp 6 bây giờ) bác tôi có mời một anh sinh viên tên là Vinh về kèm cho chị học. Anh ấy nhiệt tình, có kiên thức và tính cách cũng đàng hoàng. Năm tháng trôi đi học xong đệ nhất cấp, chị thi đỗ vào Trường Nữ trung học Thành nội. Mẹ chị là một người phụ nữ đẹp, phúc hậu và đặc biệt là có giọng hát ru và những làn điệu dân ca xứ Huế rất hay. Ngoài giờ học chị được mẹ kèm cặp, nữ công gia chánh như đan lát, thêu thùa, làm các loại bánh trái, nấu được những món ăn đặc trưng xứ Huế rất ngon. Những năm học ở Trường Nữ Thành nội chị càng dễ thương hơn. Làn da trắng hồng, mái tóc vàng mơ bồng bênh, ôm lấy khuôn mặt khả ái, rất có duyên. Đôi mắt to, lúc nào cũng long lanh với ánh nhìn ấm áp. Nhìn chị có vẻ đài các của phụ nữ Á Đông nhưng có chút gì Tây Tây rất sang. Vì vậy, mỗi lần đi học về không thiếu “những cái đuôi” theo về tận ngõ và cũng không biết bao anh chàng trồng cây si trước cổng trường.

Tuy vậy chị Xíu tôi vẫn chăm lo học hành và về nhà phụ việc cho mẹ. Tốt nghiệp tú tài, chị thi vào sư phạm. Lại nói về anh Vinh (thầy dạy kèm từ lớp 6 của chị) kèm cặp chị học từ đệ nhất cho đến đệ nhị, không ai khiến cũng tự nguyện kiên luôn cả việc đưa đón chị đi học. Vì vậy mấy “cây si” không có cơ hội tiếp cận, cũng chỉ đứng nhìn từ xa mà thôi! Thế rồi, chị thi đậu vào sư phạm cũng là lúc anh Vinh thừa với gia đình bác tôi, xin đưa ba mẹ anh ấy sang thăm để bàn chuyện dạm ngõ. Bác tôi thấy anh Vinh là người có thể tin cậy để gửi gắm con gái mình, vì anh ấy học thức, con nhà đảng hoàng, lại một lòng yêu thương chị Xíu. Anh kiên trì đeo đẳng cũng đã 5- 6 năm trời, xem ra cũng có vẻ hợp với chị Xíu. Nhưng bác tôi nói:

- Nếu con Xíu thuận thì bác cũng đồng ý cho gia đình hai bên qua lại nhưng hãy để Xíu học xong sư phạm đã rồi mới tính đến chuyện hỏi, cưới.

Ngày lành tháng tốt, chị tôi xem như hoa có chủ. Chị vẫn chăm chỉ học hành cho đến khi cầm bằng tốt nghiệp sư phạm và được bổ đi dạy ở một trường trong Nội thành. Đám cưới được cử hành trọng thể sau đó không lâu. Nhìn anh chị thật đẹp đôi và tràn đầy hạnh phúc trong ngày lễ vu quy. Bà con ai cũng vui! Rồi chị về làm dâu nhà chồng, gia đình chồng rất mực yêu mến bởi sự đảm đang, giỏi giang, tháo vát và nhân hậu của chị. Ba mẹ chồng thương chị như con gái trong nhà, anh chị em nhà chồng thì thân thiết với chị không khác gì

anh chị em ruột. Mỗi lần em út trong nhà có chuyện gì cũng tâm sự với chị và chị tìm cách an ủi, tháo gỡ cho các em. Chị về làm dâu cũng góp phần cùng với ba mẹ, chồng chị để nuôi các em ăn học nên người. Anh Vinh là con đầu, sau anh còn có 7 người em cả trai cả gái.

Anh Vinh là công chức nhà nước. Lúc thời bao cấp khó khăn, lương hai anh chị cũng không đủ đáp ứng, nên anh chị đều phải chạy vạy làm thêm mới nuôi con ăn học và trang trải gia đình, hiếu sự với cha mẹ đôi bên. Ba đưa con anh chị lần lượt ra đời, đứa nào cũng mặt mũi khôi ngô tuấn tú và chăm lo học hành. Lúc này anh chị mua được miếng đất cách trường chị dạy khoảng 1km, rồi làm một cái nhà nhỏ đơn sơ nhưng ấm cúng, ríu rít tiếng trẻ thơ và lúc nào cũng tràn ngập hạnh phúc. Anh lúc này làm quản lý một cơ quan, có vẻ bận rộn hơn, thời gian dành cho cơ quan nhiều hơn. Ngoài việc quản lý anh còn được mời dạy kỹ năng sống cho các lứa tuổi vì anh ăn nói lưu loát, nghe rất xuôi tai bởi vì anh có kiến thức và tỏ ra rất am hiểu. Rồi năm tháng trôi đi cũng có thuyên chuyển đảm nhiệm một vài chức vụ khác trong thành phố. Chị dạy gần nhà và chị còn phát huy tài nấu nướng của mình mà lúc nhỏ mẹ chị đã dày công bày vẽ. Ngoài giờ dạy chị làm thêm bằng cách nhận hợp đồng nấu đám cưới, đám hỏi, tiệc tùng cho người ta. Công việc đem lại cho chị thu nhập cũng rất đáng kể ngoài đồng lương nhà giáo thời bao cấp. Chị cũng thay nhà cũ, xây lại được một ngôi nhà hai tầng khang trang với trang

thiết bị hiện đại, đủ tiện nghi ngay trên mảnh đất ngày xưa anh chị đã tạo dựng. Làm thì có tiền thật đấy nhưng vất vả lắm, vất vả lắm để tròn cả hai vai. Ai từng đi dạy sẽ không lạ gì các áp lực công việc. Tới lớp lo dạy đủ tiết, về nhà còn phải chấm bài, soạn bài và ghi chép các loại sổ sách. Có khi giáo án, và cả những loại sổ sách rườm rà, không thiết thực gì cho việc dạy học mà chỉ là phục vụ thanh tra, kiểm tra mà thôi. Ngoài ra còn phải thao giảng, dự giờ...đủ các kiểu. Chị dậy đi làm từ 3 giờ sáng, đến 7 giờ sáng, sau đó giao lại cho bộ phận khác trong nhóm dịch vụ của chị tiếp tục công việc rồi chị lại hối hả tới trường cho kịp giờ dạy. Trong lúc chồng con chị vẫn còn yên giấc điệp. Có lần chị dậy lật đật, đánh răng rửa mặt và trang điểm qua quýt tới chỗ làm. Chị vớ lấy cây bút chì kẻ viền môi màu đỏ mà chị tưởng là bút chì kẻ lông mày. Chị đưa tay quệt nhanh 2 vệt trên đôi lông mày rồi tắt tả nhắc xe, tới chỗ làm. Tới nơi ai cũng lo công việc của mình: người gọt rau củ quả, kẻ tĩa bông trang trí, người hong xôi, luộc gà.... Đến lúc gần sáng bỗng có một em nhân viên cười nghiêng ngửa vì nhìn thấy đôi lông mày của chị màu đỏ. Nó la lên:

- Ôi trời! Chị Xíu hôm nay trang điểm độc và lạ quá! Từ thuở cha sinh mẹ đẻ, em chưa thấy ai kẻ lông mày màu đỏ chót rứa tề!

Thế là cả nhóm phá lên cười, đau cả bụng.

Chị vui tính, hòa nhã lại siêng năng nên chị em ai cũng thương. Tới trường chị cũng rất được lòng đồng

nghiệp. Bởi chị tốt tính, nhân hậu, hay giúp đỡ đồng nghiệp, thương yêu học trò và làm việc lúc nào cũng đầy trách nhiệm. Duy chỉ có sếp là giữ thái độ khó hiểu. Khi thấy chị làm việc như thế mà việc trường vẫn tròn vành vạnh. Nếu muốn tìm cơ hội để làm khó nhau thì không có dịp nào tốt hơn là thanh, kiểm tra trong đó có dự giờ và soi hồ sơ sớ sách. Mỗi lần thanh tra cấp trên về trường, họ thường dự giờ 3- 5 người. Sếp chỉ ai thì họ dự giờ người đó (Nay thì bỏ rồi, giờ chỉ còn gọi là thanh tra nội bộ trong trường). Nhưng có người cả đời dạy học ít ai dự giờ vì những lý do khác nhau. Thế là có lần vào lúc 12 h trưa mà sếp báo chị là chiều nay lúc 1 h 30 có đoàn thanh tra về và chị là một trong những giáo viên cần dự giờ. 1h chiều chị hớt hơ hớt hải tới trường, vừa chuẩn bị hồ sơ, sửa soạn tiết dạy, chị vừa làm vừa khóc vì thấy có vẻ như bị ép. Nhưng cuối cùng chị cũng hoàn thành các tiết dạy thành công và đạt kết quả tốt. Kể sơ sơ vậy để biết cô giáo, người chị của tôi đã vất vả như thế nào để có cơ ngơi như ngày hôm nay. Trong lúc anh rể tôi thì với đồng lương Nhà nước, nhưng đi về quần áo bao giờ cũng bảnh bao, càng ngày càng trẻ đẹp, ra dáng đàn ông trí thức, lịch lãm lắm!

Các con chị được học hành nên người, đứa nào cũng có công ăn việc làm ổn định. Anh chị cũng đã hoàn thành việc dựng vợ gả chồng cho con. Cũng là lúc sức khỏe chị ngày càng xuống sắc. Da dẻ không còn nõn nà và mái tóc không óng mượt như hồi trẻ nữa. Những năm

tháng việc vắn bù đầu đã in dấu lên khóe mắt và khuôn mặt của chị. Tuy vậy chị bước vào thu vẫn là một phụ nữ đẹp. Chị làm việc vất vả là vậy nhưng cũng rất chiều chuộng anh. Ngay cả những việc như anh muốn trở lại “chiến trường xưa” ở một tỉnh khác thăm cô bồ cũ mà chị cũng đồng ý và cùng đi với anh. Chị nói cho anh thăm một lần cho anh khỏi eo óc vì chị biết cô ấy nay cũng lớn tuổi rồi, nhan sắc cũng đã phai tàn. Khi gặp lại quả thật, sau mấy chục năm anh nhìn người cũ không ra. Chị ấy già nua quá, thế là từ đó về sau anh không còn muốn nhắc lại chuyện đi thăm người cũ nữa.

Anh chị giờ đã về hưu, sau khi nghỉ hưu chị vẫn tiếp tục đi nấu nướng một thời gian nữa. Nay có lẽ cũng mệt mỏi rồi, sức người có hạn mà! Chị cũng không còn đi làm thêm nữa. Con cái đã lập gia đình ra riêng và có cuộc sống ổn định, những tưởng chuyện hôn nhân của anh chị đến đây có thể gọi là viên mãn. Không ngờ, bỗng đi khoảng chục năm không gặp chị vì tôi ở xa, gọi điện thăm chị thì chị nói anh chị đã li thân vì anh có người khác. Tôi nghe qua vậy không thể tin nổi nên an ủi chị rằng:

- Chắc anh say nắng thôi, ít bữa nữa chán thì anh lại về. Chứ anh chị đã sống với nhau gần trọn cuộc đời thế cơ mà.

Chị nói: - Họ bây giờ say nhau quá rồi, không thể cứu vãn. Người đàn bà mới của anh là người trẻ hơn chị tuy cũng đã có con riêng. Bây giờ chuyện này vỡ lở đã 2 năm.

Chị cũng đã giấu cho anh chừng ấy năm nhưng nay có lẽ không cần thiết nữa nên chị thật thà kể cho tôi

nghe! Tôi rụng rời cả người vì tôi không thể ngờ câu chuyện có kết cục tệ như vậy. Thật bất công cho chị khi mà một con người vừa đẹp người, vừa đẹp nét, lại giỏi giang, tháo vát đem hết cả sức mình chăm lo chồng con, lo tròn hiếu đạo với nội ngoại hai bên mà tuổi xế chiều lại đau khổ như vậy. Chị giờ về nhà mẹ đẻ sống, hàng ngày tụng kinh niệm Phật với mẹ. Để lại cho anh một ngôi nhà khang trang với tiện nghi đầy đủ, chị gọi lại cho cô con gái đã có gia đình. Còn anh cứ qua lại hàng ngày vui bên tình mới.

Tôi không biết nói gì để động viên chị cả, bởi tôi thấy ghen ghen ở cổ họng vì thấy đời bất công quá! Tôi vẫn không tin vào câu: “Hồng nhan đa truân” mà chỉ vận vào người chị của tôi xem như là một câu nói để mà an ủi thôi! Chứ tôi vẫn nghĩ chị khổ vì không may vướng phải chữ bạc tình. Có người, ta vụng về bao nhiêu, nhan sắc cũng không lấy gì làm nổi trội nhưng họ may mắn gặp người chồng tử tế, chung thủy, hết mực trân trọng, thương yêu cả đời. Nhưng anh thì có lý của anh, anh than vãn với bạn của chị là “Xíu ít quan tâm đến anh”. Tôi nghe kể như vậy thì tôi cũng không ngạc nhiên gì trước lý lẽ biện minh này. Khi chán người ta có thể đưa ra cả 1001 lý do chứ chừng đó mà nhằm nhò gì. Nhưng sao anh không nghĩ ngược lại là anh đã quan tâm đến chị chưa? Đã thấu hiểu vất vả một gánh hai vai, đi sớm về trưa, giấc ngủ không tròn của chị chưa? Lẽ ra anh phải đỡ đàn chị thì mới đúng, chị việc ngập đầu thế kia mà,

nhiều khi đi làm không kịp ăn uống gì, chị có để ý gì cho bản thân đâu vì chị bận lo cho gia đình. Chị ngủ không đủ giấc. Mỗi lần trường đi tham quan, đồng nghiệp thấy chị nằm đâu ngủ đó. Khi di chuyển trên thuyền, hay trên xe... mọi người khen chị dễ ngủ nhưng tôi nghe kể mà xót xa lắm! Tôi hiểu chị thiếu ngủ, thèm ngủ vì chị thường dậy sớm mỗi ngày trong một thời gian dài năm này qua năm khác như thế. Thời điểm 2- 5 giờ sáng là thời gian người ta ngủ ngon nhất mà chị lại phải dậy rồi. Điều này đối với tôi thì chị phi thường quá. Tôi thì không thể học chị điều này. Vì tôi đêm nào lỡ bận việc gì mà buộc phải hoàn thành cho xong như vậy chỉ thiếu 1- 2 tiếng đồng hồ trong giấc ngủ là ngày mai tôi cứ lờ khờ như con gà dịch rồi. Còn chị vẫn tươi mười, đi làm năng nổ, nhiệt tình, việc nào ra việc nấy trọn vẹn thật đáng nể. Sức khỏe trời cho chị như vậy như thế là để bù đắp cho chị.

Thôi giờ chỉ cầu mong cho chị và mẹ thật an lành, sức khỏe, tâm tâm an lạc tuổi già. Thịnh thoảng có mấy chị bạn học cũ về chơi, chuyện trò với chị cho khuây khỏa phần nào. Tôi nay ở cách chị cả ngàn cây số, ít khi có dịp trở về để lại bên chị tí tê như ngày nào. Tôi cảm thấy mình thật có lỗi với chị, nhất là như lúc này. Nhưng tôi vẫn tin chị tôi luôn mạnh mẽ như chị đã từng như thế!

Sài Gòn, những ngày giãn cách đợt 4 vì Covid
23/7/2021

Sài Gòn, 23/8/2021

Bài viết đã được đăng trên các trang web VHNT:

- *Tong phuoc hiep- Vinh Long* (ngày 25/7/2021)

- *vanhocsaigon.com* (ngày 9/8/2021)

Nguyenhungvabanbe.com (ngày 19/9/2021)

- *vanchuongviet.org* (ngày 29/7/2021)

- *haibogiyay.net* (ngày 26/7/2021)

- *vietvanmoi.fr* (ngày 7/8/2021)

- *art2all.net* (ngày 27/7/2021)

- *Kênh đọc truyện Khề Khà Truyện* (ngày 23/10/21)

5. Chú Nghĩa cưới vợ

1. Nghe tin chú Nghĩa sắp cưới vợ, bà con trong khu phố xôn xao nửa tin nửa ngờ. Chuyện lập gia đình ai tưởng thành chả thế! Ấy vậy mà với chú Nghĩa thì chuyện này hơi lạ. Đến khi chú đem thiệp đi mời hẳn hỏi vậy chắc chắn là sự thật rồi không còn nghi ngờ gì nữa! Số là chú chưa bao giờ bàn đến chuyện vợ con. Cha mẹ chú có sốt ruột thúc hỏi kiểu gì chú cũng tỉnh rụi. Cũng chẳng thấy chú quen cô nào dẫn về cả. Có lần cô Kim Nhung em gái chú đã dẫn một cô bạn cũng cao ráo, trắng trẻo về làm mai cho chú. Sau buổi ra mắt, cả nhà xúm lại hỏi ý chú sao thì chú nói tỉnh bơ là:

- Cô ấy hai cái tay dài quá!

Thôi bó tay! Chê gì không chê lại chê cái tay. Vậy có nghĩa là chú không thích rồi nên có ép cũng chẳng được. Năm tháng trôi đi, trong nhà ai cũng nản rồi nên chẳng ai hỏi chú chuyện lập gia thất nữa. Nay đã đến tuổi ngũ tuần, dùng một cái nghe chú cưới vợ mà vợ chú

lại trẻ đẹp phúc hậu nữa chứ! Cô Hân con nhà đảng hoàng ở bên An Cựu năm nay mới 27 tuổi. Vậy bà con mới mắt tròn mắt dẹt nề chứ vô cùng.

2. Chú Nghĩa xuất thân con nhà khá giả, trong nhà có cả chục người làm. Con cái chỉ mỗi việc học mà thôi. Cuối tuần trong nhà mở những đêm nhạc, đàn hát khiêu vũ rất sành điệu. Chú học giỏi, thi đậu vào Trường Kỹ sư Phú Thọ, Sài Gòn. Chú học chưa xong thì bị bắt đi lính mấy tháng. Sau năm 1975, chú không học tiếp nữa, cũng chẳng có nghề ngỗng gì nhất định nhưng chú dễ thương, vui nhộn yêu đời. Nói tiếng Pháp như gió, văn thơ thuộc từ cổ chí kim. Chú có cách nói chuyện hài hước, dí dỏm đượm màu sắc trí tuệ. Câu chuyện đời thường lúc nào chú cũng chêm vào một câu nói nổi tiếng của một triết gia, tình huống trong một cuốn tiểu thuyết hay tên một bản nhạc nào đó. Chú lại có giọng hát hay mà lúc nào cũng chơi nhạc Pháp mới chịu. Nhỏ Lan là em cô cậu của chú, sinh sau chú đến ba chục tuổi nhưng nó lập gia đình trước chú. Bữa đám cưới nhỏ Lan chú lên hát một bản nhạc Pháp và một bản nhạc Việt. Bài nhạc Việt được mở đầu không thể ấn tượng hơn! Chú bước lên sân khấu, tay cầm một cái gói nho nhỏ, bọc bằng giấy màu rất nhiều lớp. Ai cũng chăm chú nhìn xem thử chú làm gì với cái gói ấy. Chú bắt đầu đưa tay mở gói và bóc lần lượt từng lớp, bóc hết lớp này đến lớp khác, đến lớp cuối cùng lộ ra một hòn đá và cũng là lúc chú cất lên bài hát: “Hỏi đá xanh rêu bao nhiêu tuổi đời...” Với giọng hát

truyền cảm đi vào lòng người của chú, tạo cho không khí bữa tiệc thêm phần thú vị.

3. Chiến tranh đi qua, với những thăng trầm dâu bể của đời người. Chú cứ vậy, sống hồn nhiên và vui với những điều mình thích: Đọc sách hoặc trầm tư thả hồn với cái máy đĩa từ thời Pháp thuộc để lại. Rồi chiều chiều lai rai vài ly rượu để với những người bạn vậy thôi! Chưa hề nghe chú bàn nghiêm túc đến chuyện lập gia đình. Vì thế chuyện chú cưới vợ làm cho bà con trong họ đến lồi xóm ai cũng ngạc nhiên nhưng cũng mừng cho chú. Hóa ra chú được ông Hành (em họ của ba chú) sắp đặt. Ông Hành là người sống có trách nhiệm, rất thương anh em và có uy tín trong họ. Ông đã gặp gia đình cô Hân thuyết phục thế nào để gia đình người ta thuận gả con gái cho chú - một người đã cứng tuổi lại không có nghề nghiệp ổn định mặc dù chú tính tình dễ thương và có kiến thức. Nhưng văn thơ, hát nhạc cũng chỉ giải trí cho vui vậy thôi! Vì thế nên ai cũng nể tài khéo ăn, khéo nói của ông Hành. Chẳng là mẹ cô Hân là người cùng tổ dân phố với ông Hành, cũng đều là tiểu thương bán ở chợ An Cựu với vợ ông. Đám cưới của chú cũng rình rang lắm! Một đoàn xe sang chảnh khoảng chục chiếc chạy một vòng khắp thành phố rồi mới rước dâu về. Sính lễ cô dâu mang vàng đầy cả cỗ và hai tay. Có lẽ ai cũng mừng cho cô lấy chồng tuy có hơi luống tuổi nhưng về chỗ gọi là ấm thân. Chẳng là nhà chú ai cũng biết là nhà có Việt Kiều mà.

4. Chuyện xuất ngoại của em trai chú (chú Thiện) cũng là một chuyện vui ngoài sức tưởng tượng của gia đình. Vào một sáng tinh mơ, chú Thiện ngủ dậy đi xuống bờ sông Hương đánh răng như thường lệ (hồi này nước trong vắt chứ không đục như bây giờ. Người ta tắm giặt gì cũng xuống sông) chú Thiện đang rửa mặt thế, bỗng có chiếc thuyền từ đâu tới. Trên thuyền có vài chục người đi qua khúc sông, chợt tấp vô bến rồi hai người đàn ông lực lưỡng đưa tay kéo nhấc bồng chú Thiện lên thuyền rồi bảo:

- Ngồi im! Không được nhúc nhích.

Chú chẳng hiểu mô tê gì nhưng sợ quá nên cũng không dám la. Hóa ra gặp chiếc thuyền đi vượt biên, khi thấy có người ở bờ sông sợ bị lộ nên bắt cóc đi luôn. Đi qua một hòn đảo gì bên Mã Lai. Sau một năm cũng sang đến Úc. Sau đó tiếp theo trong nhà có người đi Mỹ theo diện HO, có người định cư theo gia đình vợ. Gia đình ông bán bớt mặt tiền căn nhà ở phố để lo cho con, ai muốn thì cho xuất ngoại. Thế là nhà chú bây giờ có đến bốn gia đình Việt Kiều chiếm phần nửa số thành viên trong gia đình. Và dĩ nhiên nghi lễ cưới xin và nữ trang váy áo cô dâu thì xanh Việt Kiều lo hết.

Nhưng chẳng biết sao mà sau ba ngày cưới thì thím Hân không còn một dấu vết vật nữ trang nào lưu lại trên người nữa. Chú thím buồn bã lắc đầu! Vàng đã trở về nơi xuất phát.

5. Thím siêng năng làm lụng lo cho chồng, rất chịu thương, chịu khó. Rồi thím sinh được một thằng cu kháu khỉnh thông minh. Chú Nghĩa bằng chiếc wave Tàu cũ hằng ngày chở con đi học, chở vợ đi làm, hết giờ đón về. Thím Hân siêng năng, chăm lo chồng con. Em học giỏi, nay cũng đã gần xong đại học. Nhờ có thím mà chú bỏ bớt tạt uống rượu. Trải qua nhiều trận ốm thập tử nhất sinh mà chú vẫn qua khỏi, sống bình an. Ai cũng nói nếu chú Nghĩa không có vợ thì nay chú cũng ra người thiên cổ rồi! Vì hồi trẻ chú đi lao lao lác lác cả ngày có khi không có hột cơm nào vào bụng mà chỉ có rượu nên dạ dày chú sinh bệnh. Ba mẹ chú cũng đã dìu nhau vào cõi Phật. Anh chị em trong nhà ai có gia đình nấy với những bận bịu riêng. Có lẽ vì thế mà ông Hành phải nhanh chóng kiếm vợ cho chú Nghĩa. Mừng cho chú mà chú cũng có phước thật! Gặp vợ hiền, lại đảm đang. Nhà cửa rộng rãi nhưng chú thím và em chỉ được sống trong một căn phòng nhỏ cũ kỹ. Có lần đưa cháu gọi bằng cậu về nó làm cho cái nền gạch hoa nên nhìn cũng sạch sẽ hơn! Gia cảnh túng thiếu vì lao động chính chỉ mình thím Hân. Thím làm hợp đồng bên ngành du lịch lương hướng chỉ đắp đổi qua ngày. Mỗi lần chú Nghĩa ốm đi bệnh viện là thím chạy về nhà mẹ để mượn tiền mấy đứa em về lo cho chú Nghĩa. Rồi từ từ xin mấy anh em ở hải ngoại hỗ trợ cho đồng nào tốt đồng đó để trả lại. Thành Nguyên con thím học giỏi, năm nào cũng có học bổng con nhà nghèo vượt khó, đỡ tiền sách vở phần nào.

Bà con lối xóm ai cũng quý và thương thím Hân! Lấy chồng mang tiếng nhà Việt kiều nhưng thực chất chẳng có gì, lại còn chịu lời nặng nhẹ của các chị em chồng. Phải nói là thím khổ quá! Nhưng thím tự an ủi mình và lấy niềm vui là đưa con đi mà vượt qua nghịch cảnh. Chăm chồng trọn tình, chăm con chu đáo.

Nhìn thím Hân vất vả, tôi cầu mong chú Nghĩa luôn khỏe mạnh để thím đỡ cực. Mong cho em Nguyên học xong xin được việc làm để đỡ đần mẹ. Thím Hân tuổi cũng đã về chiều. Nhìn hình ảnh ngày xưa thím 27 tuổi trẻ trung yêu đời trong chiếc áo cô dâu. Thoáng chốc, mấy chục năm trôi qua nhanh như gió thoảng. Dáng đi đã có phần mệt nhọc của người không còn trẻ khỏe nữa! Nhìn lại thím già hẳn đi trước tuổi bởi những ngày tháng nhọc nhằn.

Cũng mong sau này em Nguyên lấy được vợ hiền để thím có dâu thảo. Bù đắp cho thím hưởng phúc tuổi già, mới đem lại công bằng cho thím.

Mong thay!

Sài Gòn ngày 16/10/2021

Bài viết đã được đăng trên các trang web VHNT:

- *Tong phuoc hiep- Vinh Long (ngày 7/11/2021)*
- *vanchuongviet.org (ngày 28/11/2021)*
- *haibogiay.net (ngày 21/10/2021)*
- *art2all.net (ngày 31/11/2021)*

6. Ngày xưa không trở lại

Lúc nhỏ, thuở cấp sách ấy mà! Hình như mình phải lòng một con nhỏ. Nó ở gần nhà người họ hàng của mình. Nhỏ đó sinh cuối tháng 12, mình sinh tháng 4. Lẽ ra nó phải học cùng lớp với mình mới đúng. Nghe nói lúc 5 tuổi nó hay nhõng nhẽo vì thế nhà nó đưa nó đến lớp một, học được chữ nào thì học, đỡ tốn người chăm giữ nó. Mục đích cho nó chơi là chủ yếu. Chứ mình nghĩ học hành có phải chuyện gì sung sướng đâu mà nó đâm đầu vào sớm thế! Ai dè nó học được. Và cứ thế nó lên lớp một lèo luôn (hồi đó không thắt chặt tuổi như quy định hiện nay)

Lên PTTH nó có học cùng trường với mình 1 năm, sau đó nó đổi qua trường khác, chẳng hiểu vì sao? Mình từng gặp nó đi cùng nhóm bạn của nó lúc tan trường. Lúc này nó khoảng 15- 16 tuổi gì đó nhưng cũng phơn phơ ra dáng thiếu nữ rồi, trông trắng trẻo cứ như búp bê! Thế là không biết ma xui quỹ khiến gì về mình mộng mị làm thi sĩ. Viết rồi xé, rồi lại viết nhưng thấy thơ thần này cũng ngổ ngổ thế nào ấy. Thôi chuyển qua viết thư cho lành. Đây là lần đầu tiên mình viết thư cho con gái người ta.

Ngày...Tháng ..Năm..

Chào bạn!

(Mở đầu lấy lí do gì nhỉ? À nghe nói nó cũng đội tuyển chuẩn bị đi thi môn văn của trường đó. Giờ mình thử mượn sách xem sao)

Minh biết bạn cũng có sở thích học văn như mình. Vậy bạn có mấy cuốn tiểu thuyết của Khải Hưng không cho mình mượn với!

(Biết nó sơ sơ vậy mà lần hỏi mượn sách thì kỳ thế nào ấy! Thôi xé viết lại là cho nhỏ nó mượn)

Chào bạn!

Minh biết bạn có sở thích đọc sách và thích học văn như mình. Vậy bạn đã có cuốn *Gánh hàng hoa, Hồn bướm mơ tiên chưa*? Nếu chưa mình mang qua cho bạn mượn nghe!

(Ồ mà viết vậy, lỡ may nó nói: Cảm ơn bạn, mình có rồi thì hóa ra hết chuyện à)

Đành lại phải xé viết lại.

Lần này hỏi bên lớp bạn đã làm báo tường kỳ này chưa? Nghe nói bạn làm chủ biên tờ báo tường của lớp vậy mình hợp tác nhé. Bạn có cần vẽ vời gì trang trí không? Có thể mình phụ một tay được đó...v.v.

Cuối cùng thì cũng tìm được lý do có thể coi là tạm ổn. Giờ đến việc đưa thư. Minh nhờ ông anh họ mình ở gần nhà nó trao giùm. Minh hứa cuối tuần mình sẽ vác vô cho ông ấy một bó mía. (Ông anh này rất thích ăn mía). Nhưng anh mình cũng đão để lắm! Anh ấy nói: “Mi đi mà đưa! Tau không rảnh. Học không lo học mà thư từ tào lao! Mi thấy tau không, chừng này tuổi - ngoài 20 rồi nha! Mà tau có thêm để mắt đến con nào đâu. Ở vậy cho gái nó thêm. Mày tưởng yêu đương nhăng nhít mà sướng à, chỉ tổ rước mệ vào thân”.

Lại nói về nhỏ này nó cũng chảnh như con cá cảnh lắm cơ!

Có bữa giờ giải lao mình đi qua lớp nó. May gặp lúc nó vừa ra khỏi lớp. Mình nhìn nó định nở một nụ cười đầy thiện ý nhưng nó cứ tỉnh như ruồi, làm như là mình cười với ai chứ không phải là cười với nó. lát sau, thấy tụi bạn nó đem ô mai ra chắm rồi xúm lại cười nói vui vẻ. Thế là thôi, mình rút về lớp.

Đạo này bác họ có vẻ quý mình lắm. Nói thẳng này bữa nay lớn tình cảm với bác nghe! Thường đến thăm bác nhiều hơn. Mình về thăm bác tiện thể thăm nàng. Hôm nay qua cổng nó, thấy cổng đóng, chó sủa inh ỏi. Nghe nói ba mẹ nó đi làm xa, nó thường ở nhà với ông bà nội nó. Bà nội nó đi ra hỏi ai đó? Ai làm chi ngoài mà chó sủa rủa?

- Thưa mẹ! Con xin nắm lá chè tàu!

- Ừ, con cần cứ hái đi!

Biết làm gì hơn giờ, đành hái đại nắm lá chè tàu mà về thôi!

Nghĩ lại thấy ông thầy mình thuật lại lời dân gian quá đúng: “Khó nhất là chặt tre, thứ nhì là ve gái”

Một bữa khác mình qua nhà bác họ mình chơi, thấy dáng nó thấp thoáng bên sân nhà. Thấy dịp này đưa lá thư là hợp lý nè. Mình vừa lò dò đến cổng thì nó lại biến vào nhà mất tăm. Chảnh đến thế là cùng. Nó làm như chỉ mình nó là con gái hay sao ấy. Mình về nghĩ cách khác.

Cả buổi chiều hì hục gọt đẽo cái ống tre, rồi bỏ lá thư vào trong ống tre định sáng mai đưa qua xóm. Mai thứ 7 chắc chắn nó có nhà.

Sáng cuối tuần, lúc này cũng trưa trọt rồi, qua cổng nhìn vào cũng chưa thấy nó dậy. Minh nghĩ bụng: “con gái con đưa gì mà ngủ trưa trọt rứa không biết”. Thôi đôi ống tre vào sân, chút nữa nó dậy sẽ thấy. Nghe tiếng chó sủa, mình sợ quá núp vào bên cây bằng lăng trước cổng xem nó đã dậy mà ra lấy chưa, nghe tiếng chó sủa, ông nội nó đi ra, nhìn không thấy ai, ông nói: Đứa nào chọc chó sủa rứa bây? Minh hồi hộp chờ đợi mong ông đừng thấy ống tre. Nhưng ông đã thấy, ông cúi xuống lượm ống tre rồi đi vào nhà. Thôi rồi, xong phim! Lá thư của mình đã tới nơi nguy hiểm. Rứa là hết!

Minh nản quá về nhà luôn!

Có lần nghe tụi thằng Hành con ông Học, thằng Lung, con ông Thiên, thằng Thanh nhà ở tận Phú Lộc, cũng lượn tới nhà nó, chó sủa inh ỏi nhưng nó không mở cửa. 20 năm sau tình cờ gặp lại thằng Lung trong dịp đi đám cưới con của đứa bạn, nó kể là tới nhà nó chơi nhưng nó không mở cửa thế là nhảy vào vườn nhà nó hái trộm cam, giơ vạt áo pun ra hứng mang về ăn cho bỏ tức.

Thế rồi mình đi học xa nhà rồi xin vào làm một công ty ở tỉnh xa. Thấy mình chăm chỉ, tốt bụng (ông chủ nghĩ thế) nên nhiều lần đưa tiền cho mình đi giao dịch, lần nào mình làm cũng đầy trách nhiệm và uy tín. Ông lại thích thơ nữa. Thỉnh thoảng mình còn đọc thơ

cho ông nghe. Ông bèn tạo điều kiện để mình tiếp cận với con gái ông rồi ông đồng ý gả con cho mình. Lần về quê đám giỗ ba mình, anh họ của mình kể cho mình nghe là nàng cũng đã lấy chồng.

Lấy câu thơ ai đó đã đọc lâu rồi mình không nhớ tên vận vào mình vậy cũng vui.

“Nếu biết rằng em đã lấy chồng

Anh về cưới vợ thế là xong

Vợ anh không đẹp bằng em mấy

Nhưng cũng xem xem Thảm Thúy Hằng.

Viết lại mấy dòng tản mạn này để xin lỗi ngõ chề tàu vô tội! Và lưu lại một kỷ niệm riêng mình cũng thấy vui chứ sao!

Sài Gòn ngày, 14/6/2021

Bài viết đã được đăng trên các trang web VHNT:

- *haibogiy.net* (ngày 24/6/2021)

- *vietvanmoi.fr* (ngày 29/6/2021)

7. Nụ hôn không ngọt ngào

Nhân đọc một câu chuyện ở đâu đó xin tóm lược lại là vào một buổi chiều đẹp trời (À không đẹp trời cho mấy) nhóm học trò gồm ba nữ sinh tới nhà thầy giáo để sửa bài. Đây là một vị Giáo sư đáng kính. Kiến thức rộng, giảng dạy tâm huyết và rất lịch lãm. Vợ Giáo sư cũng là một nhà giáo trẻ, đẹp và giỏi giang. Họ đã có một cô con gái và gia đình rất hạnh

phúc. Tới nhà thầy, theo lệ thường thì các trò gõ cửa vì cũng đã nhiều lần tới nhà thầy để sửa bài rồi. Nhưng lần này cửa phòng thầy không đóng mà chỉ khép hờ, nên học trò mạnh dạn đẩy cửa bước vào. Cảnh tượng đập vào trước mắt quá đỗi bất ngờ là thầy đang ôm hôn một bạn nữ sinh cũng học trong lớp này. Trải qua mấy phút sững sờ cả thầy lẫn trò. Giờ làm sao đây? Quay lưng lại chạy về à? Mách cô à? Không ổn chút nào!!! Tình huống toát mồ hôi thật sự nan giải cho cả thầy lẫn trò. Thế là một bạn trong nhóm đưa ra một quyết định cũng bất ngờ không kém. Cô ấy tiến lên trước vòng tay lễ phép nói:

- Thưa thầy! Thầy đừng có thiên vị như thế! Em cũng là học trò của thầy. Thầy hãy ôm hôn em!

Thế là thầy ôm bạn nữ sinh và hôn lên trán bạn ấy.

Mấy bạn nữ khác cũng tiến tới đề nghị thầy ôm hôn mình như vậy.

Ánh mắt thầy uơn ướn. Sau đó mọi người tiến hành công việc sửa bài bình thường. Và thời gian tiếp theo thầy trò vẫn gặp gỡ nhau, giúp đỡ nhau thế rồi mấy năm học đại học cũng trôi qua và các trò cũng đã tốt nghiệp đi làm. Câu chuyện lụi vào dĩ vãng. Mười năm sau gặp lại, Giáo sư vẫn là người thầy mẫn cán, nhiệt tình giảng dạy đầy tâm huyết với nghề. Gia đình thầy vẫn trọn vẹn hạnh phúc như không hề có việc gì xảy ra. Thầy xúc động nói với bạn nữ sinh đó là:

- Thầy rất biết ơn em! Em đã cứu thầy một bàn thua trông thấy bằng thiện lương và trí tuệ của em!

Như vậy đôi khi chỉ cần cách giải quyết thông minh, ít xảy ra đau thương rạn vỡ nhất cho những người xung quanh chúng ta cũng là việc nên làm. Biết đâu là góp phần nhỏ bé để giữ gìn sự "hòa bình của thế giới".

Còn tôi cũng sẽ kể cho các bạn nghe câu chuyện sau đây lại hoàn toàn khác.

Số là tôi chơi với một nhỏ bạn trong lớp đi đâu cũng như bóng với hình nhưng sở thích không giống nhau. Nó mê văn chương, tâm hồn bay bổng lãng mạn, còn tôi thực tế hơn. Tôi chăm lo học các môn hòng kiếm một vé vào đại học cho có việc làm mà sống chứ không mơ mộng như nó. Tuy nhiên chúng tôi vẫn bên cạnh nhau từng bữa, vẫn vui buồn có nhau. Năm ấy thầy chủ nhiệm của lớp chúng tôi cũng bị đôn là ôm hôn một bạn nữ trong lớp. Thế rồi không hiểu sao thầy lại nghi cho một con nhỏ bạn tôi là làm lộ thông tin ra ngoài. Lúc này nó giữ sổ đầu bài nên thỉnh thoảng ghé về phòng thầy nộp sổ. Thực ra nó chẳng hiểu mô tê gì cả. Lúc này nó 16 tuổi chưa biết gì. Nó chỉ một mực kính trọng thầy cô giáo nói chung và thầy chủ nhiệm nói riêng. Vì đối với chúng tôi thầy cô giáo là những bậc đáng kính, là người đưa tới tri thức và cách làm người cho thế hệ trẻ mà!

Quả thật là xui cho nó, vậy là ngày nào sau mỗi buổi học thầy lại gọi nó lên khùng bố:

- Ai cho phép em kể chuyện thầy hôn bạn Ly mà giờ nhiều người biết chuyện này.

- Dạ thưa thầy! Em không nói. Em cũng không biết và cũng không thấy thì làm sao làm lộ thông tin động trời của thầy ra ngoài được.

Thầy với sắc mặt đờ đờ sát khí, phùng mang trợn mắt lên, vớ lấy cái kéo đang cắm trong hộp đựng bút gần đó, đâm phụp một nhát ngay giữa bàn. Nhắm thị uy.

Còn con bạn tôi thì khỏi nói, mặt nó xanh như tàu lá chuối tự hồi nào rồi. Nó run bần bật nhưng nó vẫn trước sau như một là: Nó không nói, còn làm sao lộ thông tin của thầy ra ngoài thì nó không thể nào biết được.

Thầy vẫn tiếp tục dọa nạt, rồi tuyên bố đầy vẻ hăm dọa rằng:

- Còn 2 năm nữa là cô tốt nghiệp THPT. Học bạ của cô còn nằm trong tay tôi. Tôi sẽ cho cô hạnh kiểm yếu. Học bạ sẽ là một vết mực đen ngòm, đừng có mơ vào đại học!

Dần vật cho chán chê thỏa cơn thịnh nộ rồi ông thả cho nó về. Tôi đứng đợi ngoài hành lang, nó ra khỏi phòng thầy và khóc giọt ngắn, giọt dài với vẻ thảm não như là trời sắp sập ấy.

Nó nói với tôi là:

- Chuyến này tao chết chắc rồi mày ạ! Không biết ai nói thầy vậy mà thầy giờ cứ nghi tao thôi! Thầy nghĩ tao giữ sổ đầu bài, có thể cuối tuần lên phòng thầy nộp sổ và trông thấy...

Tôi không biết nói gì để an ủi nó. Vì tôi cũng khờ như nó mà! Đành lạng lẽ lau nước mắt cho nó rồi hai đứa cùng về.

Sau đó một thời gian dài nữa thầy cũng cứ gọi nó lên khùng bỏ tinh thần như vậy. Và tôi lại đứng đợi đến đói meo cả bụng và lo cho sự an nguy của nó.

Hàng ngày, môn học mà thầy chủ nhiệm dạy, nó lo học thuộc. Nó sợ thầy gọi lên bảng và cho nó điểm thấp. Thế nhưng cũng không thoát. Thầy gọi nó lên bảng, nó trả lời và làm bài tập tốt nhưng thầy chỉ cho nó 6 điểm mà thôi. Hình như thầy đang cố tình tìm cho ra lý do để đưa nó xuống hạnh kiểm yếu mà chưa tìm ra (Chẳng lẽ lại nói vì nó kể chuyện tôi ôm hôn đưa học trò à)

Thế rồi có lần kiểm tra môn ngoại ngữ, môn này con nhỏ đó nó học rất tốt vì sở trường của nó là các môn xã hội mà, nếu không muốn nói là xuất sắc vì tôi thấy lúc nào cô ngoại ngữ đọc xong cũng gọi nó đọc mẫu lần thứ nhất sau khi cô đọc. Thế rồi giờ kiểm tra cuối năm hôm đó, có người bạn nhờ nó dịch một đoạn. Nó đôi giấy qua và bị thầy bắt tại trận vì đôi bài cho bạn. Cuối năm có lý do cho thầy ghi hạnh kiểm yếu rồi! Thầy phê học bạ là: “Có thái độ vi phạm trong thi cử”.

Kết thúc năm học trôi đi trong nặng nề như vậy. Nó nói với tôi rằng có lẽ nó xin chuyển trường vì nếu tiếp tục học ở đây sẽ không có tương lai. Tôi ngậm ngùi và cũng nghĩ như nó, quả mù mịt thật nhưng cũng không biết đưa ra cách gì tốt hơn cho nó. Tôi cũng là đứa 16 tuổi và ngu ngơ không khác gì nó. Vì ở nhà tôi cũng được người nhà cưng chiều như trứng mỏng, tôi chưa va chạm gì nhiều ngoài đời, chưa có chút kinh nghiệm nào

để giúp nó tháo gỡ. Bất lực nhìn nó buồn và sút đi trông thấy mà đau lòng.

Nó báo cho ba nó biết và đề nghị chuyển trường, nhưng ba nó không nói gì. Cuối cùng nó vẫn phải học lại chỗ cũ trong sự thất vọng đến cùng cực và cay đắng như vậy.

Thế rồi! Tôi bàn với nó lên báo thầy Hiệu trưởng và thầy dạy toán. Được các thầy trấn an rằng:

- Các con cứ yên tâm lo học đi, lúc xét học bạ còn có cả hội đồng trong đó có thầy dạy toán, và cuối cùng là thầy Hiệu trưởng rà soát lại rồi mới ký tên và đóng dấu. Vì vậy không phải ai muốn trù dập học trò là dễ dàng đâu.

Hai đứa ra về lòng cũng yên tâm phần nào, hàng ngày bảo ban nhau học tập và theo đuổi nguyện vọng riêng của mỗi đứa nhưng vẫn bên nhau như bóng với hình vậy.

Năm cuối cấp, học bạ của nó năm này thầy xếp loại trung bình, sau đó lại được sửa thành loại Khá, không biết do từ tác động nào. Rồi nó cũng được vào sư phạm và trở thành đồng nghiệp với thầy chủ nhiệm năm xưa, càng yêu thương học trò hơn và tránh đến tối đa những tổn thương tâm lý cho học trò của nó, lấy bài học phi sư phạm của thầy mà tránh. Còn tôi ba chìm bảy nổi, cuối cùng dòng đời đưa đẩy tôi đến Sài Thành, công việc mưu sinh tạm ổn và cũng yên bình với mái ấm gia đình. Chúng tôi vẫn liên lạc với nhau và được biết thầy chủ nhiệm nay đã đổi về dạy một trường PTTH phía nam

thành phố gần nhà thầy. Không phủ nhận những kiến thức mà thầy mang lại cho chúng tôi ở bộ môn thầy dạy, chỉ tiếc là thầy để lại nỗi ám ảnh không nhỏ trong một phần tuổi thơ của chúng tôi.

Thời gian trôi đi, sau 20 năm tôi gặp lại Sài một đứa bạn cùng tuổi nhưng nó học sau tôi một khóa, nó bây giờ là Công an. Nó nói, lớp nó gần phòng thầy nhất, và tin đó do mấy đứa trong lớp nó tung ra. Chuyện đó bây giờ nó vẫn nhớ. Thế mà ngày xưa làm nhỏ bạn mình phải khôn đốn. May mà nó đủ bản lĩnh để vượt qua! Nghĩ lại, tiếng là thầy nhưng thầy mới ra trường, nên cũng chỉ nhỉnh hơn trò 5 tuổi thôi. Tuổi trẻ bồng bột xúc nổi ai mà chẳng có sai lầm! Như vậy trường học ngoài việc lĩnh hội kiến thức, đôi khi là một xã hội thu nhỏ, để con người tập tành, trải nghiệm trưởng thành và cứng cáp hơn lên!

Sài Gòn ngày, 15/7/2021

Bài viết đã được đăng trên các trang web VHNT:

- *Tong phuoc hiep- Vinh Long (ngày 18/7/2021)*
- *vanhocsaigon.com (ngày 19/7/2021)*
- *vanchuongviet.org (ngày 21/7/2021)*
- *haibogiyay.net (ngày 18/7/2021)*
- *vietvanmoi.fr (ngày 17/6//2021)*
- *art2all.net (ngày 25/7/2021)*

8. Ông thầy dạy sử và chiếc vòng đeo tay

Nó là một đứa học được các môn xã hội, trong đó văn, ngoại ngữ và kể cả lịch sử là thế mạnh của nó. Với những môn nó yêu thích thì nó học một cách tự giác bằng hết cả đam mê. Đặc biệt là môn văn nó tỏ ra rất có năng khiếu, nghe bảo ông ngoại của nó là thầy giáo dạy môn văn thời Pháp thuộc và cũng làm thơ, còn má nó là một người cũng ham đọc sách và yêu thơ. Có lẽ tư chất này nó được thừa hưởng từ ông ngoại và má nó!

Đến lớp, giờ học các môn ngoại ngữ, văn, sử là nó tỏ ra tự tin lắm! Vậy mà có một sáng không mấy đẹp trời, lúc này nó học lớp 8 thì phải, cũng khoảng 14 – 15 tuổi gì đó. Ông thầy dạy sử bước vào lớp, sau khi đảo mắt qua một lượt khắp lớp, ông bắt đầu giờ sỏ điếm ra:

- Bây giờ tôi kiểm tra bài!

Cả lớp im phăng phắc dường như nín thở nghe rõ tiếng đé kêu ngoài bụi cây. Bỗng ngòi bút dừng lại ở vị trí 1/3 cột tên, rà trúng tên nó rồi, nghe giật thót cả mình:

- Huỳnh Thị Tâm Liên!

Tuy tâm lý chung khi lên trả bài thì giật mình vậy thôi chứ nó tự tin vì đối với nó thì bài sử nào nó chỉ cần đọc qua một hai lượt là nó có thể tóm tắt được bốn mục quan trọng mà đa số bài lịch sử nào cũng cần theo trình tự như vậy: Nguyên nhân, diễn biến, kết quả và ý nghĩa.

Nó yên tâm vì bài này hôm qua nó đọc rồi! Sáng nay tới lớp sớm nó cũng đã đọc lại trước khi đến giờ vào học. Nó ung dung tiến lên trước lớp và đọc câu hỏi của thầy.

Sau khi chiếu thẳng ánh mắt vào nó, nhìn một lượt từ đầu đến chân, bỗng cặp mắt thầy dừng lại ở cái vòng đeo tay mà nó đang đeo. Chẳng biết cái vòng làm bằng kim loại gì màu trắng, có khắc chữ, nhỏ và dẹt bằng kích thước của sợi phở khô. (Loại vòng này bán ngoài chợ cho trẻ con đeo chơi). Thầy chưa vội đặt câu hỏi để kiểm tra bài mà nhìn chăm chăm vào chiếc vòng rồi phán một câu không liên quan gì đến lịch sử.

- Này, về lấy cái long sữa bò cắt ra mà đeo hi!

Nó sửng người, ngạc nhiên không để đâu cho hết! Trong lúc cả lớp cười ồ lên!

À thì ra thầy thấy cái vòng có màu sáng trắng, chẳng biết làm từ nhôm hay bạc gì mà thầy liên tưởng tới vỏ cái long sữa bò. Con bé càng tỏ ra lúng túng và bất ngờ trước lời đề nghị đầy vẻ giễu cợt của người thầy. Đối với nó, thầy cô là những người đem đến kiến thức cho học sinh nên nó rất kính trọng nhưng nó không thể tưởng tượng cái vòng đeo tay của con gái lại làm thầy khó chịu đến thế! Không biết làm gì hơn vào lúc này. Nó cũng nhìn thầy, kiên nhẫn chờ câu hỏi để nó trả bài theo đúng mục đích thầy gọi nó lên bảng hôm nay. Trong lúc này nó kịp quan sát thầy có nước da không phải là ngăm đen mà là đen hẵn luôn. Như vậy thì màu trắng sẽ làm thầy khó chịu. Nó nghĩ vậy, thêm dáng của thầy lại thấp

và đậm, nó nhìn xuống thoáng thấy các ngón chân thầy chưa nhạ dấu phèn. Nó lại nghĩ chắc thầy đã có một tuổi thơ đi qua trên đồng ruộng nên nó không giận thầy mà chỉ buồn. Nó nghĩ mai một thầy có vợ và có con gái thì thôi rồi, đừng có mơ mà làm đẹp hay mang đồ trang sức gì hi!

Thế rồi thầy hỏi bài và trò cũng đã trả lời xong. Kết thúc thời gian kiểm tra bài lấy điểm tương đương với điểm trên giấy kiểm tra 15 phút trước khi vào bài mới. Nó không nhớ là được bao nhiêu điểm, chỉ biết rằng vì cái vòng sáng nay lớp được một trận cười và nó thì muốn độn thổ vì cái vòng đeo tay. Cuối năm điểm sử của nó cũng gọi là đủ để qua ải. Từ đó về sau nó không mấy thích môn sử nữa nên không nhớ là tổng kết cuối năm là mấy điểm nhưng câu chuyện chiếc vòng và thầy dạy sử thì ám ảnh nó suốt cuộc đời.

Kiến thức mà thầy dạy sử mang đến cho học trò không biết được bao nhiêu nhưng tôi đồ rằng chắc chắn nữ sinh trong lớp đó và nhất là nạn nhân như nó mấy chục năm sau tuy nhiên không bao giờ thấy nó đeo một đồ trang sức nào trên người. Nghe bảo bữa đám cưới mà chồng nó phải dỗ mãi nó mới chịu đeo nhẫn cưới và những đồ trang sức như kiềng, tầm, lắc dành cho cô dâu mà mẹ chồng nó đã cất công về một tiệm vàng ở đường Chi Lăng Huế làm cho nó từ mấy tháng trước. Sau đám cưới thấy nó lại cất bég đi mất, đặc biệt là vòng tay không bao giờ nó đeo. Chẳng lẽ cái vòng và thầy dạy sử ám ảnh đến thế sao? Nhưng mà nghe đâu lớp đó sau này

không có ai nổi nghiệp thầy để dạy sử và cũng không ai có ý định làm nhà thiết kế tạo mẫu, thời trang hay là đồ trang sức làm đẹp nữa. Đúng là ấn tượng tuổi thơ dù vui hay buồn thì đều là những dấu ấn khó phai.

Nghe nó kể câu chuyện mà tôi không khỏi ngậm ngùi cho một giai đoạn lịch sử của đất nước. Hồi đó không ai dám nghĩ đến chuyện ăn ngon và mặc đẹp. Mặc đẹp cũng bị xem như là một cái tội, là chậm tiến. Nếu có điệu điệu một chút cho ra vẻ con gái thì sẽ bị bài xích, có khi còn bị nâng quan điểm là tiểu tư sản nữa kia!

Ôi! Một thời khốn khó. Các suy nghĩ thẩm mỹ không có đất dụng võ và các nhà thiết kế, tạo mẫu, thời trang... chỉ còn biết “bung mặt khóc quê hương” rồi ngòì trách sao sinh nhằm thế kỷ.

Sài Gòn ngày 21/01/2021

Bài viết đã được đăng trên trang web VHNT:
- *haibogiay.net* (ngày 23/01/2021)

9. Bạn bè một thuở

Nó ngồi học cùng bàn với ba thằng bạn cũng lùn như nó. Chả là vì nó học thiếu tuổi lại khảng khiu gầy nhom như con gà tre nên cô út nó thường gọi nó là Gà Tre. Mặc dù nó là đứa được trong nhà cũng như trứng mỏng chẳng mó đến việc gì trong nhà. Chỉ có mỗi việc ăn và đọc sách thôi. Vậy nên nó có học được đôi chút cũng chẳng ai khen. Bạn bè nói:

- Con Gà Tre chỉ có mỗi việc ôm cặp tới trường rồi về ru rú trong nhà, ngoài ra nó chẳng làm gì. Cơm cũng có người nấu dâng tận miệng. Việc nhà không ai cho nó động chân động tay vào. Nó học được cũng bình thường thôi!

Ba thằng bạn thường ngồi bàn đầu với nó tên là Lê Công Cán, Nguyễn Xuân Dư và Hoàng Mạnh. Công Cán học văn khá. Bàn sau có Trần Phấn, Nguyễn Hoàn. Xuân Dư, Hoàng Mạnh và Nguyễn Hoàn học khối A rất tốt. Ba đứa là con trai nhỏ giò trẻ hơn con gái cũng lùn cùn cỡ nên 3 đứa thường ngồi bàn đầu. Từ hồi học PTCS Công Cán học lớp C nó học lớp B nhưng đã từng ở trong đội thi học sinh giỏi văn của trường. Còn Nguyễn Xuân Dư, Hoàng Mạnh, Nguyễn Hoàn và Trần Phấn thì ở trong đội thi học sinh giỏi toán của trường. Đi thi chẳng đứa nào có giải nhưng khi về nó cũng được thầy Hiệu trưởng Trần Đức H gọi lên phát phần thưởng trước cờ (chào cờ đầu tuần thứ hai). Phần thưởng là 5 cuốn sách gồm thơ và truyện viết cho thiếu nhi, trong đó có cuốn: *“Mặt trời xanh của tôi”* nó rất thích. Thầy còn tuyên dương nó là: “Con chim đầu đàn trong đội học sinh giỏi văn của trường”.

Nó không nhớ là được mấy điểm, không có giải nhưng xem ra cao điểm nhất trong bọn nên mới được khen, thôi vậy cũng vui rồi. Nhưng thằng Cán nó ức lắm. Nó căm mãi cho đến khi lên THPT lại học chung lớp. Cán cùng phe với thằng Dư. Hai đứa hay đấu khẩu với

nó nhưng chưa bao giờ thắng nó. Có lần Cán và Dư còn làm chung một bài thơ để chửi con Gà Tre bằng thơ lục bát. Nội dung: đọc ngang là tả phong cảnh đọc xiên thì có ý khiêu khích gây hấn. Còn đọc dọc là đầy đủ họ và tên đi học của con Gà Tre. Thế là ngày hôm sau hai thằng cũng nhận được hai bài lục bát, đọc ngang tả phong cảnh, đọc dọc tên Lê Công Cán, Nguyễn Xuân Dư kèm với nội dung cần “dạy bảo”.

Cuộc đời là vậy, chuyện học hành xem ra không quan trọng bằng may mắn khi vào đời. Lê Công Cán sau này làm quan huyện, Nguyễn Xuân Dư cũng làm quan phụ trách bộ phận gì cũng quan trọng lắm kiểu như là nhà đất hay tài chính gì đó. Một bước lên xe xuống ngựa oai phong lắm tuy vậy vẫn tròn tròn vậy chứ ăn sơn hào hải vị gì vào chỉ bỏ chiều ngang chứ không bỏ về chiều cao. Hoàng Mạnh với ánh mắt khinh bạc, ai nói gì cũng chỉ nhếch mép cười nửa miệng. Mạnh học tốt khối A nhưng nó không vào Đại học mà đi xuất khẩu lao động ở nước ngoài kiếm chút vốn rồi về mở công ty làm ăn phát lên như điều gặp gió. Mạnh quảng giao, ký được hợp đồng làm ăn ở nhiều tỉnh. Trần Phấn thì tháng năm nói một tiếng, tháng mười nói một tiếng. Nên mỗi lần Phấn kể chuyện thì cả nhóm sốt ruột bảo:

- Thôi nói câu cuối đi. Đợi mi trình bày xong vấn đề, tụi ni đói rồi hợm luôn!

Phấn vào y khoa giờ cũng làm Giám đốc một bệnh viện trong thành phố. Nguyễn Hoàn như ông cụ non, ai

nói gì cũng cười khẩy, mắt lim dim. Say mê toán, nên giờ cũng Tiến sĩ dạy toán ở một trường đại học. Còn nó thì trầy trật, ba chìm bảy nổi kiếm một công việc nhà nước cũng đủ ngày 3 bữa và viết lách nhì nhằng cho vui vậy.

20 năm sau Gà Tre tỉnh cờ gặp lại Lê Công Cán đi với vợ, Cán giới thiệu với vợ nó là:

- Đây là cô bạn ngày xưa học cùng lớp. Rồi nó còn chua thêm một câu nữa:

- Nhưng chị ấy học vẫn không giỏi bằng anh!

Gà Tre nói:

- Chuyện học ngày xưa nói làm gì, bây giờ ông làm quan là giỏi rồi! Lăn tăn chi chuyện hơn thua kỳ nhỏ cho mệt rứa hè!

Bẵng đi một thời gian, nó nghe thằng em họ nó tên là Phạm Khuê. Thời PTCS có ở trong đội thi toán của trường nó. Nhưng Gà Tre không biết nó, khi Khuê và bà nội nó tới nhà Gà Tre ăn đám giỗ nó mới biết Khuê là em họ nó. Chả là bà nội Khuê là em gái út của ông nội nó. Hai anh em họ thương nhau lắm, cứ tuần là ông nội nó lại chống gậy đi thăm bà cô. Hoặc bà cô ra thăm ông nó. Lên PTTH Khuê học lớp B. Nó học lớp C. Như vậy trong khóa đều biết nhau, và chơi với nhau. Khuê bây giờ làm Hiệu trưởng một trường PTCS.

Câu chuyện như vậy thì ai có phận nấy chẳng có gì đáng nói. Nhưng lần gặp tình cờ này hay nè! Chả là Lê Công Cán đi xe hơi giữa đường huyện lộ, bỗng gặp Phạm Khuê đang lưu thông ngược chiều bằng xe máy. Cán dừng lại mở cửa xe bước xuống, giơ tay bắt tay Khuê lắc mạnh và bảo rằng:

- Cố gắng mà xây dựng trường lớp hi!

Rồi lên xe đi thẳng.

Nghe thẳng Khuê kể vậy nó hỏi:

- Rồi mà trả lời sao?

Khue nói:

- Em bất ngờ quá! Khụng người chẳng kịp nói gì thì Cán lên xe đi thẳng.

Gà Tre nghe vậy, cố kìm nén nhưng trong đầu buột ra mấy chữ:

“Mụ cô hần!”

Đây là giữa đường giữa sá chú phải hội nghị đầu mà phát biểu chỉ đạo căn dặn cấp dưới vậy nhĩ. Nó thì chẳng ham nhậu nhẹt gì, không uống nổi giọt bia nào nhưng nó nghĩ bụng sao hai đứa không vào quán cóc nào nó làm đĩa mồi và hai chai bia, rồi chuyện trò mi tau, hàn huyên một chút kiểu bạn bè lâu ngày gặp lại có vui hơn không?

Bó tay. Com! Khi có bạn làm quan.

Sài Gòn ngày 27/11/2021

10. Chuyện anh Tụ

1. Những đứa trẻ trong xóm Mộc Miên, bên bờ sông Thiên Ý bây giờ đã bước vào tuổi 30- 40 rồi nhưng ký ức về anh Tụ một thuở thì vẫn ám ảnh tuổi thơ của họ.

Thời ấy trẻ con trong xóm độ tuổi từ 3- 5... 7 tuổi đến những năm 9- 10 tuổi, sau giờ học về chiều hoặc

những ngày nghỉ cuối tuần chúng thường tụ tập đá banh nhựa trước đoạn đường trước sân nhà anh Tự. Nhà anh có một khoảng sân rộng nhất nhì trong xóm, lại không có cổng. Đây là đường nội bộ, thời này ít xe cộ nên đi bộ hoặc có chằng thì đi xe đạp chứ không đi xe máy như bây giờ.

Vùng này trước và sau 1975 ít ai làm cổng nhà, nếu có cổng họ cũng không mấy khi đóng. (Chỉ sau năm 2000 đến nay thì hầu như nhà nào cũng có cổng nhà chắc chắn. Vì lý do an ninh và cũng như tạo sự bề thế khang trang, tăng tính thẩm mỹ cho ngôi nhà của họ).

Mỗi khi cùng nhau chơi trốn tìm chán thì chuyển qua đá bóng, trái bóng nhựa chằng may văng vào sân anh Tự, lập tức anh bật lên, bọn trẻ hồi hộp nín thở, hi vọng anh sẽ trả lại. Nhưng không! Anh đã vào nhà lấy con dao ra xẻ. Bọn trẻ ra sức năn nỉ, i ôi nhưng anh không động lòng. Anh đã xẻ phăng trái banh tan tành thành mấy mảnh trước sự tiếc nuối và khóc như mưa của bọn trẻ. Không như những người lớn khác họ đã bật lên trả lại cho mấy cháu. Nếu không thích ồn ào, anh có thể trả lại và dặn dò mấy em đi chỗ khác đá! Tụi trẻ đành ra về, tiu nghỉu buồn như chó cắn. Bởi vì một trái banh nhựa nhưng lũ trẻ cả xóm phải hùn tiền lại mới sắm được. Thời bao cấp mà, giai đoạn khó khăn chung của đất nước, miếng ăn còn chưa đủ làm sao sắm đồ chơi và có chỗ chơi dành cho trẻ em như bây giờ.

Thích đá bóng, mà cũng chẳng có trò gì để chơi nữa, thành ra bọn trẻ canh me, nhìn không thấy bóng anh Tụ, chúng yên tâm rủ nhau tiếp tục với niềm đam mê thể thao của chúng. Nhưng khôn nổi anh Tụ lại có trong nhà hoặc anh đi đâu đó mới về bất chợt phóng ra. Thế là số phận trái banh nhựa lại bị xẻ tan tành dưới bàn tay vô tình của anh. Anh Tụ lúc này khoảng 16 tuổi hơn bọn trẻ khoảng chục tuổi. Sau vài lần như vậy, bọn trẻ đành lấy lá chuối khô cuộn thành một cục bằng trái bưởi, bọc túi ni lông lại dùng dây ràng rịt lại cho chắc chắn để làm banh. Thay cho trái banh nhựa, và tìm một chỗ khác “an toàn” hơn là dưới bãi đất trống dưới rặng tre, cạnh bờ sông gọi là biên để làm chỗ luyện tập và thi đấu. Con sông nhỏ thời đó nước trong veo, có thể nhìn thấy đáy. Người dân vùng này thường bơi lội, tắm giặt ở đó. Giờ cảnh đó không còn nữa vì nước sông bây giờ đã đục hơn, người dân chỉ dùng nước máy cho sinh hoạt nên bờ sông trở nên buồn, vắng vẻ chứ không tấp nập sau mỗi chiều như thời ấy.

Năm tháng trôi đi, anh Tụ cũng đã lập gia đình. Mừng cho anh, vợ anh là một phụ nữ đẹp người, đẹp nét lại chăm chỉ làm lụng nuôi con. Thương con và lo lắng chu toàn cho con cái. Mỗi lần sắp đến kỳ thi học hành vất vả, chị mua thức ăn ngon bồi bổ cho con có sức để học hành. Chị kể rằng mỗi lần mua thức ăn ngon bồi bổ cho con thì anh Tụ lùa hết thức ăn ngon trên mâm về phần

mình. Không như những ông bố, khác thường nhin cho con ăn thì anh Tụ phải là mẫu người ngược lại. Vì thế trong cuộc sống xem ra chị không mấy kính trọng nên chị thường gọi ngang ngang như bạn bè vậy. Có lần, thấy chị đi ngang qua trước đường, một người trong xóm nhìn chị thờ dài, chếp miệng rồi buông một câu nhỏ vừa đủ nghe: Tội nghiệp một bông hoa nhài cấm...

2. Tuổi thơ rồi cũng qua đi, những đứa trẻ con trong xóm bây giờ đã trưởng thành có công ăn việc làm ổn định trong xã hội, và cũng đã trở thành các ông bố, bà mẹ của các con mình. Nhưng cứ mỗi lần ai nhắc về anh Tụ thì đều thoáng một nỗi buồn xa xăm đầy ám ảnh tuổi thơ.

3. Ngày trước ông Thừa, bố anh Tụ đã từng là một dân phòng. Có lần chiếc xe tải đậu qua đêm, có tiếng hô hoán là ăn trộm dầu thắng (dầu dùng để thắng xe). Thế là cả đội dân phòng hò hét, chạy theo đuổi bắt tên kẻ trộm. Khi tóm được thì không ai khác chính là anh dân phòng- cha của Tụ. Cả đội ngạc nhiên không thể ngờ được chuyên dân phòng đi bắt dân phòng ăn trộm.

3. May mắn thay, không như ông nội và bố, các con của anh Tụ đều ngoan, chăm lo học hành dưới sự nuôi dưỡng chu đáo của mẹ. Mừng cho các cháu nên người nhờ “Phúc đức tại mẫu” .

Sài Gòn, ngày 5/5/2021

11. Giận kẻ bạc tình

Lê Điền là một công chức mẫn cán, vợ đẹp con ngoan, mẫu gia đình nhìn vào khối người mơ ước. Đùng một cái, người ta gọi gã là “kẻ bạc tình”. Nhưng nếu nói vậy thì cũng chưa công bằng với gã, bởi vì trước khi làm kẻ bạc tình gã cũng từng là kẻ say tình.

Chuyện trở về thời thanh niên của gã cách nay hơn 4 thập kỷ, gã từng say như điên đổ một em thiếu nữ sáng sớm thường ôm cặp đi học trên con đường Nguyễn Bình Khiêm ngang qua nơi Điền thường ngồi cà phê với nhóm bạn gần nhà gã. Nàng học lớp đệ tam (lớp 10 bây giờ) trường THPT Trưng Vương, phường Bến Nghé, quận 1. Nàng duyên dáng trong tà áo dài, mái tóc buông lơi, khuôn mặt trái xoan, và đặc biệt đôi mắt đẹp như hút hồn người khác. Nhỏ vô tư chẳng biết gì còn Điền canh me, bí mật đi sau một quãng xa làm cái đuôi theo về tận ngõ nhà nàng. Cách trường không xa, chỉ khoảng cây số. Hóa ra nàng ở cùng khu phố với gã.

Lúc này Điền đang là sinh viên năm thứ hai trường Đại học Bách Khoa. Thế rồi gã lân la làm quen trước với phụ huynh của nhỏ. Nhân lúc nhỏ đi học, Điền tới nhà nhỏ nhìn vào thấy một người đàn ông luống tuổi (Điền đoán là ba của nàng) đang ngồi uống trà bên hiên, trong sân có nhiều cây cảnh, nhiều nhất là mai. Thấy trước hiên có bàn cờ tướng. Biết bác Hai (ba của nàng) rất thích cờ tướng. Thế là Điền tìm thầy học lớp cờ tướng. Điền đánh

liều vào gặp bác Hai ban đầu vờ hỏi mua cây mai con. Rồi mắt Điền dừng lại ở bàn cờ tướng. Điền nói:

- Bác có bàn cờ tướng thích thiệt. Con cũng có học chút ít, bác cho con đánh hầu bác vài ván và có gì nhờ bác chỉ vẽ thêm.

Thế rồi dăm bữa, nửa tháng Điền lại tới đánh cờ tướng, không quên cấp theo lạng trà ngon biếu bác Hai. Cứ vào cuối tuần Điền và bác Hai lại nhắp ngậm trà bên bàn cờ tướng. Có đôi lần thấy nhỏ (Trúc Miên tên của nàng) đi học về, Điền lịch sự gật đầu chào. Khi ra vào đã thành thân quen, Điền mới hỏi:

- Nhỏ năm nay học lớp mấy rồi!

(gã đã biết) nhưng hỏi cho có chuyện. Lâu dần nàng nghĩ bụng anh Điền là bạn cờ tướng của ba mình, ra chiều thân quen. Có những bài toán khó, Điền lại giảng giải cho nhỏ. Rồi Điền trở thành gia sư cho Trúc Miên. Càng lớn nàng càng đẹp lạ. Đôi má ửng hồng, đôi môi hình trái tim rất gợi cảm. Gã thèm đôi môi như thềm trái táo chín mọng. Mỗi lần vô tình chạm phải bàn tay thon ngà ngọc của nàng là Điền có cảm giác như có luồng điện chạy trong người gã.

Khi gã đã ra trường xin được vào làm ở một công ty nước ngoài và vẫn tiếp tục đeo bám mục tiêu cho đến khi Trúc Miên vào đại học. Ra trường nàng đi làm công việc văn phòng. Gã thừa chuyện với ba mẹ nàng xin cho gia đình sang dạm ngõ. Đám cưới của Nguyễn Điền và Trúc Miên diễn ra vào một ngày đẹp trời trong niềm hân

hoan của hai họ và bạn bè. Bây giờ họ là của nhau. Nàng cũng yêu chàng lắm. Gã và nàng đã có tuần trăng mật đáng nhớ. Khuôn mặt nàng, đôi mắt nàng, đôi môi nàng đã đẹp rồi mà thân hình của nàng đẹp như một tòa thiên nhiên với làn da trắng nõn nà, vòng eo thon nhỏ khuôn ngực đầy đặn. Gã đắm chìm trong hạnh phúc đầu đời như cuộc đời mới bắt đầu từ đây. Họ trao nhau cái hôn vồ vập và những ngọt ngào đắm say cuồng nhiệt của tuổi trẻ. Họ có cảm giác họ là một cặp trời sinh nên trong cuộc sống thường ngày hay trong tình ái với niềm hạnh phúc vô biên.

Trúc Miên yêu chồng, đảm đang chu toàn biết vén khéo gia đình. Gã cũng lo ăn lo làm và họ xây được tổ ấm với căn nhà khang trang trong nội đô. Công việc làm ăn của hai vợ chồng đều thuận lợi, thu nhập ổn định, nàng ngoài công việc chính ở văn phòng còn nhận thêm việc về nhà làm thêm, ngoài ra nàng còn làm cộng tác viên của một số tờ báo. Nàng sinh được hai đứa con kháu khỉnh dễ thương! Cuối tuần gia đình nàng lại về ngoại, lúc về nội. Các con học hành khôn lớn. Ngoảnh đi ngoảnh lại các con đã trưởng thành, có công việc ổn định. Gia đình như vậy hạnh phúc, viên mãn.

Nhưng cuộc đời ai biết được chữ ngờ. “Ăn no rừng mỡ” là câu nói trong dân gian. Nghiệm lại quả đúng vậy. Thời bao cấp kinh tế khó khăn, nghèo mà thương nhau, khi đổi mới, đời sống của người dân có khá lên, đặc biệt gã từ công chức nhà nước đã bước lên chức vụ mới đứng

đầu một cơ quan, khi gần nghỉ hưu gã lại xin thêm được công việc mới ở trung tâm xúc tiến việc làm chuyên tuyển người đi lao động xuất khẩu, có cả du học nước ngoài. Công việc đưa đến cho gã thu nhập cao.

Thế rồi một hôm có một phụ nữ đẹp, đôi mắt ướt tình tứ, hình thể hấp dẫn, ngực nở, eo thon cặp mông đầy nhấp nhô theo nhịp chân. Nàng đến trung tâm liên hệ cho con đi du học. Qua câu chuyện được biết cô tên là Mỹ Nga, hiện là giáo viên mầm non, trạc tuổi ngũ tuần nhưng thân hình bốc lửa lắm! Câu chuyện qua về dần dần quen biết đã nảy ra một mối quan hệ mới. Và ngày càng khăng khít hơn khi thấy gã quen biết rộng, ngoài việc đưa con nàng du học rồi còn nhận làm giúp thủ quỹ cho nàng. Nàng cảm động lắm!

Họ hẹn nhau tại quán cà phê vườn cây xanh mát. Gã ý tứ chọn bàn khuất sau một cây phát tài lá sum suê. Nàng đưa mắt tình tứ ngược nhìn gã. Đôi má ửng hồng e ấp. Bỗng nàng làm rơi chùm chìa khóa xuống sàn nhà. Nàng cúi xuống nhặt, chiếc cổ áo rộng để lộ đôi ngực đầy vun, trắng nõn sau tà áo mỏng tanh. Gã nhìn đắm đuối, nuốt nước bọt đầy ứ trong miệng gã. Tiếng nhạc du dương êm đềm như đưa gã vào mộng. Gã ngồi dịch sát lại bên nàng. Làn da nàng ấm lên, gã chạm vào bàn tay nàng rồi nắm chặt, nàng để yên trong tay chàng nóng bỏng, đưa gã vào cảm giác mê mê, gã đặt lên bờ môi gợi tình của nàng một nụ hôn sâu. Họ như bay bổng lên 9 tầng mây. Những cuộc hẹn của họ sau đó diễn ra ở một nơi khác

kín đáo hơn. Họ lao vào nhau như không còn biết trời trăng gì nữa. Họ nghiện nhau như nghiện á phiện. Cũng từ đó họ đặt cho nhau cái nickname mới: Bò Mộng và Cỏ Non (gọi vậy cho thơ mộng chứ tuổi nàng không còn “cỏ non” nữa). Và họ thường nhắn tin qua lại cho nhau:

Bò Mộng: - Em làm gì đó?

Cỏ Non: - Ngồi nhớ anh!

Bò Mộng: - Giờ làm sao cho hết nhớ?

Cỏ Non: - Chúng ta gặp nhau chỗ cũ nghe!

Nhiều đoạn tin nhắn của gã và nàng không hiểu sao lại bay về nguyên xi không sót một dòng vào điện thoại của Trúc Miên (vợ gã). Trúc Miên đọc xong bàng hoàng. Trái tim đau thắt như ngàn mũi kim đâm vào rướm máu. Nàng lão đảo khuyu xuống, cảm thấy trời đất như sụp đổ. Nét mặt chị thất thần, tiếp theo những ngày sau đó, cuộc sống thật buồn như tận thế! Trúc Miên không thiết ăn uống nữa, thấy cuộc đời vô nghĩa quá khi không ngờ người chồng đầu ấp tay gối cùng nhau chia sẻ ngọt bùi gần nửa thế kỷ- từ tuổi thanh xuân cho đến nay tóc ngả màu phai bây giờ lại trở chứng. Chị buồn và tức vì bị chồng phản bội. Điều đó Trúc Miên chưa bao giờ nghĩ đến. Nàng yêu chồng lắm! Gia đình bên ngoại ai cũng quý chàng. Tại sao bây giờ lại đổ đốn ra như vậy. Không muốn tin nhưng những dòng tin nhắn ngày ngày vô tình hay cố ý lại tới tấp chuyển tiếp về máy của chị. Trúc Miên thì nghĩ rằng do mình thường lên chùa cầu nguyện “xin cho con thấy rõ sự thật” nên có đấng vô hình độ nội

dung những cuộc hội thoại về máy nàg chăg? Hay là máy đưa con giỏi công nghệ, nó chuyển tiếp tin về cho má nó đợc? Cũng không thể! Vì máy đưa ngoan và hiền lắm! Mẹ nó báo với 2 đưa nhưng tụi nó không nói gì. Mặt tỉnh rụi à! Nó cũng chắg lên kế hoạch gì phụ má nó cả.

Và họ lại có những cuộc hẹn hò đầy mắn nong:

Sáng đầy, Cỏ Non nhắn:

- Anh ăn sáng chưa?

Bò Mộng:

- Chưa! Sáng nay con gái anh nấu bún nhưng anh không ăn.

Cỏ Non:

- Sao vậy?

Bò Mộng:

- Nhìn mặt bả anh nuốt không vô.

Cỏ Non:

- Vậy thôi tới đi ăn với em!

Rồi hai người lại bên nhau. Các tin nhắn lại bay về tra tắn con tim vợ gã.

Một hôm, sau khi đã suy nghĩ Trúc Miên quyết định gọi gã vào phòng khách nói chuyện, pha bình trà kèm đĩa trái cây.

Vợ gã phân tích phải trái cho gã nghe. Rồi chị gặp mặt cô tình nhân để dàn xếp, khuyên nhủ. Mỹ Nga cũng chỉ tỏ ra nhún nhường ăm ừ cho qua chuyện.

Trúc Miên cũng đã tìm hiểu, hẹn gặp chồng Mỹ Nga để nói chuyện. Hai kẻ bị chồng (vợ) phản bội khuôn

mặt đau khô đã kể cho nhau những gì họ đã biết. Trúc Miên cũng đã gặp ba má cô ấy. Ba má cô ấy cũng là người đàn ông hoàng, họ rất buồn và cảm thấy mình là phụ huynh có lỗi không dạy được con.

Sau những nỗ lực hàn gắn của Trúc Miên và hai gia đình, gã và Mỹ Nga đã buông nhau ra. Hứa không gặp nhau nữa!

Gã lúc đầu cũng sợ mất mặt, mất uy tín có xuống nước, xin lỗi vợ và các con. Ở nhà một thời gian nhưng ngày nào nỗi nhớ nhung nhân tình như cào xé ruột gan gã. Những nụ hôn nồng cháy nàng dành cho gã, thân hình gợi cảm cứ hiển hiện trong tâm trí gã. Hình như bức rức bấy ráy, nên gã ngày nào cũng gây gỗ với vợ gã. Không thể chịu nổi nên Trúc Miên đành bất lực cho gã tự do, muốn đi đâu thì đi.

Lại nói về lúc làm có tiền rủng rỉnh bởi gã có nguồn thu nhập khá từ công việc mới gấp đôi tiền lương hưu của gã, khoản này gã tiêu riêng, ngoài ra Trúc Miên trả lại cái thẻ lương hưu cho gã nữa. Cũng là một sự giải thoát buông bỏ cho nhẹ lòng. Kể từ đây Trúc Miên khỏi bận lòng chăm sóc gã như trước. Gã lại tung tăng những tháng ngày ngọt ngào đắm say của gã và tình nhân.

Lại nói về Mỹ Nga, sau khi gặp gỡ gã, nàng ngày càng chán chồng. Trước sự níu kéo của chồng và gia đình, nàng không lay chuyển. Nàng đã làm đơn li dị chồng. Chồng nàng lại về cùng sống với mẹ. Còn nàng đưa hai con về ngoại làm một cái nhà trong vườn

đầy đủ tiện nghi, trang trí bắt mắt. Mẹ nàng nói với vợ gã là không biết gã làm gì mà nhiều tiền thế, cung cấp cho con gái bà không thiếu thứ gì. Ban đêm khi có dịp đi qua trước nhà nàng Mỹ Nga thấy sang chảnh sáng rực cả khu xóm.

Như vậy, ở tuổi người ta không còn trẻ nữa nhưng người ta vẫn cứ say nhau đến lạ. Với vợ bây giờ mà nói thì gã là kẻ bạc tình. Nhưng với nhân tình mới thì gã vẫn là kẻ say tình. Gã chắc mẩm đây mới là tình yêu đích thực chờ đợi gã gần nửa thế kỷ. Gã cảm thấy ngày xưa Từ Thức có vào động tiên thì cũng chỉ đến thế là cùng. Hay như Đường Minh Hoàng và Dương Quý Phi cũng chỉ say nhau đến vậy thôi. Dù cả hai đều đã đi qua những lần đò. Rồi gã nghĩ mỗi tình Đường Minh Hoàng và Dương Quý Phi đã đi vào lịch sử tình ái nhân loại đấy thôi! Họ đâu còn trinh nguyên khi đến với nhau mà vẫn si mê không thể nào cưỡng nổi. Bên nàng, gã mới thấy thiên đường và gã tưởng tượng mình là Đường Minh Hoàng đã tìm được “Dương Quý Phi” của đời mình.

Trúc Miên dù rất yêu chồng nhưng đành bất lực buông bỏ. Đợi khi các con lập gia đình ra riêng, nàng về phường Bến Nghé sống với ba má nàng, lúc này đã trên 80 tuổi. Hàng ngày Trúc Miên lo chợ đồ cơm nước chăm sóc ba má, rồi rằm, mùng 1 cùng má đi chùa tụng kinh niệm Phật. Hi vọng cuộc sống trở lại bình yên trong tâm trí nàng.

Sài Gòn ngày 11/12/2021

12. Người ở lại

(Truyện ký)

Ông Hải được đi Mỹ theo chương trình diện HO nhưng ông chọn ở lại Sài Gòn sinh sống. Có lẽ bạn cũng như tôi sẽ rất ngạc nhiên vì điều này. Ra đi hay ở lại thì cũng có những thuận lợi và khó khăn riêng nhưng giai đoạn đất nước vừa đi qua chiến tranh, tang thương lắm thì ít ai chọn làm “người ở lại” trong khi hoàn toàn đủ điều kiện để ra đi, nhất là những tâm hồn thích khám phá. Mà được đi tới một chân trời mới cũng là những trải nghiệm thú vị.

Câu chuyện vào mùa hè 2020. Hai mẹ con tôi trên chuyến bay từ Singapore trở về nước. Được cách ly 14 ngày tại Cần Thơ. Tôi tình cờ có dịp gặp ông Hải.

Sáng hôm ấy, cũng như hơn 200 người khác của chuyến hồi hương này, 2 mẹ con tôi nhận 2 suất bún riêu về ngồi ở bộ bàn ghế đặt giữa sân để ăn sáng. (Ở khu quân sự mỗi người được phát bộ tô chén muống và dụng cụ cá nhân để dùng trong thời gian cách ly, ngày 3 bữa ăn được các chú lính áo xanh phục vụ).

Bỗng có một người trạc tuổi thất thập, dáng người phong độ, hồng hào khỏe mạnh cũng tới nhận đồ ăn sáng. Ông bung suất bún riêu tới bàn chỗ hai mẹ con ngồi. Ông cầm theo cái tô, vừa đổ bún riêu ra tô vừa hỏi chuyện:

- Chào hai mẹ con. Hai mẹ con cách ly xong thì về đâu?

Tôi trả lời:

- Dạ về Sài Gòn.

Ông nói:

- Ủa sao nghe nói giọng Huế tưởng về Trung.

- Dạ mẹ con tôi trước đây ở Huế nhưng rồi vào Sài Gòn định cư cho tiện việc học hành của mấy cháu và công ăn việc làm luôn.

- Dạ vậy bác về đâu?

- Tôi cũng về Sài Gòn, tôi qua Sing mấy tháng rồi!

Con gái lấy chồng bên đó, nay trở về xem nhà cửa ra sao.

Rồi chào hai mẹ con ông trở về phòng và mấy người bạn cùng dãy với chúng tôi.

Sau đó, mỗi sáng, mỗi chiều ra ngồi hóng mát trước sân, thỉnh thoảng ông Hải lại ghé tới nói chuyện với chúng tôi. Nghe giọng Huế, có lẽ ông có chút gì đó thân thương, kỷ niệm với Huế lại ùa về nên ông bộc bạch tâm sự: Câu chuyện cách đây hơn 40 năm, ngày ấy ông Hải là một sĩ quan quân đội Việt Nam Cộng hòa mới ra trường, trên chuyến bay về Huế. Ông gặp một cô nữ sinh cũng tới Huế trọ học trên tay xách chiếc vali nặng. Ông Hải xách giùm xuống sân bay cho cô ấy. Chia tay cảm ơn rồi ai đi hướng nấy. Thế rồi, một hôm ông Hải tới chơi nhà một người bạn, tình cờ gặp lại cô sinh viên hôm nào trọ học kế bên nhà, là láng giềng của người bạn ông. Hẳn đây là cái duyên gặp gỡ. Chàng sĩ quan trẻ và cô sinh viên ngày càng gắn bó thân tình! Cô sinh viên là người gốc Huế nhưng sống ở Nha Trang, nay ra Huế trọ học.

Thế rồi cuộc đời quân ngũ rày đây mai đó. Chàng sĩ quan trẻ phải đi làm nhiệm vụ của mình, cô sinh viên vẫn phải lo miệt mài đèn sách. Hai người vẫn trao đổi thư từ bằng những lời thương nỗi nhớ, ngọt ngào và ngày càng thấm thiết. Chiến tranh khốc liệt, có lần ông Hải suýt chết, trong một trận chiến, một người lính đã đẩy ông xuống hầm trú ẩn rồi che chắn ở bên trên. Nghe kể đến đây, tôi xúc động hỏi lại:

- Dạ vậy anh lính ấy có còn sống không?

Ông Hải ngậm ngùi bảo:

- Không, anh lính đã mất ngày hôm đó.

Lòng tôi chùng xuống, ông bùi ngùi kể lại sự việc mà lòng xúc cảm dâng lên biểu lộ tấm chân tình biết ơn người lính trẻ đã nhường mạng sống cho ông. Ở nơi xa cầu mong anh lính năm nào yên nghỉ. Người ở lại không bao giờ quên anh. Rồi ông Hải kể tiếp bằng giọng trầm ngâm:

Năm 1973, Mỹ rút quân về nước, từ đó cũng không nhận được viện trợ gì nhiều nữa nên vũ khí thiếu thốn. Đồn của ông đóng tại Cầu Hai thuộc địa bàn Thừa Thiên Huế, trong trận giao tranh đơn vị của ông không còn đạn dược nên ông và đồng đội đã bị bắt sống năm 1974. Ông Hải bị dẫn đi giam ở nhiều nơi. Khi thì ở Quảng Trị, khi đem qua tận bên Lào.

Nghe tin ông đã bị bắt giam nhưng không biết giam ở đâu nên cô sinh viên đã nhờ người tìm các trại giam trong khu vực lân cận, nhưng không tìm được ông. Đến

năm 1975, nghe ở đâu có trại cải tạo quân nhân Việt Nam Cộng hòa, cô cũng tìm cách dò hỏi để thăm nom nhưng tuyệt nhiên không lần ra tung tích. Vì lúc này ông bị giam ở bên Lào, chưa chuyển về.

Sau đó ông được đưa về nước cải tạo ở một nơi đèo heo hút gió.

Sau 6 năm cải tạo, ông Hải được chính quyền mới trả tự do. Ông trở về Sài Gòn sinh sống. Ông cũng đã trở lại Huế chỗ trọ cũ tìm cô sinh viên nhưng không gặp. Có lẽ cô ra trường rồi và đã trở về Nha Trang hay được phân công đi làm ở đâu đó. Địa chỉ nhà cô ở Nha Trang ông không biết. Sau biến cố hai người lạc nhau, mất liên lạc từ đó, mỗi người mỗi ngã rẽ cuộc đời cho đến nay vẫn chưa hề gặp lại.

Tôi nghĩ bụng: Nếu cô ấy sống ở Huế thì tôi sẽ tìm hỏi thăm tin tức cho ông nhưng cô ấy chỉ tới Huế trọ học rồi về Nha Trang mà không biết địa chỉ thì khó quá!

Câu chuyện của ông đưa hai mẹ con tôi ngược về quá khứ như một cuốn phim quay chậm. Rồi ông kể tiếp đoạn đời của ông. Hết hi vọng gặp lại người xưa, ông trở về Sài Gòn kiếm kế mưu sinh, ổn định cuộc sống. Ông may mắn gặp được ý trung nhân. Cô Lan là một phụ nữ đẹp, trẻ hơn ông cả chục tuổi. Cô làm công chức nhà nước, công việc ổn định. Họ rất hợp nhau, yêu thương nhau. Hai người sống hạnh phúc và có với nhau 3 đứa con, hai trai, một gái.

Tôi hỏi:

- Thưa ông! Ông cải tạo 6 năm là đủ tiêu chuẩn mà sao ông không đi HO?

Ông nói: - Vợ tôi không muốn đi!

Như vậy chiều ý vợ, gia đình ông ở lại làm ăn sinh sống tại Sài Gòn. Rồi ông mở một tiệm bán hàng vật liệu xây dựng, ngày càng phát triển. Tuy nhiên mãi 11 năm ông vẫn chưa được cấp hộ khẩu. May mắn có lần cô Lan được cử đi học lớp chính trị, cùng lớp với anh công an khu vực.

Cô Lan kể với anh công an:

- Chồng tôi cải tạo về 11 năm rồi mà chưa có hộ khẩu.

Anh công an bảo:

- Vậy à! Thế mai chị đem hồ sơ lên cho tôi.

Thế rồi sau đó không lâu ông có được hộ khẩu (có tồn kém hay không, không thấy ông nói tới)

Công việc buôn bán làm ăn rất thuận lợi và ngày càng phát đạt. Ông bán sỉ và bán lẻ. Các mối bạn hàng bán sỉ là chủ yếu, khách hàng ở các tỉnh Đồng bằng sông Cửu Long, ra tới Bình Thuận và sang đến Cam pu chia. Người ta mua hàng ông về bán lại. Công việc bận rộn, tối mắt nhưng đưa lại thu nhập cao. Các con ông được tạo điều kiện tốt nhất để học hành. Ông cho các con ra nước ngoài ăn học rồi kiếm được việc làm và định cư bên đó. Đưa thì ở châu Âu, đưa thì ở Singapore. Nhưng sau khi các con ông đã lập gia đình và có công ăn việc làm ổn định ở xứ người thì ông cũng nghỉ việc buôn bán

luôn. Ông nói lúc trẻ làm để nuôi con, tiền vào nhiều nhưng vất vả lắm. Tất bật từ sáng đến tối. Cuối năm, đến 30 Tết còn phải đi đòi nợ. Từ ngày nghỉ bán, đầu óc khỏe re, thanh thoi tuổi già. Từ đó hai ông bà cứ đi châu Âu chơi với đứa con này vài tháng, về châu Á qua Sing vài tháng, về Việt Nam vài tháng. Cuộc sống về già của ông bà Hải như vậy quả là thông dong, mỹ mãn.

Nhưng chẳng may, vợ ông lâm trọng bệnh. Căn bệnh ung thư khi phát hiện đã là giai đoạn muộn. Gia đình cố gắng chạy chữa một thời gian rồi bà cũng về trời. Chỉ còn lại mình ông trong căn nhà ở Sài Gòn với niềm đau ngút trời vì ông yêu bà lắm! Để khuây khỏa ông cứ đi về giữa các nước thăm các con. Rồi lại về Sài Gòn ngày ngày, tìm thú vui tao nhã lúc đọc sách, cà phê, cờ tướng, trà nước đàm đạo chuyện đời, hoặc nhậu lai rai với những người bạn hàng xóm có cùng sở thích và tâm đắc của ông.

Mỗi người mỗi hoàn cảnh và những sự lựa chọn khác nhau. Cũng như số phận an bài cho mỗi người cũng khác. Số phận “Người ở lại” như vậy kể cũng thành công ngoài mong đợi, chỉ tiếc rằng vợ ông không ở lại bên ông đến cuối cuộc đời.

Sài Gòn, ngày 3/12/2021

(Tên nhân vật đã được thay đổi)

13. Câu chuyện sáng chủ nhật

Sáng nay đi cà phê với Lan Vy - Cô bạn tôi chơi thân từ nhỏ. Ra đến quán, an tọa rồi nó nói:

- Để tao gọi điện cho “chị Hai” chút.

Thường lệ sáng cuối tuần nó gọi điện thăm má nó. Tôi với nó như bóng với hình nên má của Lan Vy coi tôi như con cháu trong nhà. Nó bật loa ngoài lên để hai đứa cùng nghe. "Chị Hai" nó năm nay mới 78 tuổi chứ nhiều! Mục đích cuộc gọi là vấn an sức khỏe và hỏi thăm thử chích đủ 2 mũi vaccine chưa? Được biết là khỏe, đã chích đủ 2 mũi vaccine pfizer. Ok quá! Vậy là yên tâm.

Câu chuyện tiếp tục với chuyện đời chuyện người, tình hình sức khỏe của mấy dì cậu, bà con...!

“Chị Hai” nói tiếp:

- Nhà má có 10 chị em. Ông ngoại dạy học thời Pháp thuộc. Các con không kể trai gái đều được học hành. Nhưng đến năm 1953 thì đột ngột ông được thông báo cho nghỉ dạy với lý do khó chấp nhận: Rằng thì là: Con đông, trả lương cao. Hồi này một người đi dạy thì đủ sống cho cả nhà. Các con sau khi khai sinh ra đều được cấp lương.

Ông ngoại (trụ cột của gia đình) thất nghiệp. Thế là gia cảnh trở nên túng thiếu. May mắn thay, ông ngoại là người thông minh tháo vát. Từ khi buộc phải gác viên phấn thì ông lao vào công việc ruộng vườn, chăn nuôi... những việc chưa hề trải qua nhưng vì thời thế mà phải

bắt tay vào làm và làm gì cũng giỏi. Chả gì thì ông cũng thừa hưởng chút gen của tiền nhân. Bởi ông là hậu duệ của một vị có tài thao lược trong quân sự. Còn bà ngoại là con của ba và mẹ đều con nhà quan dưới triều Nguyễn nên chẳng biết động chân động tay vào việc gì. Bà ngoại chỉ giỏi thêu thùa, nấu nướng thôi. Nếu không bị tịch thu thì nhà mỗi mùa 8 tấn lúa, cùng với cây lưu niên, rau quả, vật nuôi cũng đủ cho cuộc sống gia đình một vợ với 10 người con. Nhưng ruộng làm ra 8 tấn lúa mà phải nộp cho địa phương hết 7 tấn rồi. Có năm phải đổ cả thóc giống đi nộp luôn. Tôi hỏi lại:

- Khoan, cho con hỏi lại chút, cái này lạ quá:

- Thóc giống mà nộp thì lấy gì gieo trồng vụ khác?

“Chị Hai” nói:

- Thì lại đi chạy vay mượn người ta mà trồng trọt.

Vậy là sau khi ông ngoại bị cho thôi dạy thì cả nhà lâm vào cảnh túng thiếu. Vài dì lớn lọt qua giai đoạn này được học hành, gả chồng ngon lành rồi! Còn những người trưởng thành lúc ông thất nghiệp thì không có điều kiện học hành tiếp, phải nghỉ học ngang xương để làm lụng nuôi em ăn học. Vì thế những ai lớn trước và những đứa em của "chị Hai" được học hành cho đến khi kiếm được công ăn việc làm ổn định. Còn những người con trưởng thành thuộc giai đoạn khó khăn như "chị Hai" chuyện học hành đành dang dở. Từ năm 14, 15 tuổi là phải đi làm rồi! Nhưng bả tự học nhiều, sách vở gói đầu giường. Văn thơ thuộc nhiều. Nếu rả trúng chủ đề là

tuôn như mưa rào. Lan Vy ham mê văn chương cũng bắt đầu từ má nó. Đầu tiên là thừa hưởng từ bà chút gen, sau đó mượn sách của “chị” mà gặm nhấm. À lúc chưa biết chữ cũng được “chị” đọc thơ cho mà nghe rồi. Những nhà văn tên tuổi, trước khi tìm hiểu thì đầu tiên là từ tác phẩm của họ mà "chị Hai" có. Sau dần dần đi vào viết lách mới có điều kiện tiếp cận nhiều hơn với tác giả mà lúc nhỏ chỉ biết họ qua sách mượn từ “chị Hai”.

Trở lại câu chuyện, hỏi thăm tiếp mấy người bà con: dì Viên, dì Tiên, dì Thủy, cậu Tùng,... khỏe không? Thì "chị Hai" nói rằng:

- Nhà có 10 chị em mà 6 người có bằng cấp như kế toán tài chính, ngân hàng, giáo viên toán có, văn có (họ nay đã nghỉ hưu) mà không biết công nghệ thông tin gì cả. fb, messenger, zalo, viber chị cũng không biết dùng nên không chuyện trò cập nhật thường xuyên được. Trong mấy chị em chỉ có 4 người học hành lờ đờ, bỏ học lao vào đời sớm thì rành công nghệ. Cập nhật thông tin hàng ngày, chuyện trò với nhau, lúc rảnh chém gió phân phật không thua gì các thế hệ sau.

"Chị Hai" tiếp:

- Con cái lập facebook rồi hướng dẫn cho nhiều lần rồi mà cũng trú trú trớ trớ, không rành nên không chat chít chi được cả, nản rứa thê!

Lan Vy quay qua nói với tôi:

- Ui châu châu! May mà mình có biết sơ sơ chứ không sáng ni cũng bị gom vô và ăn mắng rồi! He...he...

Cuối cùng bả nhắc lại câu (không biết “chỉ” đã đọc ở đâu):

"Một bộ óc thông minh có giá trị hơn bộ óc chứa đầy chữ"

Sáng ni hai đứa nói chuyện với “chị Hai” nghe câu chót cũng thú vị!

Sài Gòn ngày 24/10/2021

Bài viết đã được đăng trên các trang web VHNT:

- *Tong phuoc hiep- Vinh Long (ngày 26/10/2021- bút danh Lan Vy)*

- *haibogiy.net (ngày 28/10/2021)*

14. Khúc ngoặt

(Truyện ngắn)

Cuộc đời quan lộ của thầy Trần Bất Minh được xem là thuận buồm xuôi gió nếu không có những sự cố do ý tứ chủ quan hay bản tính cố hữu của thầy. Bởi thế mới nói khi lên voi khi xuống ...dưới bình thường.

Bất Minh sinh trưởng vào giữa thế kỷ XX tại một vùng quê êm đềm ven thành phố. Ngôi làng có nghề làm ruộng và chằm nón. Như những người con dân của làng Minh có lẽ cũng phải sớm phụ công việc đồng áng nên rần rỏi, nước da rám nắng, dáng người dong dỏng cao.

Minh tốt nghiệp sư phạm rồi được điều đi dạy ở huyện miền núi An Mai cách thành phố theo đường chim bay 100km nhưng phải đi 200 km (đi vòng bằng đường bộ). Dạy một vài năm nơi xứ sở heo hút người thiếu số nhiều hơn người Kinh, Bất Minh sớm được cơ cấu làm Quản lý- Hiệu trưởng tại một trường PTCS với khoảng 10 giáo viên. Tuy trường nhỏ, nhưng đứng đầu một đơn vị cũng xem như cuộc đời Minh đã bước sang trang mới. Là không còn cặm cụi bên bảng đen phấn trắng nữa mà kể từ đây Bất Minh có thể gọi là “làm quan”- quan giáo dục.

Không biết Bất Minh lập gia đình từ bao giờ, chỉ biết rằng khi bắt đầu được bổ đi dạy thì anh đã có một vợ - hai con ở quê nhà. Tuy vậy cảnh sống độc thân của sếp nơi miền quê hẻo lánh ấy, Bất Minh xem mình như chưa hề có sự ràng buộc nào nên vẫn có số đào hoa lạ. Bất Minh có những mối quan hệ thân thiết trên mức bình thường với một nữ giáo viên dưới quyền mình. Có lẽ lỗi này không hoàn toàn thuộc về phía Bất Minh nếu công bằng mà nói. Trong trường có vài nữ giáo viên trẻ độc thân cũng muốn nịnh sếp, nên khi thì sang ủi áo quần cho sếp, lúc lại nấu món gì đó mang qua phòng biểu sếp. Lấy lòng sếp để có thể chân trong chân ngoài đi về cho dễ. Đồng lương nhà giáo thời bao cấp quả thật quá khó khăn sau thời hậu chiến 1975 đến những năm của thập niên 90. Một tháng ăn cơm vài ba bữa, còn lại là ăn bo bo, sắn khô, ngô khoai cải thiện được hoặc mua của dân

trong vùng. Vì thế các cô giáo từ nhỏ chỉ cắp sách tới trường giờ đây cũng phải tập tành buôn bán. Nói là buôn bán vậy thôi chứ cũng chẳng có gì to tát cả chỉ là vài bao sắn khô mỗi chuyến về xuôi thành phố rồi lại mua thứ gì đó thuộc về tạp hóa hay vật dụng tiêu dùng do người dân địa phương hoặc đồng nghiệp dặn dò. Hồi này đi mua vài kg gạo hay một buồng chuối cũng bị đấm thuế vụ truy lùng gắt gao. Có khi Tết mua vài kg nếp của dân tộc và buồng chuối về cúng mà gặp thuế vụ là các cô giáo mặt cắt không còn một giọt máu. Có thể bị qui chụp buôn lậu vì cái gì lúc này cũng vô hợp tác xã cả kể cả cái kim cho đến hột muối.

Lán trại tập thể (gọi là nhà công vụ dành cho giáo viên) được làm bằng tranh vách đất, phòng nọ sát phòng kia làm từng dãy như nhà trọ với mái tranh thấp lè tè. Mỗi năm gặp mưa bão có khi nó lùa nguyên cả dãy, bão xong làm lại. Thầy cô từng thoát chết trong một cơn bão, lúc tập trung ở phòng hội đồng. Một trận mưa bão quét ngang, nhìn ra dãy trọ chỉ còn một đồng tranh tre vỡ vụn cái còn, cái mất.

Giữa núi rừng hiu quạnh, đi ra đường thì hai bên lau lách bao phủ tránh sao khỏi côn trùng bủa vây. Thế là nửa đêm bên một phòng nữ vang lên tiếng gọi.

- Anh Bất Minh ơi! Qua bắt con gián giùm em với!

Không hiểu thầy hiệu bắt con gián rồi có bắt thêm con gì nữa không biết nhưng sau này thầy hiệu ngó bộ siêng qua phòng nữ đó nhiều hơn. Thế rồi chuyện gì đến sẽ

đến. Tin đồn cũng về đến tai của vợ Bất Minh. Chị đã bồng con lên tận nơi hỏi tội. Không biết cuộc tra khảo diễn ra như thế nào? Chỉ biết chị bồng thẳng cu ra đứng bên bờ giếng, không cho ai tới gần, giờ con lên và nói rằng:

- Anh có công nhận không? Nếu có thật thà nhận lỗi có thể tôi sẽ nghĩ lại. Bằng không anh cứ ngoan cố chối tội tôi sẽ vút con anh xuống giếng.

Chị làm một phen mọi người khiếp vía, nín thở hỏi hộp cầu xin chị đừng cả giận mất khôn làm liều, con trẻ không có tội tình gì.

- Thế là lúc ấy không còn cách nào khác anh đã nhận lỗi và vợ tha thứ cho anh rồi chị bồng con trở về xuôi.

Nghĩa vụ đi dạy miền núi đối với giáo viên nam là 5 năm, nữ 3 năm thì sẽ được chuyển chuyển theo ý muốn. Đây là qui định thời bấy giờ. Thế là Bất Minh được chuyển về thành phố. Nhưng khổ nỗi khi về thành phố Phòng Tổ chức lại nói rằng:

- Anh đi miền núi đó là nghĩa vụ của tỉnh, của Sở Giáo dục. Còn khi anh về nhận nhiệm sở tại đây anh phải đi tiếp nghĩa vụ của Phòng giáo dục trực thuộc thành phố. Bây giờ tôi sẽ điều anh đi tới huyện miền núi khác.

Thế là Bất Minh lại nhận nhiệm sở mới cũng miền núi nhưng gần hơn, cách trung tâm thành phố khoảng 60 km. Đó là huyện Bình An. Thêm chục năm nữa. Sau 15 năm “chinh chiến” với môi trường giáo dục đa số các em học sinh thiếu số, số ít học sinh người Kinh đi kinh tế mới. Bất Minh được chuyển về làm Hiệu trưởng tại một

trường PTCS thuộc huyện Sương Thùy gần thành phố. Số đào hoa đeo đẳng Minh đến nổi, tới nhận nhiệm sở trường nào Minh cũng có ít nhất là một em nâng khăn sửa túi mỗi lúc không bên vợ.

Về huyện Sương Thùy, một lần đi họp Hiệu trưởng với nhau, Bất Minh gặp Lê Tâm Tư cũng làm Hiệu trưởng một trường lân cận. Tâm Tư tính tình rất hiền và thật thà như đếm. Thế là Bất Minh nhờ Tâm Tư vay tiền ngân hàng vì Bất Minh trước đó đã vay rồi chưa trả hết nên giờ phải nhờ người khác đứng tên vay. Sau này, nghe đâu Bất Minh không chịu trả. Thế là Tâm Tư lại nai lưng ra trả nợ ngân hàng theo từng tháng cho bạn. Có lần tôi tới sửa xe tại quán anh Mười. Trong lúc chờ anh kiểm tra xe và sửa chữa, anh kể chuyện vừa mới đại tu tân trang xe cho thầy hiệu Bất Minh. Số tiền thay phụ tùng và tiền công cộng lại 1.000.000 đồng. Số tiền này vào khoảng thập niên 90 là không hề nhỏ. Bất Minh xin nợ đến nhận lương tháng tới sẽ thanh toán. Nhưng đã hơn 2 tháng nay thầy Minh không trả mà cũng không đi qua đường này nữa. Bình thường Minh đi làm vẫn qua lại con đường này. Từ khi thiếu nợ anh Mười thì Minh đi đường khác. Anh nói: “Tui tin tưởng thầy làm Hiệu trưởng gần đây nên tui cho thầy nợ. Vì tui nghĩ lương tâm con người mà đặc biệt lại là người làm nghề giáo chẳng lẽ lại quyết tiền của người lao động nghèo sửa xe như tui”.

Mấy năm sau, Bất Minh được chuyển về thành phố. Tôi ghé lại sửa xe, anh Mười vẫn chưa nhận được tiền công từ nhiều năm trước...

***

2.

Bây giờ anh Mười đã trở thành người thiên cổ sau một cơn bạo bệnh. Món nợ thầy Bất Minh vẫn chưa trả. Có lẽ phải đợi khi xuống cửu tuyền với nhau, anh Mười mới gặp thầy Bất Minh để đòi lại.

Lại nói về thầy Bất Minh khi được chuyển về thành phố, đường quan lộ của thầy vẫn may mắn như không. Thầy lại tiếp tục được làm Hiệu trưởng tại một trường gần trung tâm. Lúc này Bất Minh đã ngoài ngũ tuần và nước da ngăm đen làm thầy già hơn tuổi. Vậy mà vẫn có một vài “Chân dài” trẻ đẹp trang điểm cho cuộc sống công sở của thầy thêm phong phú. Những buổi cà phê, những buổi tiệc tùng ăn nhậu có bia rượu, có mồi ngon bên cạnh “Chân dài” dưới quyền thì kể ra cũng thấy cuộc đời phơi phới. Chỉ tiếc rằng mỗi năm mỗi tuổi, thầy ước gì cái lão hoàn đồng để mình mãi thanh xuân mà an hưởng phú quý. “Chân dài” dạy môn phụ mà môn này thì cần vui vẻ, hát hò, có cũng được, hồi trước không có cũng chẳng sao. Thời gian chưa lâu, chân dài Diễm Tuyết đã có một căn nhà, tránh cảnh thuê trọ khi mới nhập trường.

Đùng một cái, thanh tra phát hiện quỹ bảo hiểm y tế, bảo hiểm xã hội nào đó nên đã có cuộc thanh tra tài

chính trên qui mô lớn. Thế là tên tuổi thầy Bất Minh lại được minh bạch trên các phương tiện truyền thông. Có những chuyện phi lý đến nực cười như: Kinh phí chi tiêu như may rèm, đóng tủ thì có nhưng thực tế thì không mua sắm. Khi thanh tra sắp về thì kế toán đi mượn chõ về để đó cho thanh tra kiểm tra. Ví dụ một cái âm siêu tốc của Tàu giá khuyến mãi ở siêu thị chỉ 100 000 đ, được kê lên 7 triệu. Tiếp khách phòng giáo dục được kê là 10 triệu... Nghe đâu ông Trưởng phòng nói rằng: Tôi về trường đó chưa bao giờ uống được một ly trà ngon chứ nói gì đến tiếp khách mà đến 10 triệu.

Trong thời gian đang lùng bùng như vậy, tin tức thì cũng đã lan truyền khắp thành phố (nhất là trong giới quản lý và giới cầm quyền) rồi nhưng cái lệnh trong đoàn thanh tra chuyên môn được phòng giáo dục ký trước đó thì vẫn có tên Trần Bất Minh. Và thầy Minh vẫn ung dung ôm cặp đi dự giờ, thanh tra chuyên môn như ai. Tới một trường nọ thuộc trung tâm thành phố, Bất Minh vẫn góp ý hăng say lắm!

Hôm ấy dự giờ cô Võ Thị Thu Quân xong ngồi góp ý cách dạy thao thao bất tuyệt hơn 1 giờ đồng hồ mà cô này còn vài tháng nữa nghỉ hưu. Nào là cô cần phải triển khai hướng này..., phải chốt điểm này, phải bao quát học trò thế này, lấy học sinh làm trung tâm thế này...

Người dự giờ (trong vai trò thanh tra chuyên môn) thì lên gân nói như thác đổ. Còn kẻ vừa bị dự giờ xong thì ngồi như phỗng sành và chỉ nghe một mớ âm thanh hỗn độn, lùng bùng đập vào tai chứ không nghe câu nào

ra câu nào cả. Bởi vì tâm lý người vừa bị dự giờ trước đó đã thức mấy đêm liền để chép cho xong các loại hồ sơ giáo án, soạn giảng, chấm chữa và lo soạn các tiết dạy, chuẩn bị dụng cụ trực quan...rất mệt mỏi, khi dạy xong 2- 3 tiết, tâm lý căng thẳng rất muốn xong nhanh gọn lẹ để còn nghỉ xả hơi. Việc dạy học là công việc quen thuộc gắn bó với họ gần trọn cả đời người, có những bài giảng thuộc lòng như cháo chừ không có gì mới lạ cả. Mà dạy xong lại bị ngồi “nạo” hơn 1 tiếng đồng hồ trong khi bụng đói và mệt lả trong thời gian từ gần 11 giờ trưa đến xấp xỉ 12h thì không khác gì tra tấn. Người nghe được chỉ có người phục vụ bung nước vào. Nhưng khổ nỗi họ không để ý vì không phải việc của họ. Nghịch lý, mất thời gian và phản tác dụng là vậy nên sau này Sở, Phòng bỏ việc thanh tra chuyên môn nhưng tại một số trường cơ sở vẫn còn cái gọi là thanh tra nội bộ.

Trở lại việc ông thanh tra, tôi nghĩ ông này “tài” thật, đang lúc “nước sôi lửa bỏng” thế này, số phận của ông không biết sẽ về đâu mà còn hứng thú vác sổ đi dự giờ, làm nhiệm vụ thanh tra trường khác lại còn hăng hái phát biểu như chưa hề có chuyện gì xảy ra. Hay có lẽ ông nghĩ mọi người chưa biết gì và rồi mọi việc sẽ ổn, sẽ chìm xuống trong nay mai. Nhưng không phải lúc nào cũng may mắn như ông nghĩ.

Vài ngày sau đợt thanh tra ấy, Bất Minh bị cách chức Hiệu trưởng đổi về làm giáo viên dạy ở cơ sở lẻ một trường khác. Kể ra vậy cũng đã hên cho Bất Minh. Cùng lúc đó có một vị Hiệu trưởng ở huyện lân cận bị xe

công an tới còng tay bắt đi trong lúc đang làm việc, nghe nói cũng thâm lạm gì đó trong chi tiêu tài chính.

Hè năm ấy, học chính trị, cô Võ Thị Thu Quân có dịp gặp lại thầy Bất Minh. Nhưng vừa thấy cô Thu Quân đi lên phía cầu thang này thì Bất Minh lại vòng ra sau đi cầu thang khác để vào lớp. Như vậy thầy đã biết mắc cỡ, tránh mặt người mình đã từng ngồi “cạo” cô ấy một bữa ra trò.

Giờ thì ai cũng đã hạ cánh, gác kiếm cả rồi nhưng mà có những điều mãi vẫn là một kỷ niệm buồn muốn quên cũng không dễ.

Sài Gòn ngày 14/3/2022

15. Sức sống diệu kỳ và sự nhiệm màu của tình yêu

Anh sinh ra ở Nha Trang, lúc chào đời cũng mặt mũi khôi ngô, vàng trán cao và đôi mắt lộ vẻ thông minh. Mặc dù tứ chi của anh vẫn đầy đủ nhưng không hiểu sao đến tuổi tập tập đi anh không thể đi đứng được. Càng lớn thì hai chân của anh cứ mềm nhũn ra. Ở hai đầu gối hình như không có khớp mà chỉ được nối liền với nhau bằng lớp da bao bọc bên ngoài nên hai chân anh có thể vắt chéo lên cổ cho khỏi vương vীu khi ngồi. Nhà nghèo! Sự đời đôi khi lại éo le quá thế. Đã nghèo lại thêm eo. Cái ngặt cái nghèo nó đổ vào số phận của con người kém may mắn. Vì nghèo làm sao mà gia đình thuốc thang chạy chữa cho anh. Dẫu biết bệnh khó lành đi chăng nữa nhưng ít ra cũng biết được nguyên nhân để tìm cách khắc phục phần nào để cải thiện cuộc sống.

Để kiếm chén cơm đắp đổi qua ngày, không còn cách nào khác, hàng ngày mẹ anh bế anh ra chợ ngồi (lúc này khoảng 8 - 9 tuổi) để trước mặt một cái thau, người đi chợ rủ lòng thương có thể thả vào đó cho anh vài ba đồng bạc lẻ tùy tâm. Ngày tháng trôi đi cuộc sống của anh cũng qua ngày đoạn tháng nhưng chân anh thì vẫn vậy. Khi di chuyển trên tấm ván nhỏ có gắn 4 bánh xe và anh dùng hai tay tự đẩy đi, còn đôi chân vẫn phải vắt chéo lên trên cổ vậy. Lâu ngày đôi chân ít cử động nên nó cứ teo dần chỉ còn da bọc xương. Nhìn chân anh như hai ống sậy bị lồi. Có một chân sờ vào thấy lạnh ngắt. Anh nói rằng chân này như đã chết vì không có cảm giác. Chỉ có một chân còn ấm. Cơ thể anh đã vào tuổi trưởng thành nhưng chỉ có 25 kg.

Thế rồi, anh tìm đến Bình Dương làm nghề bán vé số. Vì anh nói mình phải sống dù tàn nhưng không phé, cũng phải kiếm sống bằng sức lực còn lại của mình chứ không muốn ngửa tay xin người ta hoài. Anh thuê một phòng trong khu nhà trọ dành cho những người thu nhập thấp. Hàng ngày anh thuê mỗi xe ôm chở đến một nơi thuận tiện có nhiều người qua lại để bán vé số. Ăn uống thì anh nhờ người ta đi mua cơm hộp để dùng và cuộc sống hằng ngày cứ thế trôi đi, anh sống vui vẻ bình yên trong xóm trọ nghèo như thế.

Bỗng một hôm, bên phòng trọ dãy bên kia có người con gái nhìn sang cất tiếng hỏi thăm anh:

- Anh ăn cơm chưa?

- Chưa, chút nữa anh nhờ người ta đi mua com.
- Em có nấu com, vậy để em bới qua cho anh ăn.

Rồi hàng tuần, cô gái đi làm. Vào thứ bảy, chủ nhật cuối tuần cô lại đi chợ về com nước nấu hai người ăn chung với nhau, chuyện trò vui vẻ và đậm ấm. Chị là thợ may ở một cơ sở may gần đó. Hai người trao đổi số điện thoại để chuyện trò thăm hỏi nhau mỗi khi đi làm vắng nhau...

Sự nhiệm màu của tình yêu đã đến!

Anh đã nhận thấy tình cảm của hai người ngày càng gắn bó hơn, quan tâm nhau nhiều hơn. Một hôm anh mạnh dạn mở lời:

- Anh rất thương em! Mà anh như vậy, em có chịu làm vợ anh không?

- Em cũng thương anh, nhưng giờ chúng ta vậy không biết cuộc sống sẽ ra sao đây?

- Thì em chờ anh đi tới chỗ bán vé số, thay vì anh đi xe thô như mọi bữa rồi em đi làm, chiều đón anh về. Chúng ta sẽ kiếm sống bằng sức lao động của mình.

Và cuộc đời đã mỉm cười với anh khi anh có chị.

Anh chị dọn về sống chung trong một phòng trọ. Không có điều kiện để cưới hỏi gì, chỉ làm mâm com mời anh em bạn bè ở công ty may của chị và bà con trong xóm trọ. Gia đình chị thì mẹ chị đã già, còn chị em của chị không chấp nhận vì thấy anh tàn tật như vậy. Họ băn khoăn làm sao có tương lai, làm sao anh có thể trụ

cột gia đình cho vợ con? Nhưng thương anh, chị cũng quyết tâm đến với anh.

Anh chị sống với nhau dẫu nghèo nhưng rất hạnh phúc. Thế rồi, niềm vui đến với anh chị- chị đã mang thai là kết quả của tình yêu anh chị dành cho nhau. Bé gái xinh xắn ra đời, mẹ tròn con vuông trong niềm hạnh phúc vô biên của gia đình anh chị. Các cậu dì của bé đã chấp nhận và quan tâm thăm nom đến bé nhiều hơn. Người ta nói con cái là lộc trời cho. Con gái anh sinh ra mặt mũi sáng sủa, đầy đủ chân tay và khỏe mạnh. Bé càng lớn càng xinh. Hai năm sau, chị tiếp tục sinh thêm bé nữa. Hai chị em như hai viên ngọc biết nói. Hai bé lớn lên khỏe mạnh và đáng yêu. Hàng ngày vợ chồng con cái ríu rít bên nhau, hạnh phúc đong đầy. Những người xung quanh ai cũng mừng cho anh, khi tận nguyện vạy mà vẫn có hai đứa con xinh xắn, khỏe mạnh. Khuôn mặt hai đứa đều sáng ngời mang nét dễ thương phúc hậu của chị và nét thông minh của anh.

Điều ngạc nhiên trong tôi là có lẽ lúc nhỏ anh không thể đến trường nhưng mà anh ăn nói rất lưu loát như người có học, điềm đạm, lịch sự khi giao tiếp, suy nghĩ rất chín chắn. Một lần đi bán vé số, người ta thấy hình hài anh tận nguyện và biết vượt lên số phận nên cảm động đã mua hết vé số cho anh và hỏi thăm gia cảnh của anh, xin tìm hiểu cuộc sống của anh. Anh đã trả lời phỏng vấn rất mạch lạc lưu loát, đâu ra đó. Tôi thầm nghĩ ở đời anh mất thứ này, ông trời bù đắp cho anh thứ khác thì phải. Trời cho anh tâm hồn rất đẹp, biết sống tốt

và biết vượt lên chính mình để có cuộc sống ổn định như bao người lao động chân chính.

Hôm nay, có người mua hết vé số là 200.000đ, còn biểu thêm 200.000đ nữa. Anh nói rằng mấy lâu nay anh đi bán vé số kiếm sống, gặp người hảo tâm họ cho thêm thì anh để dành tiền người ta tặng với một nguyện vọng là chung tay xây cái cầu (thay thế cho cái cầu khi bắc qua một huyện nghèo ở địa phương anh. Anh bộc bạch: Những năm hai vợ chồng anh làm lụng và tích cóp được hơn mấy trăm về huyện Cờ Đỏ mua được hai công ruộng. Thế rồi vợ chồng con cái dất dứ nhau về cát nhà, làm ruộng sinh sống ở đây. Và cũng để có chỗ ăn ở cho hai cô con gái của anh. Hai đứa ngày càng lớn cần có chỗ ở và học hành nữa. Nhưng năm rồi bão lụt, Covid khó khăn, mất mùa nên anh để 3 mẹ con ở lại Cần Thơ còn anh lại một mình lên trọ ở Bình Dương tiếp tục bán vé số như ngày nào. Hàng ngày vợ anh vẫn gọi điện về hỏi han xem hôm nay khỏe không? Bán về chưa? Ăn cơm chưa? ...Đầy ắp nghĩa vợ chồng của một gia đình hạnh phúc. Lúc phỏng vấn, anh còn đưa điện thoại gọi video. Hai cô con gái giờ cũng ở độ tuổi 10- 15 rất dễ thương, còn vợ anh là một phụ nữ nhân hậu, ăn nói có duyên.

Tôi ngưỡng mộ anh - một con người dù khiếm khuyết về thể chất nhưng lành lặn về tâm hồn. Nhưng câu chuyện anh kể thật hồn nhiên, yêu đời, yêu cuộc sống và còn biết chăm lo cho cộng đồng khi anh nghĩ đến chuyện

xây cầu cho người dân đi lại. Thường thì khi người ta nghèo lại khuyết tật, người ta chỉ cần nghĩ đến nồi cơm của họ sao cho có ngày hai bữa là đủ, không ai bắt họ phải gánh vác việc xã hội. Vậy mà anh đã tự nguyện làm. Nghe nói cây cầu ấy khoảng trăm rưỡi triệu mà giờ anh và bạn bè đã dồn được hơn trăm triệu rồi, còn thiếu độ bốn – năm chục triệu nữa thôi là cây cầu sẽ khởi công. Chúc anh sớm đạt ý nguyện: cây cầu sẽ được hoàn thành thay thế cho cây cầu khi để giao thông đi lại nơi đây thuận lợi hơn. Góp phần cải thiện cuộc sống ở địa phương trong đó có gia đình vợ con anh. Anh xem như quê hương thứ hai - nơi gia đình anh đã chọn làm nơi cư ngụ.

Anh thực sự là một nhân vật truyền cảm hứng cho những mảnh đời kém may mắn nỗ lực vươn lên. Trên cuộc đời này không gì là không thể, miễn là cứ sống tốt, cuộc đời sẽ đền bù xứng đáng.

Ngoài kia bầu trời vẫn trong xanh, với những làn gió nhẹ vào xuân báo hiệu một năm mới khởi sắc, đầy hi vọng.

Sài Gòn, tháng 2 năm 2021

Bài viết đã được đăng trên các trang web VHNT:

- *vanchuongviet.org* (ngày 18/5/2021)

- *haibogaiay.net* (ngày 17/5/2021)

- *vanchuongphuongnam.vn* (ngày 21/5/2021)

II. TÙY BÚT

16. Sài Gòn ơi! Tôi hứa...

Gần một tháng rồi Sài Gòn oằn mình chống đỡ với nạn dịch Covid. Các tòa nhà đóng kín, phố xá vắng vẻ, điu hiu, quán hàng cửa đóng im lìm, lác đác còn lại những cửa hàng nhu yếu phẩm và các quán xá phục vụ mang về. Tuy nhiên khách cũng thưa thớt vắng vẻ.

Sài Gòn buồn quá! Chưa bao giờ Sài Gòn buồn như khi đang giữa tâm dịch như thế này!

Ban ngày, nhà nào nhà nấy đóng cửa. Đường phố trở nên rộng rãi, khác thường. Chỉ đi ra ngoài khi thật sự cần thiết như mua gạo, thực phẩm hay thuốc men...gì đó mà thôi nên thỉnh thoảng, mới có lác đác vài người trong dáng điệu vội vã, lầm lũi, kín mít trong mũ áo, khẩu trang, vẻ mặt buồn đầy tư lự và hạn chế giao tiếp khi không cần thiết. Chợ Bến Thành và những khu chợ bình thường buôn bán tấp nập vậy mà nay vắng vẻ như chùa bà đanh. Nhìn vào các dãy kiot đóng sập cửa, tịnh không một bóng người, buồn hiu hắt đến nao lòng. Ban đêm Sài Gòn càng buồn hơn! Buồn đến xót lòng, khóe mắt cay cay, mỗi ngày trôi qua lắng nghe thời sự điểm tin,

người nghe lại buông tiếng thở dài. Khi mà số ca nhiễm chưa dừng lại thì Sài Gòn vẫn cứ buồn hiu trong nỗi lo âu như thế!

Đâu rồi Sài Gòn một thời được mệnh danh là hòn ngọc của Viễn Đông? Đâu rồi Sài Gòn lúc nào cũng hừng hực sức trẻ như những chàng trai cô gái tuổi đang xuân với những tòa nhà nguy nga tráng lệ, đường phố dập diu xe cộ, người người tấp nập cả ngày, lẫn đêm với những con phố hầu như không ngủ. Đường phố giờ nào cũng đông nghẹt, giờ cao điểm càng kẹt xe, có những con đường lúc nào cũng chật cứng không kể giờ tan tầm hay không mà vẫn nạn kẹt xe hầu như mọi lúc, phải nhích từng tý một, có khi cả cây số trong tiếng xe ô tô, xe máy và khói bụi.

Bình thường chỉ vào dịp tết thì Sài Gòn mới vắng vẻ mà vắng nhất là 3 ngày Tết. Tết cũng như là dịp để phố xá Sài Gòn thanh thoi thư giãn sau một năm tấp nập và hối hả. Người tứ xứ về quê ăn Tết để sum họp cùng gia đình. Học sinh, sinh viên trở về nhà sau một năm học hành. Tết lễ cũng là lúc người Sài Gòn đi du lịch đâu đó để đổi gió... Tất cả những lý do đó làm cho Sài Gòn như thư giãn bỗng thanh thoi trong dịp Tết, mà vắng vẻ hơn thường ngày.

Nhưng bây giờ không tết, không lễ mà Sài Gòn vắng vẻ quá! Nạn dịch thế kỷ đã làm cho thế giới điên đảo, và Sài Gòn cũng không thoát khỏi cảnh này. Giữa tâm dịch, chấp hành chỉ thị 15 giãn cách xã hội để bảo

vệ an toàn cho mọi người và cho chính mình. Học sinh nghỉ học ở nhà. Người lao động, có những công việc không thể làm ở nhà, lực lượng xe ôm công nghệ, những người lao động kiếm sống hàng ngày, sinh viên trong các dãy nhà trọ với nỗi buồn và lo thiếu đói.

Cùng với những tỉnh thành khác, Sài Gòn vẫn đang cố hết sức mình để vượt qua đại dịch, hi vọng khi tiếp cận với vaccine, nạn dịch sẽ được đẩy lùi để trả lại cuộc sống bình yên. Sài Gòn lại phồn thịnh, phố xá tấp nập trở lại như ngày nào.

Sài Gòn ơi! Tôi hứa...sẽ không khó chịu và cảm râm khi kẹt xe giữa ồn ào náo nhiệt hầu như không ngủ của phố xa Sài Gòn nữa. Sài Gòn vẫn đáng yêu hơn bất cứ lúc nào. Bởi Sài Gòn luôn mở rộng vòng tay với người tứ xứ, dĩ nhiên vẫn còn đó những thử thách cần phải vượt qua. Nhưng hơn hết, Sài Gòn bao dung, Sài Gòn nghĩa hiệp, Sài Gòn tạo điều kiện cho người ta thử sức mình, Sài Gòn cho người ta cơ hội để mưu sinh. Yêu Sài Gòn vì Sài Gòn không kỳ thị vùng miền. Bao giờ Sài Gòn cũng vô tư, mặc ai muốn làm gì, ăn gì, mặc gì, đời tư thế nào, ...đồng nghiệp, hàng xóm không quan tâm, không lấy chuyện làm quà để phán xét ai. Sài Gòn dễ thương vậy đó! Tôi đến với Sài Gòn lúc đã quá Ngọ rồi nhưng cũng đủ để thấy vẻ đẹp và Sài Gòn đáng yêu như thế nào? Phần đời còn lại tôi phó thác cho Sài Gòn đó! Sài Gòn thương!

Sài Gòn, ngày 23/6/2021

Bài viết đã được đăng trên các trang web VHNT:

- *Tong phuoc hiệp- Vinh Long* (ngày 24/6/2021)

- *Nguyenhungvabanbe.com* (ngày 25/8/2021) mục *Truyện ký*

- *Tản Văn*

- *vanchuongviet.org* (ngày 28/6/2021)

- *vanchuongphuongnam.vn* (ngày 10/7/2021)

- *vanchuongthanhphohochiminh* (ngày 7/8/2021) mục *Bút ký*

- *Tản Văn*

- *haibogiy.net* (ngày 26/6/2021)

- *vietvanmoi.fr* (ngày 23/6//2021)

- *art2all.net* (ngày 14/7/2021)

17. Những mảnh đời khốn khó trong nạn dịch Covid

Đã hai tháng nay, tính từ 1/5/2021, Sài Gòn chẳng may nhiễm trận dịch thế kỷ nhất là nhiễm phải chủng mới nên tốc độ lây lan càng nguy hiểm hơn. Đặc biệt từ 31/5/2021 đến nay, hàng ngày trôi qua, nhìn con số thống kê mỗi ngày thì lòng người dân trong và ngoài nước có lẽ cũng quặn thắt lòng khi có người thân đang sống giữa tâm dịch. Chấp hành chỉ thị 15 giãn cách toàn thành phố, và chỉ thị 16 đối với một số nơi như quận Gò Vấp và phường Thạnh Lộc quận 12. Người dân ở nhà, chỉ đi ra đường khi thật sự cần thiết như mua thuốc men, nhu yếu phẩm. Thành phố vốn sầm uất nhộn nhịp năng động là thế nay trở nên vắng vẻ đìu hiu đến nao lòng. Nhà nhà đóng cửa, đường phố quanh vắng rộng rãi khác thường. Những tưởng sau 30 ngày tình hình khả quan hơn nhưng con số lây lan chưa dừng

lại. Hàng ngày số ca nhiễm vẫn cao nên trên cơ sở vẫn giãn cách xã hội như đã nói ở trên, để hạn chế tối đa nguy cơ lây lan dịch bệnh, thì chỉ thị 10 của thành phố tính từ 0 giờ ngày 29/6 là không tụ tập quá 3 người, dùng chợ, dùng vận chuyển công cộng. Đời sống của những người lao động kiếm ăn qua ngày lại càng khốn đốn hơn.

Sáng nay, tôi trở dậy xuống khu chợ gần nhà mong kiếm chút thực phẩm, rau quả gì không sau 1 tháng cứ 10 ngày đi chợ 1 lần và dùng đồ ăn trong tủ lạnh. Thì tuyệt nhiên, khu chợ vắng hoe. Những quầy hàng bình thường rất tấp nập nhộn nhịp nay vắng như chùa bà đanh. Các kiot đóng kín cửa, các cây dù lưu động dùng cho những hộ buôn bán bên các hiên nhà cũng dẹp gọn. Tĩnh không có một bóng người, không có căn hàng nào còn sót lại. Kể ra thời gian này, công an khu vực và dân phòng cũng làm việc hết công suất. Hàng ngày phải đi kiểm tra xem tình hình an ninh và giãn cách như thế nào để nhắc nhở người dân. Có khi dùng xe có bắc loa đi từng dãy nhà góc phố để tuyên truyền cho người dân hợp tác chống dịch. Quả là trận dịch, mọi người đều khổ. Đặc biệt là các bác sĩ và nhân viên y tế trên tuyến đầu chống dịch, làm việc để dành lại sự sống cho người dân trong môi trường lây nhiễm cao, hết sức vất vả.

Những người lao động, công nhân trong các khu công nghiệp, là sinh viên trọ học xa nhà, những người buôn thúng bán bưng từ những miền quê khác về thành

phô kiếm kế mưu sinh. Thuê trọ chen chúc trong những căn hộ nhỏ nhưng chứa đến vài hộ. Nhưng tiền thuê không hề nhỏ cũng phải từ 5- 10 triệu cho mỗi căn. Đi ngang một chỗ ngồi của một chị bán rau cũ quả quen thuộc hàng ngày, nay không thấy bóng chị đâu, lòng tôi dâng lên một nỗi buồn khó tả về mảnh đời này. Số là chị quê ở Cần Thơ, phiêu bạt về đây cùng với cả gia đình làm nghề buôn bán nhỏ. Lúc đầu chỉ là một rổ cà rốt và một rổ khoai tây. Nhờ tính tình hiền lành, buôn bán dễ thương nên sau một thời gian ngắn căn hàng của chị mở rộng với đủ thứ rau củ quả tươi ngon, phong phú và lượng khách đến với chị rất đông. Chị bán không xuể, phải thêm người phụ bán. Cứ mỗi ngày, tôi thường đi chợ sớm vào lúc 6 h lúc này ít khách mà hàng lại tương ngon dễ chọn. Chị tâm sự : "Đi bán về là vào công ty làm tạp vụ nữa!". Gánh nặng nuôi con chỉ một mình chị gánh vác. Con cái chị nay có người đã lập gia đình nhưng để tiết kiệm chỗ trọ nên đều thuê chung 1 phòng trọ để ở. Cậu con trai út của chị nay đã học xong đại học, chưa có việc làm hàng ngày ra bán phụ mẹ, nuôi ý định học tiếp. Nay không buôn bán được và với chùng đó miệng ăn, tiền phòng trọ nữa, thật buồn cho những mảnh đời, trong nạn dịch lại càng khốn khó hơn!

Tôi qua, anh Võ Bá Th một người anh trong xóm, từ Huế đi kinh tế mới ở Gia Lai sau 1975. Anh điện hỏi thăm tình hình dịch bệnh rồi anh kể cho tôi nghe: "Ở chỗ anh nhà nào nhà nấy, bây chừ cũng nan giải lắm. Bơ

chín rưng đầy vườn, đi phải tránh chứ không đập té. Chi còn biết lượm cho bò ăn chứ bây giờ bơ trên cây bán 1 kg chỉ 2.000 đ mà không ai mua vì xe không chạy về thành phố được. Trong lúc ở Sài Gòn mỗi kg bơ có giá từ 35.000đ - 40.000đ. Anh nói mọi năm xe lưu thông có bán được giá mỗi kg 7.000đ - 8.000đ.

Tôi hỏi:

- Bây giờ anh chị làm gì?

Anh bảo:

- Giờ chăn nuôi bò, nuôi heo.

Nhưng anh nói nuôi heo cho ăn thức ăn công nghiệp thì 3 tháng là bán được nhưng anh thấy nuôi kiểu này ăn độc hại và cảm thấy lương tâm không cho phép nên anh nuôi bằng rau cám thức ăn tự nhiên nhưng thời gian lâu hơn có khi từ 6 tháng- 1 năm mới có thể đạt 60- 70kg.

Tôi nói:

- Dạ vậy anh chăn nuôi kiểu đó, người ta dùng sẽ thấy chất lượng và uy tín sẽ có môi đặt hàng quen.

Anh buồn rầu trả lời:

- Nhưng giờ cũng không ai mua. Còn cà phê thì phân bón nay tăng giá gần gấp đôi, nếu mua chịu thì đến khi bán cà phê cũng không đủ trả tiền cho người ta.

- Sao anh không chuyển qua trồng và phân phối các loại rau quả sạch?

- Ở trên nay nhà nào người ta cũng tự trồng rau để dùng thì ai mà mua, mà chuyên chở về thành phố nếu bình thường không dịch thì chi phí vận chuyển cũng cao

rồi. Nay dịch bệnh thì xe không lưu thông. Anh còn kể cho tôi nghe là cách đây mấy ngày, người dân tộc thiểu số ở gần anh mấy lâu về Sài Gòn làm thuê, nay không có việc, phải về quê mà xe không chạy làm thế nào trở về. Thế là họ kéo nhau một đoàn mang theo gạo nôi đi bộ, tới đâu đói thì dừng lại thổi cơm. Tối thì nằm ngủ dọc đường. Đi 3 ngày như vậy và đã về tới Gia Lai.

Không thể kể hết những mảnh đời vốn đã khốn khó lại càng khốn khó hơn trong cơn dịch này. Cầu mong tất cả an lành để qua khỏi tai ương.

Mong sao, trước sự cố gắng của các cấp, các ngành và mỗi người dân đồng sức, đồng lòng thực hiện tốt 5K và sớm được tiếp cận nguồn vaccine để đẩy lùi Covid cho cuộc sống trở lại bình yên.

Sài Gòn, ngày 02/7/2021

Bài viết đã được đăng trên các trang web VHNT:

- *Tong phuoc hiiep- Vinh Long (ngày 13/7/2021)*

- *haibogiy.net (ngày 05/7/2021)*

18. Chợ truyền thống mở lại - Niềm vui của người nội trợ

Thời gian vừa qua kể từ lúc đợt dịch Covid lần thứ 4 bùng phát ở Việt Nam. Một số địa phương tính từ đợt giãn cách đầu tiên ngày 31/5/2021, tuần đầu vẫn còn có thể mua bán những mặt hàng thiết yếu như lương thực, thực phẩm. Nhưng sau đó thì cấm

hắn, cũng là biện pháp chẳng đặng đừng để hạn chế dịch bệnh lây lan. Người bán, người mua đều khổ như nhau. Người bán không có thu nhập, người mua không có để dùng, mà chống dịch thì cần ăn uống bồi bổ để có sức đề kháng, hoặc lỡ có ốm thì càng cần đáp ứng dinh dưỡng hơn. Thời gian này chợ truyền thống ngoài trời đóng cửa chỉ còn các siêu thị vẫn hoạt động. Nhưng tâm lý vào trong siêu thị thì môi trường khép kín cũng rất đáng lo ngại về độ lây nhiễm

Người dân ở tâm dịch mòn mỏi đợi chờ hết 2 tuần giãn cách này đến 2 tuần khác...và kéo dài mãi cho đến 30/9/2021. Nơi tôi cư ngụ là rông rã 4 tháng không có chợ. Không nói hết những khó khăn thiếu thốn của cuộc sống. Thực phẩm bỗng trở nên khan hiếm, giá cả tăng vọt. Không còn cách nào khác thì phải mua hàng qua mạng. Nhưng tôi đặt hàng qua đường link trên ứng dụng zalo thì 5 ngày sau mới có phản hồi mà phản hồi bằng cuộc gọi là:

- Chị ơi hết hàng. Chị có để đơn hàng đây thì có thể mai em giao hàng được không? Hay là chị hủy đơn?

Tôi thất vọng trả lời:

- Thôi hủy đi em! Chị chờ 5 ngày nữa rồi! Chị không có kiên nhẫn đợi lâu hơn!

Tổ trưởng dân phố có thông báo ai cần nhờ đi chợ hộ, đăng ký trước vài ngày, ghi mặt hàng cần mua, nộp tiền trước, sẽ có tình nguyện viên sắp xếp thì hôm sau hoặc hôm sau nữa mới có hàng. Dù người đi chợ hộ nhiệt tình nhưng hàng cần mua, cũng lúc có lúc không.

Vậy thì sẵn lòng mua hàng trên mạng của tư nhân, mua online cũng cái được cái không. Thực phẩm không đẹp như ảnh chụp giới thiệu. Lại còn cân không đúng trọng lượng, giá cả đắt gấp rưỡi, gấp đôi ngày thường! Có khi thịt ôi thiu, cá ươn rau già và héo queo không dùng được.

Đầu tháng 10, Sài Gòn đã đi qua đỉnh dịch, số ca nhiễm, số ca tử vong đã giảm xuống rõ rệt, người dân cũng đã hoàn hồn sau những gì khốc liệt quét qua. Chợ truyền thống mở lại báo hiệu bình thường mới sau Đại dịch covid 19. Đó là niềm vui nhất của người nội trợ - những người trực tiếp chăm lo bữa cơm cho gia đình. Khi lòng tin chao đảo thì phải cứ người thật việc thật cho chắc ăn. Hàng trực tiếp thấy tận mắt và tự mình lựa chọn, kiểm nghiệm theo ý người dùng là tốt nhất. Theo một thống kê chưa đầy đủ thì hiện nay vẫn có tới 70% người dân có thói quen đi mua thực phẩm ở chợ truyền thống. Mặc dù trong xu thế phát triển, những loại hình kinh doanh hiện đại như siêu thị, các trung tâm thương mại mở ra nhằm đáp ứng nhu cầu người tiêu dùng với nhiều tiện ích, hàng hóa phong phú đa dạng hơn, sản phẩm rõ nguồn gốc và khỏi mặc cả. Thịnh vượng cuối tuần dạo siêu thị một đôi lần để mua sắm cũng là điều thú vị với môi trường giao dịch văn minh (tuy cũng chỉ có xếp hàng tính tiền hơi lâu nếu khách đông). Có những mặt hàng tiêu dùng ở siêu thị rẻ hơn ở chợ như xà phòng, dầu gội... Ngoài ra còn có những mặt hàng ngoại nhập mà ở chợ không có.

Tuy nhiên thực phẩm tươi sống, rau củ quả ở chợ vẫn tươi hơn. Có nhiều ý kiến cho rằng ở chợ thì thực

phẩm tươi sống hay trái cây, rau củ quả không đảm bảo an toàn thực phẩm, sợ ngấm hóa chất...điều này có thể không sai. Ở siêu thị thì hàng nhập vào ghi rõ nguồn gốc, có thể an toàn hơn. Nhưng nói như thế không có nghĩa là ở siêu thị thì hàng hóa nhập vào đều đảm bảo độ an toàn 100% được. Đó là điều không dám chắc. Có lần, tôi cũng đã mua phải hàng hỏng hóc, hết date không dùng được. Đời sống của người dân tùy thuộc vào cơ quan quản lý thị trường và cục an toàn thực phẩm ra tay chứ biết sao giờ.

Chúng tôi đi làm về thì tiện đâu mua đấy. Gần chợ thì đi chợ, gần siêu thị thì mua siêu thị cũng ok với điều kiện cuộc sống bình thường hóa. Nhưng khi dịch chưa hoàn toàn chấm dứt thì môi trường hoạt động mua bán diễn ra trong phòng lạnh vẫn là điều đáng ái ngại.

Tôi chưa có điều kiện đi nhiều nơi trên thế giới mà có đi một đôi nước thì cũng chỉ cười ngửa xem hoa, chuyện ăn uống do Tour Du lịch đặt sẵn nên chưa có trải nghiệm chuyện chợ búa bếp núc.

Duy chỉ có khi qua Singapore vào cuối năm 2019 là tôi đã có dịp trải nghiệm ở lĩnh vực cơm nước chợ đồ vì ở đó 5 tháng với các con tôi. Chuyện ăn uống ở hàng quán trong một ngày 3 bữa, nếu dùng số tiền đó tự đi chợ nấu ăn có thể dùng được 3 ngày, lại hợp khẩu vị, cảm giác ngon theo ý mình. Thế là sau những ngày lang thang một vài hàng quán cho biết, tôi đi mua thực phẩm tươi sống, rau củ quả về tự chế biến. Khi thì đi siêu thị

(supermarket) lúc thì đi chợ truyền thống bên này gọi là Wet market để chỉ chợ bán đồ tươi sống.

Ở siêu thị có thể thanh toán tự động hoặc tới quầy nhân viên thanh toán. Tiện đâu làm đấy. Nhưng cũng phải để ý một chút, có khi hóa đơn cũng bị tính trội lên đến 5- 7\$ tiền Sing thì thấy không nhiều nhưng cũng tương đương với 85.000đ – 12.000đ tiền Việt. Lâu lâu một lần thì có thể cho qua nhưng nhiều ngày nhầm lẫn cộng lại thì thiệt hại không nhỏ. Hơn nữa cũng nên phản hồi để lần sau họ lưu ý hơn. Mình báo lại thì nhân viên sẽ quay lại quầy kiểm tra giá tiền và vui vẻ lịch sự trả lại tiền với lời xin lỗi vì nhầm lẫn. Có thể hàng hóa thay đổi liên tục nên họ chưa kịp cập nhật giá mới. Có cả những lúc số tiền thanh toán thấp hơn giá trong các kệ hàng một chút do đã được chiết khấu giảm giá.

Mấy tháng đầu năm 2020 tôi ở Sing gặp trùng đợt dịch Covid bên đó nên cũng bị giãn cách nhưng siêu thị hàng hóa vẫn đầy đủ. Mỗi người đi siêu thị chỉ được mua đủ dùng chứ không được mua trịch trữ. Ví dụ gạo mua mỗi người một bao 5kg- 10kg chứ mua 2 bao là họ không bán. Như vậy để đảm bảo nguồn hàng phân phối đều, ai cũng có. Ở Sing có hệ thống siêu thị của nhà nước, giá cả bình ổn. Tuy nhiên các loại thực phẩm thủy hải sản, kể cả các loại thịt thì ở chợ (Wet market) vẫn tươi hơn. Điều này không khác gì ở Việt Nam.

Và nói gì thì nói, chợ truyền thống vẫn là một nét văn hóa khó phai của người Việt. Với góc nhìn của

người nội trợ, tôi vẫn thích đi chợ truyền thống hơn, nếu chỉ cần mua đồ về để phục vụ bữa ăn trong gia đình. Vì lý do thực phẩm thịt cá... tươi hơn và môi trường hoạt động ngoài trời thoáng, đỡ lo hơn trong phòng lạnh

Tuy nhiên ở chợ phải chọn những nơi bán hàng uy tín, chất lượng và giá cả hợp lý, thái độ tôn trọng khách hàng của người bán mà người mua hài lòng qua trải nghiệm.

Chợ truyền thống được hoạt động trở lại là niềm vui của chúng tôi- những người trực tiếp chăm lo bữa ăn cho gia đình.

Mong rằng đợt dịch sớm qua đi và đừng bao giờ trở lại để các ngôi chợ truyền thống hoạt động bình thường cho phố phường thêm sầm uất, đời sống người dân được đáp ứng nhu cầu chính đáng. Và qua đây cũng mong chợ truyền thống dần nâng cấp, cải tạo môi trường mua bán tiến tới tiêu chí vệ sinh an toàn thực phẩm. Phục vụ tốt hơn nhu cầu mua sắm ngày càng văn minh của người tiêu dùng.

Sài Gòn, ngày 13/10/2021

Bài viết đã được đăng trên các trang web VHNT:

- *Tong phuoc hiep- Vinh Long (ngày 22/10/2021)*

- *vanchuongviet.org (ngày 04/11/2021)*

- *haibogiay.net (ngày 21/10/2021)*

- *art2all.net (ngày 03/11/2021)*

19. Sài Gòn vừa đi qua “cơn bão” đang từng bước hồi sinh

Khu phố nơi tôi ở có gần 100 ca nhiễm bệnh dịch Covid. Dãy nhà đối diện 70 ca, cùng dãy cũng đến mười nhà có f0, có những ca bệnh nặng sau điều trị 15- 21 ngày đã bình phục. Không ít người dương tính với Covid ở nhà và tự chữa khỏi. Số người cách ly tại nhà, khi thấy có triệu chứng mới đi bệnh viện rồi sau 1- 2 tuần cũng lần lượt trở về. Tất cả người bệnh thoát lưới hái của tử thần từ cõi chết trở về với tâm thế yêu đời, yêu cuộc sống hơn!

Sài Gòn có thể nói là đã đi qua đỉnh dịch, tuy vậy cũng không chủ quan bởi dịch bệnh chưa hoàn toàn chấm dứt nên vẫn phải tuân thủ 5K và chờ chích đủ 2 liều vaccine. Trong khu phố, nhiều người vẫn đang chống chọi với dịch bệnh mong vượt qua để trở lại cuộc sống bình yên! Có điều may mắn ở khu phố tôi chưa có ca nào tử vong. Số ít bệnh nhân cao tuổi trở nặng dù chưa chích vaccine nhưng may mắn thoát khỏi. Số còn lại bệnh không trở nặng có lẽ nhờ đã phủ vaccine dù chỉ mới 1 hoặc 2 mũi.

Cứ mỗi lần xe cấp cứu đến địa bàn của xóm thì mọi người sợ hãi dán mắt vào khung cửa kính nhìn theo đầy lo lắng và lòng thầm mong họ không sao và sớm bình phục! Mỗi ngày trên zalo group chung của tổ dân phố

báo ai đó lành bệnh trở về là lòng vui mừng phấn chấn hẳn lên, mừng cho họ và cả cho mình vì mình cũng như được tiếp thêm nghị lực để cố gắng vượt qua đại dịch.

Vẫn biết rằng giai đoạn đã và đang trải qua, cuộc sống còn nhiều khó khăn, phải sẵn lòng mua thực phẩm nhiều kê khan hiếm và đắt đỏ bởi chợ truyền thống gần nhà chưa mở lại, mua hàng online cái được cái không, rau quả thực phẩm không được tươi như hứa hẹn. Vào siêu thị thì cũng á ngại... nhưng dù sao cũng là may mắn bởi còn sống là hạnh phúc rồi! Mọi việc rồi cũng qua. “Sau cơn mưa trời lại sáng”.

Đêm 30/9/2021, đêm cuối của các đợt giãn cách. Tính từ 31/5 đến nay đã tròn 4 tháng. Cảm giác đêm nay hồi hộp mừng như giao thừa vì ngày mai sẽ khác. Ngày mai các chốt, rào chắn sẽ được gỡ bỏ. Đường phố trở lại thông thoáng, mọi người đã tiêm vaccine hoặc f0 khỏi bệnh được ra đường đi làm, được trở lại công ty, chợ búa, hàng quán sẽ mở lại phục vụ nhu cầu tiêu dùng chính đáng của con người. Như vậy cuộc sống đã trở lại và dần bình thường hóa.

Sáng 1/10/2021, tôi ra đường nhìn quang cảnh đâu cũng thấy đẹp. Trên vòm cây ven đường, những lộc non mới nhú cũng khiến lòng xao xuyến. Ngắm một chiếc lá rơi trong gió cũng thấy đáng yêu mà bình thường đôi khi vô tình không có cảm giác ấy. Vì cuộc sống thường nhật mưu sinh trong cái hối hả chung của phố phường tấp nập, ai cũng bị cuốn theo dòng chảy đó. Cảm giác hôm

nay lằng lằng khó tả bởi giờ mới có dịp ngắm vài con phố của Sài Thành mà cảm nhận thật đẹp! Đường như đẹp hơn mọi khi. Nó vừa được trở mình thức dậy sau 4 tháng gần như đóng băng. Tôi là dân nhập cư chưa lâu nhưng di chuyển trên các con đường, góc phố này không phải lần đầu nhưng cảm giác hôm nay thật tươi mới và nao lòng đến lạ.

Có lẽ bình thường trên những nẻo đường ấy, con phố ấy, giờ tan sở, tan trường hay đi đâu đó, ai cũng hòa vào dòng người tấp nập với nhịp sống xô bồ của phố phường. Họ cũng đều chú tâm lưu thông xe cộ, kết thúc hành trình mỗi ngày để sớm về quây quần bên mâm cơm gia đình hay tụ tập cùng bạn bè trong những quán xá quen thuộc ở một góc phố nào đó. Nên chúng ta không mấy quan tâm đến những nét đáng yêu của nó. Quả thật chúng ta đã vô tình lướt qua vẻ đẹp của thành phố bởi nhịp sống hối hả cho kịp giờ đi học, đi làm. Món nợ áo cơm buộc chúng ta có nhiều điều phải lưu tâm hơn. Những con đường hàng ngày thật bình thường nhưng sau 4 tháng giãn cách trở lại mới thấy bồi hồi thương quý làm sao! Nhìn một chú chim sẻ bay vù lên trong ánh nắng ban mai hay một chú bò câu đứng gù bên cửa sổ cũng thấy thật đẹp, thật đáng yêu biết nhường nào!

Sáng nay dòng người lưu thông chưa nhiều như thường lệ, nhưng cũng không là ít. Có lẽ họ nôn nao trở lại công ty, quán xá...để bắt đầu lại cuộc sống mưu sinh.

Chúng tôi đi qua một vài con đường huyết mạch và nổi tiếng của Sài Gòn như đường Nguyễn Du, đường Đồng Khởi, đường Trần Hưng Đạo, Lê Lợi,... đưa mắt ngắm nhìn khung cảnh hai bên. Dừng lại những công trình kiến trúc độc đáo đi qua thời gian mấy trăm năm đã làm nên biểu tượng của Sài Gòn ở trung tâm quận 1. Nhà thờ Đức Bà, đang được trùng tu, tuy vậy cũng có thể tìm những góc đẹp để lưu lại những khoảnh khắc ở nơi đây. Chợ Bến Thành, các ki ốt vẫn còn đóng cửa nhưng tới đây cũng gợi cho ta bồi hồi nhớ lại không khí buôn bán tấp nập với các mặt hàng thời trang quần áo, vải vóc và hàng thủ công mỹ nghệ đặc biệt là khu ẩm thực hội tụ đủ món ăn ba miền nhưng phong phú hơn cả là món ăn của Nam Bộ.

Phố Tây các con đường Phạm Ngũ Lão, Đề Thám và phố đi bộ Bùi Viện, quận 1 các quán ăn, quán ba ở phố Tây hiện giờ đang đóng cửa, một vài hàng chuyển đổi bán hàng tạp hóa hoặc trái cây, rau củ quả trong mùa dịch.

Đi qua một vài con phố cũng gợi nhớ không khí những phòng trà và những bữa tiệc đêm. Đó là vẻ đẹp về đêm của Sài Thành.

Sài Gòn vừa mới đi qua đỉnh dịch tang thương. Đang từng bước hồi sinh trở lại, có lẽ cần rất nhiều thời gian! Nhưng chúng ta hãy tin là Sài Gòn sẽ lại khởi sắc!

Mong Sài Gòn sẽ sớm trở lại vẻ phồn thịnh như ngày nào!

Sài Gòn chào tháng Mười

*Tháng Mười đến khi ta vừa tỉnh giấc
Sau bốn tháng vật vờ đấng đót giữa làn ranh
Trận dịch quét qua...sự sống mong manh
Chết và sống giữa hai bờ sinh tử*

*Ngày mỗi ngày tin số ca ngất ngưỡng
Có những người đi nhưng không thấy trở về
Sau những ngày gia đình mòn mỏi đợi lê thê
Họ trở về trong hình hài tro cốt*

*Bao con trẻ mất người thân thảng thốt
Song thân mất rồi con thắm nỗi mồ côi
Những phận nghèo lam lũ chốn nổi trôi
Không trụ nổi xóm trọ nghèo bởi đồng tiền đã cạn*

*Thực phẩm càng nhiều khe... khan hiếm
Mong trở về nơi xứ sở quê hương
Sài Gòn quận lòng san sẻ chút tình thương
Nhưng không phi bởi Sài Gòn đang ốm*

*May mắn thay! Tháng 10 vui chợt đến
Đình dịch qua rồi, bởi hồi giọt buồn...vui!
Lau gán lệ ngậm ngùi Sài Gòn sẽ hồi sinh
Bởi tháng Mười khởi sắc...và "mùa xuân" đang tới!*

Sài Gòn ngày 3/10/2021

Bài viết đã được đăng trên các trang web VHNT:

- *Tong phuoc hiep- Vinh Long* (ngày 07/10/2021)

- *Nguyenhungvabanbe.com* (ngày 9/10/2021)

- *vanchuongviet.org* (ngày 10/10/2021)

- *haibogiay.net* (ngày 7/10/2021)

- *vietvanmoi.fr* (ngày 16/10/2021)

- *art2all.net* (ngày 14/10/2021)

20. Những mảng màu cuộc sống qua ngôn ngữ hội họa của La Thanh Hiền

Tôi được biết họa sĩ La Thanh Hiền thông qua sự kết nối của một bậc tiền bối trong giới cầm bút. Và may mắn được anh vẽ trang trí và trình bày ấn phẩm là tập thơ *Mắc nợ mùa đông* của tôi gồm hơn 100 bài thơ trữ tình vào tháng 9 năm 2018. Chúng tôi trao đổi làm việc qua email nhiều lần nhưng chưa hân hạnh gặp anh ở ngoài đời. Phải nói rằng bức vẽ trang trí và cách sắp xếp hình thức của anh cho tập thơ rất nghệ thuật và ý nghĩa, đã bổ trợ cho nội dung chuyển tải cảm xúc qua câu chữ của tôi.

Thời gian gần đây những bức tranh biếm họa lan truyền trên mạng. Tuy những nét vẽ đơn giản nhưng đã làm hiện lên những mảng màu của cuộc sống.

Khác với giới cầm bút dùng ngôn từ để diễn đạt một vấn đề thì anh dùng ngôn ngữ hội họa để nói lên chính kiến của mình. Qua nét vẽ của anh vấn đề được phác họa, thể hiện một cách cô đọng mà dễ hiểu và ở đó

toát lên tinh thần trách nhiệm của công dân mà anh gửi gắm trong tác phẩm. Hôm qua tôi vào facebook mới biết các bức tranh lưu hành trên các trang mạng gần đây là của họa sĩ La Thanh Hiền.

Vừa qua một số tỉnh thành của chúng ta trải qua trận dịch co vid, có nơi phong tỏa từ 31/5 đến 10/9/2021. Dịch bệnh là một sự việc chấn động chưa có tiền lệ không chỉ ở Việt Nam mà thế giới cũng phải điêu đứng. Đặc biệt đợt dịch thứ 4 này với biến chủng Delta rất nguy hiểm về tốc độ lây lan. Vì vậy khi đối diện với Covid còn nhiều bị động và lúng túng. Nói gì thì nói cũng phải thẳng thắn nhìn nhận là thảm họa của đại dịch không hề nhỏ, thật tang thương với số ca tử vong gần 20 nghìn người. Tuy nhiên Chính phủ đã nhận ra những bất cập để điều chỉnh phù hợp hơn trong công tác chống dịch và các cấp các ngành nói chung đã có nhiều cố gắng đáng ghi nhận. Đặc biệt là đội ngũ y tế tuyến đầu đã dành lại sự sống cho bệnh nhân mắc Covid, thật kiên cường vất vả. Và cũng không sao tránh khỏi những tổn thất, có thiên thần áo trắng cũng đã ... không trở về.

Như chúng ta đã biết, để phản ánh cuộc sống nếu giới cầm bút thể hiện bằng ngôn ngữ, giới nhạc sĩ bằng giai điệu ca từ thì giới cầm cọ thể hiện bằng ngôn ngữ hội họa là nét vẽ hay bằng các mảng màu ... Vậy bằng cách này hay cách khác họ đều là những thư ký của thời đại để đóng góp cách nhìn cách nghĩ về cuộc sống. Với mong muốn làm cho cuộc sống mỗi ngày sẽ tốt đẹp hơn!

Tôi chỉ là kẻ “ngoại đạo”, không am hiểu gì về mỹ thuật hay nói thẳng ra là mù hội họa. Đôi khi bắt gặp những bức tranh trừu tượng ở một triển lãm nào đó có giá không hề rẻ. Vậy mà tôi nhìn vào chẳng hiểu được gì cả.

Trái lại ngôn ngữ hội họa trong tranh của La Thanh Hiền thì rất dễ hiểu, cập nhật tính thời sự. Nếu báo chí cần trung thực chính xác với những sự kiện diễn ra hàng ngày, văn thơ với ngôn ngữ hình tượng bay bổng và phạm vi sáng tác thì không hạn chế cả quá khứ, hiện tại hay tương lai thì họa sĩ La Thanh Hiền bằng những nét vẽ rất cô đọng, rất súc tích nhìn vào ai cũng hiểu. Tranh của anh vừa hài vừa bi, ngậm ngùi, và cũng thức dậy lòng trắc ẩn trong mỗi con người.

Tôi xem lại những bức tranh của anh hôm qua, những mảng màu sáng tối của cuộc sống qua nét vẽ như thế nào và nó theo tôi vào tận giấc ngủ. Sáng nay vừa thức dậy tôi lại nghĩ tới mấy bức tranh đó và liền viết bài viết đầu tiên trong ngày để gửi tới anh lời cảm ơn sâu sắc với tư cách của một công dân đã từng ở tâm dịch, rất ấn tượng với những bức tranh của anh.

Kính chúc họa sĩ luôn an lành sức khỏe để tiếp tục cống hiến cho đời bằng nghệ thuật hội họa.

Sài Gòn ngày 6/10/2021

Bài viết đã được đăng trên các trang web VHNT:

- *Tong phuoc hiep- Vinh Long (ngày 16/10/2021)*

- *vanchuongviet.org (ngày 22/10/2021)*

- *art2all.net (ngày 20/10/2021)*

21. Tản mạn về ngâm thơ

Ngâm thơ là một loại hình nghệ thuật riêng biệt điển xướng duy nhất chỉ có ở Việt Nam. Vì vậy có thể nói đó là một loại hình nghệ thuật dân tộc. Cho đến nay thì chưa có một cứ liệu nào xác định là loại hình này được ra đời từ bao giờ. Chỉ biết rằng ngay từ những năm đầu của thế kỷ XX loại hình ngâm thơ đã phổ biến trong giới nghệ sĩ và những người yêu thơ.

Năm 1955 ở Sài Gòn có hai thi sĩ là Đinh Hùng và Tô Kiều Ngân đã sáng lập ra tiết mục *Thi Văn Tao Đàn*. Sau đó ít lâu có thêm tiết mục *Mây Tần* của thi sĩ Kiên Giang. Ở Hà Nội thì có tiết mục *Tiếng Thơ* của Đài tiếng nói Việt Nam.

Nghệ thuật ngâm thơ biểu diễn hoàn toàn ngẫu hứng. Căn cứ và nội dung, cấu tạo nghệ thuật bài thơ mà người nghệ sĩ, ngâm sĩ biên chế, điều tiết âm điệu, tiết tấu của câu thơ, bài thơ. Căn cứ vào chất giọng bản thân, thổ ngữ của vùng miền để lựa chọn điệu ngâm cho phù hợp. Còn tùy vào thể loại thơ: thơ thể sự hay trữ tình...

Ngoài yếu tố kỹ thuật, người ngâm còn có sự cảm thụ sâu sắc với nội dung và ý nghĩa của bài thơ. Từ đó chọn điệu ngâm, phân phối nhịp, rời luyến láy, phát âm, tách âm... Có thể kèm theo tiếng sáo, tiếng đàn bầu, đàn tranh. Nghệ thuật ngâm gần với ca trù, đôi khi còn kết hợp hát, hò, ru... để tăng thêm sự đặc sắc và biểu đạt truyền cảm nhất có thể. Và có thể đọc dạo một khúc

(Khoảng 1 khổ thơ hoặc hai câu) trước khi diễn ngâm bài thơ.

Nghệ sĩ, ngâm sĩ có thể uốn giọng, luyện láy như âm thanh đàn bầu có hơi ngân rung dùng để lót cho câu thơ mà người ngâm mượn ở thể câu hò. Diễn tả các cung bậc cảm xúc từ trong thi ý, lời thơ: diễn tả nỗi niềm buồn mênh mang, nhớ nhung, thương xót... người nghệ sĩ diễn ngâm bắt câu chữ bật ra cảm xúc qua âm thanh của mình.

Nhạc sĩ Nguyễn Quang Hải đã thống kê một số làn điệu ngâm của ba miền: Bắc, Trung, Nam

1/Giọng Bắc: - Giọng ngâm sa mạc (thể điệu này tôi thường thấy ngâm thơ lục bát)

- Giọng ngâm bông mạc (lấy Kiều)

- Ru

- Hát nói

2/Giọng Trung: Giọng tao đàn: Ở lối nói Trung có điệu Huế dựa trên thang âm Trung kỳ, điệu hò mái nhì, mái đẩy)

3/ Giọng Nam: Lối nói Nam, ngâm sĩ xướng Lục Vân Tiên, Phạm Công Cúc Hoa...

Khi bài thơ lọt lòng ra khỏi tác giả là nó đã được sống đời sống thứ nhất.

Khi được phổ nhạc hoặc qua giọng ngâm của nghệ sĩ, ngâm sĩ thì nó được sống đời sống thứ hai. Ở đó hàm chứa nghệ thuật và thêm cảm xúc khi phối hợp hài hòa để tăng thêm phần biểu cảm. Hơi thơ tuôn chảy mềm

mại, êm ái, du dương... dễ đi vào lòng người khi thưởng thức bài thơ qua giọng của ngâm sĩ, nghệ sĩ.

Nhưng cũng có những bài thơ tác giả chỉ để cho nó sống một đời sống thứ nhất là đủ như ở Phương Tây hay ở Tàu thì người ta chỉ đọc thơ mà thôi. Nói như vậy để thấy rằng có những bài thơ qua giọng ngâm thì bài thơ bay bổng hơn nhưng cũng có những bài chỉ cần đọc nguyên bản rõ ràng, từng câu, từng chữ theo lối đọc diễn cảm là đã chuyển tải đầy đủ nội dung bài thơ đến với người nghe. Tôi nhận thấy đa số thơ trữ tình thường diễn ngâm thì lay động lòng người hơn, nhưng thơ thể sự thì chỉ cần đọc diễn cảm.

Tôi chỉ là người làm thơ và yêu thơ, thích nghe ngâm thơ từ lúc 4- 5 tuổi. Vì chẳng biết làm gì ngoài việc suốt ngày quần quanh bên chân ông bà nội và nghe ngâm thơ trên máy đĩa, hoặc mở các đài để nghe ngâm thơ, cải lương vọng cổ hay hát nhạc... cùng bà nội.

Bây giờ mới được nghe và giao lưu gặp gỡ với các nghệ sĩ ngâm thơ như nghệ sĩ Mạnh Hùng là người thật, gặp qua video, nghệ sĩ ưu tú Phong Thủy là người thật bằng xương bằng thịt ngoài đời rất xinh đẹp. Họ là những người đẹp cả sắc lẫn thanh.

Cho đến thời điểm bây giờ thông qua các giọng ngâm mà tôi từng biết đến thì chưa ai qua được giọng ngâm kiểu Bắc của nghệ sĩ Mạnh Hùng (người từng đạt Huy chương vàng về ngâm thơ và hát chèo và có thâm niên công tác trên 20 năm ở mục *Tiếng Thơ* Đài Tiếng

nói Việt Nam). Và giọng ngâm kiêu Huê của nghệ sĩ Phong Thủy. Mỗi giọng ngâm có đặc trưng thổ âm, giai điệu khác nhau nhưng đều rất ngọt ngào, truyền cảm, phát âm tròn vành, rõ chữ và luyến láy rất chuyên nghiệp. Đặc biệt diễn ngâm với cả tâm hồn đầy cảm xúc. Vì thế hai nghệ sĩ đã chấp cánh cho thơ thăng hoa, bay bổng hơn để đi vào lòng người hơn. Đề minh chứng cho nhận định của tôi xin kính mời bạn đọc yêu thơ thưởng thức hai bài thơ sau qua 2 giọng ngâm rất tiêu biểu cho 2 vùng miền: Bắc và Trung của đất nước ta.

<https://www.youtube.com/watch?v=hVsMK9SHWPY>

Ngày 29/6/2021

22. "Thế giới văn minh" qua căn bếp Từ góc nhìn của người nội trợ

Thuộc lớp người sống vất qua hai thế kỷ XX & XXI, chúng tôi ra đời và lớn lên cùng với căn bếp của các thế hệ đã dùng nhiên liệu chính là củi cho việc đun nấu làm chín thức ăn. Từ nấu cơm, chiên xào nấu nướng...tất tần tật đều từ củi hoặc than củi cũng là nguyên liệu làm từ củi. Chính vì vậy căn nhà bếp được làm tách biệt với nhà chính (nhà trên thường được làm kiểu nhà rường ba gian hai chái). Nhà bếp hay còn gọi là nhà ngang. Tách biệt như vậy để khi đun nấu, chế biến thức ăn khói và mùi thức ăn, mùi dầu mỡ ít làm ảnh hưởng đến bầu không khí nhà trên. Có khi mua phải củi

ướt hoặc gặp khi trời mưa nhà dột thì nấu một bữa ăn có khi mất cả vài giờ đồng hồ chứ chẳng chơi.

Vào những năm 80 của thế kỷ trước, trong bối cảnh kinh tế khó khăn chung của thời hậu chiến chất đốt phải mua qua tem phiếu và cũng chỉ dành cho cán bộ công nhân viên nhà nước, xem ra cũng không đủ cung cấp cho việc bếp núc hằng ngày của gia đình. Trong khi người dân miền núi tự vào rừng đốn củi vừa để dùng vừa để bán cho miền xuôi nhưng rừng tự nhiên không phải rừng Thạch Sanh nên khai thác rồi cũng cạn kiệt dần. Có những vùng nông thôn, người ta có thể thay thế bằng những nguyên liệu khác như rơm, trấu, mật cưa (nếu trấu hay mật cưa thì có lò nấu gò bằng tôn). Con người quả là biết sáng tạo trong hoàn cảnh khó khăn, thiếu thốn “cái khó ló cái khôn” là vì thế.

Ở thành phố Huế trong giai đoạn những năm 80-90 mỗi ngày có khá nhiều gia đình lên đồi Thiên An quét lá thông khô về chũm cũng là một giải pháp tình thế trong vấn đề chất đốt phục vụ cho đời sống hằng ngày.

Rồi đến giai đoạn nấu nướng bằng lò dầu hỏa. Mỗi cái lò có 10 cái tim (có nơi gọi là bấc) bằng sợi vải cotton. Tuy có phần tiện lợi, nhanh, gọn gàng hơn so với nấu củi nhưng mùi dầu cháy bốc lên không dễ chịu chút nào.

Cùng với sự cải tiến dần của vấn đề chất đốt thì việc thấp sáng cũng nhiều cải thiện. Ngày xưa thì ông cha mình rán mỡ động vật, thực vật như mỡ heo, mỡ gà,

dầu đậu phụng để thấp sáng, để tim (bác) trong cái đĩa. Bởi vậy mới có câu ca dao:

“Đêm khuya thấp ngọn đèn dầu đầy

Bác non không cháy, đĩa dầu đầy không hao”

Tiến đến giai đoạn thấp bằng sáp, nến, đèn dầu hỏa, đến đèn điện như ngày nay với nhiều kiểu dáng ngày càng đẹp, tiện ích và cải tiến dần để chiếu sáng mà ít tốn điện năng, đáp ứng nhu cầu ngày càng cao của người sử dụng.

Đến những năm 90 của thế kỷ trước bếp gas ra đời. Việc nấu ăn trong gia đình đã có bước tiến bộ đáng kể, nhanh, ít tốn thời gian và khí thải cũng hạn chế hơn so với củi và các nhiên liệu khác. Lúc này có một số vùng nông còn tự chế ra khí biogas tận dụng nguyên liệu sẵn có trong vườn nhà của hoạt động sản xuất và chăn nuôi. Giải pháp này cũng tiết kiệm và hiệu quả cho kinh tế gia đình.

Tuy nhiên dùng bếp ga phải hết sức thận trọng. Nếu bất cẩn để xảy ra cháy nổ thì hậu quả khó lường, có khi mất cả tính mạng. Bình gas khi có sự cố nổ như một quả bom và không ít trường hợp đau lòng xảy ra như báo đài đã từng đưa tin. Ngoài sự bất cẩn của người sử dụng cũng không loại trừ nguyên nhân do sang chiết gas không đảm bảo.

Song song với việc sử dụng bếp gas người ta đã chế tạo ra bếp điện. Nhưng loại bếp điện lúc này tốn điện năng. Bởi vì nhìn vào bếp điện đỏ rực như một lò than,

đứng gần cũng rất nóng, như vậy nhiệt lượng làm chín thức ăn rồi còn bị tỏa ra, hao hụt rất lãng phí và cũng không hẳn là an toàn tuyệt đối.

Nhưng nấu bằng bếp gas còn một điều nữa là giá gas lên xuống thất thường phụ thuộc và nguồn nhập từ Trung Đông.

Ngày nay, một sự tiến bộ vượt bậc trong căn bếp người ta có thể sử dụng bếp từ hay bếp hồng ngoại rất tiết kiệm thời gian và đỡ ô nhiễm môi trường không khí. Đi kèm với nhiều loại dụng cụ nhà bếp như lò nướng, lò vi sóng, ấm điện, nồi áp suất, nồi lẩu có thể sử dụng phím cắm trực tiếp vào nguồn điện, kèm theo các loại máy xay thịt cá, máy sinh tố, máy ép trái cây... phong phú đa dạng góp phần cung cấp dinh dưỡng, chăm sóc sức khỏe cho các thành viên trong gia đình.

Nấu bằng bếp điện căn bếp sạch sẽ gọn gàng hơn, nâng cao chất lượng cuộc sống một cách đáng kể. Từ đó thiết kế nhà ở cũng thay đổi: phòng bếp, phòng ăn và phòng khách không cần tách bạch như trước nữa, có khi chỉ vài song chắn hoặc để tuồng lung lay nhìn càng rộng rãi thoáng mát. Các loại bếp sản xuất trong nước hay nhập khẩu, tính năng của nó tiện lợi khi hẹn giờ, cảm ứng, điều chỉnh nhiệt lượng chỉ bằng ngón tay chạm nhẹ vào thôi. Dân gian thường dùng từ “chỉ tay năm ngón” ý nói chỉ đạo người khác làm, không cần lao động nặng nhọc. Bây giờ người nội trợ nấu nướng cũng chỉ

cần nhân nhẹ ở một ngón trở mà thôi! Đứng gần bếp từ cũng không thấy nóng chứng tỏ tiết kiệm được nhiệt năng vì nhiệt không tỏa ra ngoài mục đích làm chín thức ăn. Giữa các loại bếp thì có những ưu điểm và hạn chế riêng. Ví dụ bếp hồng ngoại thì không kén nồi, nấu nồi gì cũng được nhưng hao tổn điện năng hơn, đứng gần rất nóng. Còn bếp từ thì chỉ nấu được các loại song nồi chuyên dụng cho bếp từ nhưng được cái ít tổn điện năng hơn, đứng gần không nóng. Tuy nhiên nấu bếp từ hay bếp điện thì tiền điện dành cho việc nấu nướng giá thành tương đương kinh phí khi sử dụng bếp và cho ta cảm giác an toàn, ít ô nhiễm môi trường không khí hơn, tiết kiệm thời gian và tiện lợi hơn!

Sự tiến bộ của khoa học kỹ thuật phục vụ đời sống đã giải phóng người nội trợ rất nhiều về thời gian cũng như sức khỏe, tiện ích ...góp phần nâng cao chất lượng sống.

Không biết sau này, với sự tiến bộ như vũ bão của các ngành khoa học đặc biệt là lĩnh vực điện máy, gia dụng thì không biết sẽ có những dụng cụ nhà bếp tân tiến và tiện lợi đến đâu? Nhưng trải qua nửa thế kỷ thì quả thật người nội trợ cũng thấy được sự đổi mới văn minh lên từng ngày qua căn bếp gia đình.

Sài Gòn ngày 12/5/2021

23. Tết sắp về! Tôi lại nhớ tết xưa

Sau Đông chí là không khí tháng Chạp lấp ló đầu ngõ rồi! Thời tiết mùa đông lạnh lẽo đã dần nhường chỗ cho gió xuân về mơ màng trong sương sớm. Khoảng mùng 5 tháng Chạp là mọi người đi tảo mộ đông vui. Được gặp bà con, họ hàng nội ngoại chào nhau tíu tít sau một năm tất bật là thấy Tết đã sắp sửa cận kề. Tết không chỉ là niềm trông đợi của trẻ thơ mà còn là niềm vui của người lớn. Xưa chừ người ta thường nói vui như Tết mà!

Khi hoa mai, hoa đào bắt đầu điểm lác đác vài nụ là mùa xuân đã về! Lòng người phơi phới sau một năm bề bộn nhưng vui nhất có lẽ là trẻ thơ và là thời thơ ấu của chúng ta mà ai cũng đã từng qua.

Sau 23 tháng Chạp, lễ đưa ông Táo về trời là thấy không khí Tết đã dịch chuyển tới rất gần. Nhà nhà lo sơn sửa trang trí lại cho tươm tất. Các chậu bông được bung từ chợ hoa về sắp trước hiên nhà để khoe sắc cùng với cây mai vàng. Cây mai có lẽ được trồng từ nhiều năm trước, khi tôi sinh ra đã thấy chúng đứng đó im lìm thong thả chờ đợi mỗi năm chỉ có một lần nở hoa. Trước đó cả tuần ông nội tôi đã trảy lá để canh cho mai nở đúng vào dịp Tết.

Cảm giác chờ Tết của con bé con 5 tuổi là tôi, qua mỗi ngày xé một tờ lịch là tết xích lại gần thêm chút nữa. Nôn nao chờ ngày Tết.

Và chỉ khi nào mặc đồ mới, thì Tết mới thực sự ủa vào nhà mình. Thật hân hoan trong bộ quần áo mới vui sướng thấy mình có vẻ lớn thêm chút nữa. Dù bộ áo quần có khi bị dài tay có khi hơi bị rộng nhưng bà tôi bảo:

- Không sao! Ít bữa nữa sẽ chật ngắn cũn cỡn chừ đó! “Con nít may ra mụ tra may vào” mà! Còn tôi kệ! Dài rộng không quan trọng miễn đồ mới là đẹp rồi!

Ngày Tết tôi được theo người thân đi thăm họ hàng nội ngoại, đi chơi đây đó, được ăn các món ngon ỏi là ngon với đủ thứ mứt bánh các loại, phong phú. Đến nổi đi nhà nào cũng bày dọn la liệt, gặp ai cũng nở nụ cười tươi rói, niềm nở tay bắt mặt mừng. Mọi người chào nhau năm mới, chúc sức khỏe, an lành và những điều tốt đẹp đến với mọi nhà. Nhìn ai cũng thấy tươi hơn ngày thường. Tết người lớn cũng diện lăm nha chứ không phải chỉ trẻ em đâu. Ông nội tôi bình thường chỉ mặc bộ áo thâm mà Tết cũng lấy bộ áo dài khăn đóng bằng gấm có bông chữ thọ màu xanh rin ra mặc. Ông bảo tôi:

- Đợi ông mặc bộ đồ vía rồi bé con đi thấp hương trên mộ ông bà cố với ông nghe!

Tôi vui vẻ lon ton đi cùng ông. Ông nội tôi cao 1m7 đi một bước, tôi phải chạy 3 bước mới kịp, cứ lúc thúc theo sau lùn cùn như nụ nắm nhưng vui. Có lẽ nhờ vậy tôi tập cái tánh nhanh nhẹn sau này. Bà nội và ba mẹ tôi cũng vậy, Tết cũng soạn đồ đẹp ra mặc, phụ nữ thì có kèm theo trang điểm kỹ hơn ngày thường đi làm. Vì vậy Tết tôi thấy dường như mọi người đều đẹp hơn lên!

Tết là bàn thờ tổ tiên được gia đình chú trọng nhiều nhất. Từ rằm tháng Chạp, bộ lư đồng đã được đánh bóng. Màu đồng xỉn và cũ được thay bằng màu vàng sáng loáng mới keng. Các bức ảnh của tổ tiên và những người đã khuất được đặt trong các khung ảnh cẩn xà cừ và phủ khăn lụa điều phía sau. Bên cạnh có 2 bình bông và các quả bông đơm chuối và các loại trái cây khác. Tết mua gì thì mua chứ nhất định phải có nải chuối thật đẹp với dây trái đều tăm tắp, có thể đẹp, trái cong dựng lên, còn tươi xanh. Trên nải chuối có thể đặt một trái thanh long to, màu hường hay trái bưởi dựng lên cho quả bông thêm đẹp. Kế đó đặt khay ngũ quả có mãng cầu, dứa, đu đủ và xoài...bông đơm có thể hoa ly vàng, lay ơn đỏ, hoa cúc đại đóa màu vàng tươi. Bàn dọn tiếp theo là hai tầng bánh cộ (bánh in) gói trong giấy kính đủ màu sắc xây thành hình tháp có buộc nơ ruy băng trông có duyên. Những bình cúc vàng, cúc họa mi hay vạn thọ thường đơm ở am, bếp và cúng ngoài sân kèm theo vàng mã nhang đèn ở chiều 30 Tết hay giao thừa...

Đi chợ Tết cũng là một thú vui như đi hội. Bình thường chợ đã tấp nập người mua kẻ bán rồi nhưng mà chợ Tết tính từ rằm trở đi thì người mô mà đông rứa không biết? Cứ chộn rộn cả lên. Kẻ bán người mua đông gấp bội so với ngày thường. Nhất là các dãy bán trái cây, chuối cúng, các loại hoa bày ra đầy cả lối đi, tràn ra cả ngoài đường, các lối dẫn vào chợ. Các dãy bán nem chả, cau trầu, gà vịt làm sẵn cũng nhiều hơn mọi khi.

Từ khoảng 27- 28 tháng Chạp Tết là đã gói bánh chung, bánh tét. Bà nội tôi ngâm nếp và làm nhụy bánh bằng đậu xanh và thịt trước, sẵn cho ông gói bánh. Ông tôi gói bánh tét và bánh chung rất đẹp. Không cần khuôn mà cứ đều tăm tắp, gọn gàng. Lúc gói không quá chặt tay cũng không quá lỏng tay. Mọi thao tác cứ như lập trình vừa phải. Rồi ông buộc dây lạt giang ràng rịt ngang dọc, có dây xách. Hình như có sự thỏa thuận ngầm hay sao mà bánh chung bánh tét là do ông tôi gói còn làm các loại bánh ít lá gai, bèo nậm lọc, nấu com cộ, xôi, chè trôi nước ... là do bà nội và mẹ tôi đảm nhận. Bắc cái nồi bự nấu bánh bằng củi ngoài vườn. Việc nấu bánh tét, bánh chung phải thức nguyên một đêm. Trẻ con trong nhà được ngủ khi còn người lớn thay nhau canh củi lửa và chêm thêm nước. Đến gần sáng thì vớt bánh. Ông tôi bảo nấu kỹ vậy bánh mới chín mềm và để được lâu. Khi vớt bánh bao giờ cũng có vài cái dành cho trẻ con! Cảm giác mới bảnh mắt ra được gọi ra xem ông vớt bánh và được mỗi đứa một cái bánh nhỏ, có dây đeo tòng teng nóng hổi thơm nức mùi nếp, mùi lá chuối, lá dong. Sung sướng lắm! Chưa ăn vội đâu mà phải xách chạy khoe một vòng trong xóm xem mấy đứa khác đã có bánh như mình chưa! Đứa nào chưa có là nó quay vào nhà hỏi ba mẹ nó:

- Mẹ coi con Tép có bánh rồi mà nhà mình chưa gói nè, con không chịu đâu, mạ lo gói đi!

Rồi thì chúng tôi tùm năm tùm ba chia bánh ăn kèm theo lời dặn:

- Tau cho mi ăn trước mai một bánh mi chín nhớ chia tau với hầy!

Chiều 30 Tết gọi là lễ rước ông bà tổ tiên về ăn Tết. Bà và mẹ tôi đã làm hai mâm cơm cộ có xôi gà và các loại thức ăn kho nấu khác. Ngoài ra còn làm thêm một số loại bánh như bánh thuẫn, bánh đậu xanh như hình các loại trái cây như trái cà chua, trái ớt, trái khế, trái thơm rất nghệ thuật và có tính thẩm mỹ giống y chang trái cây, nhìn không khác chút nào. Chỉ khi cắn vào mới biết vị ngọt bùi đậu xanh, đường và thêm phụ gia. Cúng ngày 30 Tết ông nội tôi áo dài khăn đóng kính cẩn thắp hương rồi lằm rằm khấn vái như nói điều gì đó với tiên nhân và cầu mong ơn trên phù hộ bình yên đến với mọi người. Mùi hương trầm phảng phất dịu nhẹ gợi cảm giác như đang được đón ông bà tổ tiên trở về trong hương trầm nghi ngút. Không khí trong nhà dường như ấm cúng hơn! Ngoài sân có một mâm cúng ngoài trời cho các cô cậu ngoại cảnh và những vong hồn thổ cư hay vãng lai.

Đến 11h30 đêm 30 phút là mâm cỗ giao thừa đã được bày dọn xong gồm mâm ngũ quả và các loại mứt bánh, bình bông cúc vàng cùng với nhang đèn, vàng mã... Tôi còn nhớ như in tiếng pháo giòn tan nối tiếp nhau trong xóm nổ đi đùng chào đón giao thừa. Sau này âm thanh đó không còn nữa! Do đã bị cấm để khỏi lãng phí và an toàn cho trẻ con. Tôi còn nhớ có mấy đứa nghịch ngợm thường đi lượm pháo điếu, giấu người lớn rồi ra vườn dòn lại một cục cho nổ có khi nổ toạc cả tay. Sau Tết có đứa bỗng

thiếu đi nửa ngón tay tiếc ơì là tiếc. Sau này dù không có pháo vẫn làm nên hương vị Tết bởi còn nhiều thứ khác đem đến cho ta niềm vui. Nhà nào cũng chung đèn thấp hương xông trầm cúng cấp thơm cả một vùng.

Ngày thường khoảng 9h tối là tôi đã lăn ra ngủ một mạch cho tới sáng. Nhưng đêm giao thừa tự nhiên không buồn ngủ tý mô mà cảm giác háo hức lâng lâng một niềm vui khó tả. Sắp đến 6 tuổi, cái răng cửa lay lay đôi chút chuẩn bị thay nhưng cố giữ ra Tết, chứ đi chơi Tết mà sún răng thì bị quở, tụi bạn cười chết. Rút kinh nghiệm tuần trước thằng Tèo con dì Ba thay răng, khi đi ăn chạp. Ai nói gì hay nó cũng cố không cười. Lỡ cười thì đưa tay che miệng lại vậy mà cậu Út vẫn phát hiện ra hỏi:

- Tèo hàng tiền đạo của mi mất mô một đũa rồi rứa?

Nó ỏn ẻn: - Cậu kệ con!

Tép nghĩ bụng: sang năm đi học! Tuổi bắt đầu thay răng sữa, đũa nào mà chẳng sún, nên khi trong lớp nhiều đũa sún thì khỏi đũa nào cười đũa nào. Còn chừ là Tết mọi thứ đều phải ỏn!

Sáng mừng 1 Tết, nhờ người xông đất hợp tuổi. Trong xóm có ông chú tốt bụng, ông tôi thường dặn chú qua sớm để đập đất giùm. Mừng 1 Tết lúc cả nhà xuất hành cũng phải xem hướng nào hợp tuổi gì để năm mới mọi việc hanh thông may mắn!

...

Mới đó mà mấy mươi mùa xuân đã trôi qua với những cái Tết thật đậm ấm ở quê nhà. Thời thơ ấu đã lùi vào dĩ vãng. Giờ đây, để phù hợp với nhịp sống thời hiện

đại mọi thứ cũng thay đổi theo, không khí Tết xưa cũng phai nhạt ít nhiều nhưng cứ mỗi độ xuân về lòng tôi lại nao nao hoài niệm về những cái Tết đã xa nhưng nó vẫn còn nguyên trong ký ức.

Ngược dòng kỷ niệm - lòng chất chứa nhớ nhung!

Sài Gòn, ngày 8/1/2022

Bài viết đã được đăng trên các trang web VHNT:

- *Haibogiyay.net* (ngày 10/1/2022)
- *Vietvanmoi.fr* (ngày 8/1/2022)
- *art2all.net* (ngày 16/1/2022)
- *Sites.google.com/site/vuoncva5461*

24. Huế - Thành phố tôi yêu

Nếu mỗi ngày cứ bình lặng trôi đi với thành phố nhỏ xinh bên đôi bờ dòng Hương thơ mộng thì cảm giác bình thường vậy thôi! Nhưng nếu đi đâu đó xa Huế độ mươi hôm hay chỉ vài ngày thôi thì đã nhớ Huế da diết rồi!

Hè năm ấy, cơ quan tôi tổ chức đi Đà Lạt chỉ một tuần lễ mà tôi đã nhớ Huế đến quay quắt. Tôi nói với các đồng nghiệp của tôi rằng: “Nếu chỉ ở Huế thôi thì cũng thấy bình thường mỗi ngày như mọi ngày. Có xa Huế mới thấy yêu Huế hơn, thương Huế hơn rất nhiều! Các bạn cười tùm tùm tỏ vẻ tán thành nhưng không nói gì, chỉ lặng nhìn vào khoảng xa xăm trước mặt như để thả hồn về với Huế.

Rồi lần tôi đem con trai tôi vào Sài Gòn để thi đại học thời gian cũng chỉ mười hôm thôi vậy mà trong lòng cũng nôn nao mong xong việc để trở về với Huế. Lúc bước lên tàu (Hồi đó phương tiện di chuyển phổ biến là tàu hỏa) được nghe lại giọng Huế thân quen từ vài vị khách đồng hành, cảm giác thật ấm lòng như được níu những thang âm Huế dù ở nơi xa. Khi tàu chạy ra đến địa phận Thừa Thiên Huế, trên tàu bỗng vang lên bài hát *Huế thương* của nhạc sĩ An Thuyên rồi tiếp đến bài *Huế tình yêu của tôi* của nhạc sĩ Trương Tuyết Mai lòng tôi dâng lên một cảm xúc bồi hồi xao xuyến lạ...Bước xuống sân ga, đi trên con đường Lê Lợi thân thương càng làm đầy niềm xúc cảm trong tôi. Cảm giác ấm áp, nôn nao như đưa con xa sắp được sà vào lòng mẹ Huế.

Vẫn biết mưa nắng Huế không lấy gì làm thuận lợi. Nắng thì gay gắt mà lúc lạnh thì buốt xương. Mùa đông mưa dầm dề cả tháng. Có khi mưa một mạch đến hai tháng mới chịu tạnh. Chưa kể đến lụt bão cũng thường.

Tôi gắn bó nửa đời người với Huế, đầy ắp cả một trời kỷ niệm khó quên với bao nỗi vui buồn của bộn bề cuộc sống. Và rồi gia đình tôi rời Huế vào Nam với những lý do riêng. Bây giờ đã yên ổn với nhịp sống trong một góc phố Sài Thành nhưng Huế vẫn chiếm chỗ đứng trong tim tôi không gì thay thế. Sài Gòn cởi mở, cuu mang người tứ xứ nên Sài Gòn là nơi để yêu, để mến nhưng Huế lại là nơi để nhớ, để thương!

Huế vẫn hiển hiện trong tôi là thành quách cổ kính, bảng lảng trời chiều của Tử Cấm Thành trầm mặc uy nghi với “chiếc bình phong” là núi Ngự Bình sừng sững, là dòng Hương như dải lụa dịu dàng buông, là núi Bạch Mã mát dịu như khí trời Đà Lạt, là bãi biển Lăng Cô và hải sản một vùng. Ẩm thực cung đình, hay ẩm thực bình dân đều đạt đến độ tinh tế hấp dẫn. Câu Nam bình, tiếng “Dạ thừa!”, những dáng vẻ trang đài... đã làm xao động khách tao nhân.

Những người Huế xa quê với muôn ngàn lý lẽ... nhưng có một điều duy nhất là chón mưu sinh dẫu lạc bước rời quê nhưng tâm thức vẫn trao về cho Huế. Tôi tới, bất ti vi lên cũng chỉ là kênh Huế. Những “cánh chim di” khắp trời nhưng vẫn dõi theo những vui buồn mưa nắng Huế nên cứ trở mình là thương Huế rứa thê!

Sài Gòn, ngày 8/5/2020

25. Đến với Thiên An

Nói đến Huế người ta thường nói đến núi Ngự sông Hương. Chẳng phải ngẫu nhiên mà nhà thơ Bùi Giáng đã có câu thơ rất nổi tiếng:

“Dạ thừa xứ Huế bây giờ

Vẫn còn núi Ngự bên bờ sông Hương”

Nơi đây có nhiều di tích lịch sử và cảnh đẹp nổi tiếng. Ai từng nghe giới thiệu về Cố đô mà không muốn một lần thăm Huế, đến với mảnh đất Cố đô văn vật?

Những lãng tâm đèn đài rêu phong cổ kính uy nghi trầm mặc soi bóng xuống dòng nước sông Hương. Cầu Trường Tiền đẹp như một bài thơ. Sông Hương loang tím trời chiều và bảng lảng tiếng chuông chùa Thiên Mụ .

Nhưng Huế còn có một nơi mà bạn sẽ ngỡ rằng đó là một góc trời Đà Lạt. Không phải trên cao nguyên Lâm Viên xa xôi mà ở ngay phía Tây Nam thành phố Huế. Đó là khu rừng thông Thiên An với những gốc thông cổ thụ. Đứng trên đồi thông trước không gian khoáng đạt, cõi lòng rộng mở và nghe tiếng thông reo biết đâu cũng sẽ gợi hứng nguồn thơ.

Lên với Thiên An, chúng ta đi qua con đường rợp bóng thông già mát rượi tới Đan Viện với kiến trúc kiểu Pháp .Chúng ta có thể ngắm nhìn tòa tháp, những bức phù điêu nghệ thuật tinh xảo.....Nghe lòng lắng dịu, sau những tất bật bộn bề của cuộc sống huyên náo ngoài kia khi bắt gặp những con sóng lăn tăn bên bờ cỏ xanh mượt của hồ Thủy Tiên. Càng ngỡ ngàng hơn thỉnh thoảng đâu đó thấp thoáng bóng dáng của một chú chim hoang dã, màu lông đen tuyền đứng nhìn làn mây in bóng xuống mặt hồ. Nghe tiếng chân người chợt khẽ vỗ cánh bay qua rặng thông xanh u tịch.

... Rồi ta bỗng gặp một chùm sim chín mọng dưới những gốc thông già đưa ta về lại những phút giây của niềm vui thơ bé, chùm mâm xôi đỏ chót ven đường ... gợi ký ức của tuổi thơ từng chạy nhảy khám phá từ đồi

cây, hang cùng ngõ hẻm đến biên bãi bờ sông với chúng bạn cùng trang lứa.

Ai đã xa Huế chắc hẳn muốn một lần trở về Thiên An để tìm lại kỷ niệm của một thời. Đặt chân trên thảm lá khô xào xạc, nhặt những trái thông già hoặc cụm râu bất tử. Nhặt lại tiếng cười đùa vui cùng bè bạn đã khắc ghi nơi đây, và cũng có thể những yêu thương của một thời hoa mộng vẫn còn xanh biếc trong tâm tưởng như màu lá thông một thuở Thiên An.

Sẽ có nhiều điều thú vị đón chờ bạn khi đến với Thiên An.

Ngày 20/1/ 2019

26. Tản mạn - Một ngày nghỉ lễ của tôi

1. Ngày nghỉ lễ 1/5 tôi đi phượt bằng xe máy. Sáng tinh mơ, rời Gò Vấp, đi qua các quận Phú Nhuận, Bình Thạnh, quận 10, quận 3, quận 5, quận 8, quận Bình Chánh về hướng Cần Giuộc - Long An. Đường sá hôm nay thông thoáng hẳn. Thời gian di chuyển trên đường cho 30 km mất 1h 30 phút, không hề bị kẹt xe. Vì lượng người rời Sài Thành trong mấy ngày nghỉ lễ khá đông, tỏa ra khắp các tỉnh miền Tây, ven đô, Đà Lạt, Vũng Tàu...nghỉ lễ. Có người xuất phát từ Sài Gòn lúc 22h (Vì nghỉ chưa ai đi giờ này, khỏi kẹt xe. Nhưng khôn nổi có nhiều người nghỉ vậy chứ không chỉ riêng ai) nên các con đường cao tốc trở nên kẹt cứng. Nghe một nhà báo kể rằng xuất phát từ Sài Gòn lúc 22h mà đến 4h chiều

mới cách Sài Gòn khoảng 100km bằng phương tiện xe hơi.. Trong lúc đó đường phố Sài Gòn trở nên thông thoáng, thoải mái hơn ngày thường rất nhiều. Tôi đã đi qua một lúc chừng ấy quận mà “thăng cánh Motorbike”.

Về Long An, không khí yên bình. Rời đường lộ, đi vào một đường nhánh qua vườn nhà dân. Đi qua những cánh đồng quê mát rượi, những vườn cây xanh ngắt ngàn, nghe được cả tiếng chim hót trong các lùm cây ven đường, không khí trong lành, cảm giác khoan khoái dễ chịu. Thảo nào người ta nói những người sống ở miền quê ít bệnh tật và sống thọ hơn là vì vậy.

Đến Cần Giuộc, tôi rẽ vào thăm nơi an nghỉ của một người bạn tại công viên nghĩa trang Sài Gòn Thiên Phúc. Tới đây không có cảm giác lạnh lẽo âm u của nghĩa địa mà trái lại quang cảnh thật đẹp, bình yên. Sảnh chính có An Lạc đường là một tòa nhà lớn có thờ tượng Phật, và có một chuông lớn, cách bài trí như thường thấy ở những ngôi chùa, đây là nơi để khách khi đến thăm người thân đã quá vãng dùng chân chiêm bái, lễ Phật cầu nguyện trước khi ra thăm mộ. Phía sau An Lạc đường là các phòng làm việc của cơ quan quản lý nghĩa trang. Có cả một phòng thoáng mát có đủ bàn ghế dùng cho người nhà của thân nhân tổ chức giỗ, tiệc trước cúng sau cấp mời người thân bạn bè khi thăm viếng mộ phần. Công viên nghĩa trang được chia thành nhiều khu vực: Nơi có tên gọi: Thiên Gia Phúc (khu lăng mộ dành cho gia tộc). Còn mộ đôi và mộ đơn cao cấp hoặc tiêu chuẩn có ở các khu vực: Thiên Vạn Phúc, Thiên Hoàng Phúc. Những

khu vực dành cho người theo đạo Phật thì được bài trí có tượng Phật tổ, phật Quan Âm... kèm theo tiếng nhạc của Phật giáo và tiếng kinh kệ như câu siêu hay võ về linh hồn người đã khuất. Khu vực đất thánh dành cho những người quá cố theo đạo Thiên chúa giáo. Ở khu vực này, bài trí các pho tượng tương tự như ở thánh đường, có tượng chúa chớ che và nhạc thánh ru cõi hồn vào giấc ngủ ngàn thu bên chân chúa.

Các ngôi mộ đều được xây bằng đá thanh, đá khối cùng mẫu thiết kế theo khuôn mẫu chung của từng khu vực, kích thước mẫu mã theo qui định tạo cảm giác bình đẳng không phân biệt giàu nghèo như ở các nghĩa trang tự do. Trừ khu vực Thiên Gia Phúc, khu này dành cho gia tộc để những người có điều kiện người ta mua sẵn cho gia tộc với sức chứa từ 6- 8 ngôi mộ kèm 16 hộc đựng tro cốt.

Ban đêm có điện chiếu sáng, các ngôi mộ được quy hoạch bài bản, kiêu dáng hiện đại và không kém phần thẩm mỹ, cao không quá tầm nhìn của người đi bộ nên người thăm viếng có thể nhìn rõ quang cảnh ở toàn khu vực, cảm giác thoáng mát. Các lối đi ngay hàng, thẳng lối có cây xanh, hoa, tiểu cảnh rất đẹp, yên bình. Hoàn toàn không có vẻ u ám điều linh như những nơi an nghỉ truyền thống khác. Và dù có đến ban đêm cũng không có cảm giác sợ hãi như các nghĩa trang thông thường.

Tôi về An Lạc đường ngòai chơi, nói chuyện với chị (Người chăm sóc công viên nghĩa trang). Chị là người

Cần Giuộc. Nghe giọng nói của chị êm dịu quen thuộc như một nhân vật trong truyện của cụ Đồ Chiểu. Chị cũng như đa số người dân vùng này mê cái lương lằm. Sau những câu chuyện vui, chị khe khẽ ca cái lương cho tôi nghe, có nhạc điện thoại hỗ trợ. Tôi mãi vui với chị cho đến khi chị bắt đầu bước vào khung giờ làm buổi chiều, tôi cáo từ chị để về lại Sài Gòn.

2. Tôi lại bon bon trên chiếc xe máy trở về đại lộ Nguyễn Văn Linh. Đến chỗ dừng đèn đỏ, có một người phụ nữ vác đứa con đã ngủ mê mệt trên vai, tay cầm xấp vé số bước nhanh ra đường để mời những người dừng đèn đỏ mua vé số. Hình như khách đi đường không để ý, hay vì họ đã nghi ngại điều gì. Nhưng hình ảnh đứa trẻ mà chị ta vác trên vai thật nhếch nhác và tội nghiệp, ngủ như người bị chích thuốc mê, ám ảnh tôi suốt cả chặng đường.

Đến đoạn đường đi qua quận 3, như trên đã nói, đường phố hôm nay thông thoáng, lượng xe lưu thông vừa phải, đủ tôi quan sát những gì trong tầm mắt, phố xá trở nên đẹp, sáng lẹ hơn. Trái lại với vẻ hoa lệ đó, ở con lươn ngay chính giữa tâm đường có hai đứa trẻ: đứa lớn khoảng lên 9- 10 tuổi, ngồi bên đứa nhỏ khoảng 1- 2 tuổi đang ngủ li bì cũng nhếch nhác khổ sở. Tôi chợt nhớ đến câu chuyện ai đó đã kể cho tôi nghe rằng: Những em bé ngủ bị chích thuốc mê, mang theo để hành nghề ăn xin hoặc bán hàng rong gì đó. Mục đích để tăng thêm lòng trắc ẩn của khách đi đường và hành động có kẻ chặn dặt

hắn hỏi. Vì vậy có người nói rằng, thương thì cho mấy cháu ăn chứ đừng cho tiền. Vì các cháu không có quyền tiêu được.

3. Xót xa, tôi kể lại với con tôi. Mấy cháu nói: Có khi đó là những đứa trẻ mồ côi ở một chùa hay một cơ sở nuôi trẻ mồ côi nào đó, người ta giả vờ tới xin nhận con nuôi rồi đem về cho mục đích ấy cũng nên.

- Thấy cảnh ngu li bì có lẽ bị chích thuốc mê như vậy làm sao mà lớn? Đau lòng quá!

- Mấy đứa đó có mặt trên đời ngoài ý muốn của cha mẹ nó nên bị bỏ rơi, có khi còn bị phá thai không còn cơ hội chào đời vì những cuộc tình chóng vánh nên nó ra đời như vậy đó, thật sống không bằng chết.

Tôi nghĩ những trẻ em không may như vậy mà được nhà chùa, được một cơ sở nuôi trẻ mồ côi nhân đạo, hay những gia đình hiếm muộn nhận về làm con nuôi, cho ăn học nên người thì quả là phúc đức cho các cháu. Chứ chẳng may rơi vào hoàn cảnh lẩn lóc ngoài đường thế kia thì làm sao có cuộc sống cho đúng nghĩa con người.

Tôi không phải nhà báo để mà viết phóng sự điều tra. Tôi chỉ là người đi đường động lòng trắc ẩn trước những mảnh đời mất thấy. Cầu mong các cơ quan liên quan, như cơ quan bảo vệ trẻ em, hội phụ nữ... điều tra làm rõ xem sự thật thế nào để giải cứu các cháu, đưa về

các trung tâm nuôi dưỡng. Có giải pháp cho những kẻ lợi dụng lòng tốt của người khác hoàn lương, kiếm việc làm lương thiện để sống cho ra sống, cuộc đời có nghĩa hơn!

Sài Gòn, ngày 01/5/2021

27. Tám năm ở trọ trần gian!

Cay cực ném đủ... con bay về trời.
Xin gọi tên con một lần sau cuối, bởi bây chừ con là thiên sứ trong lòng tất cả mọi người yêu thương con. Cầu mong con như làn mây trắng an yên khi thoát kiếp đọa đày của bàn tay ác quỷ.

Vì đâu nên nỗi, theo tìm hiểu từ nhiều nguồn tin báo chữ và báo hình...được biết gia đình con đang êm ấm với ba mẹ và 2 chị em con. Nhưng người tình của bố đã xuất hiện và thay vào chỗ mẹ con. Về sống chung và con bị hành hạ tra tấn bằng đòn roi như thời trung cổ. Người ta tước đoạt của con nhiều thứ: Gia đình, bố, sự áp iu của mẹ, cướp đi những ngày tháng vô tư chơi đùa bên em của con...tất cả vì người tình của bố.

“Mấy đời bánh đúc có xương

Mấy đời dì ghẻ mà thương con chồng”

Câu ca dao đó đã được đúc kết từ ngàn xưa cho đến hôm nay vẫn còn nguyên giá trị. Đó là một nhận định chính xác được sự quan sát, tổng hợp từ nhiều cảnh đời mẹ ghẻ con chồng qua thời gian (nhiều thế hệ) và không

gian (nhiều vùng miền) khác nhau nhưng bản chất thì giống nhau. Giống nhau ở chỗ di ghê, (mẹ kế, nhân tình của bố) thường hằn học, ghen tức với người đến trước rồi trút giận lên đầu con trẻ. Trong khi người đến sau chưa hẳn là do người trước đã chết hoặc chia tay mà người đến sau giành chồng người trước, đánh bật người trước và con cái ra khỏi tổ ấm của người ta đã chung tay xây đắp.

Bé V A bị “di ghê”. Không! phải gọi là nhân tình của bố mới đúng vì cô ta chưa cưới có nghĩa là chưa danh chính ngôn thuận là vợ của bố cháu. Bé bị hành hạ nhiều lần, có thể lúc đầu mới vào vừa đánh vừa quan sát thái độ của người bố nhưng thấy bố không ngăn cản nên đánh càng độ càng lúc càng tăng, càng mạnh từ ngày này qua ngày khác, từ cái roi mây, đến thanh gõ... để lại những vết bầm tím khắp thân thể. Những vết rách khâu ở trên đầu... các vết sẹo và những vết bầm không làm bố đau lòng để mà có biện pháp kịp thời bảo vệ bé thoát khỏi nguy hiểm. Cuối cùng dẫn đến tử vong. Không ai khác, chính người tình của bố đã đoạt mạng sống của con trước sự thờ ơ vô cảm của bố. Bố biết cô ấy đánh con, bố cũng thấy vết khâu ở đầu và những vết sẹo, vết sẹo mới chồng lên vết sẹo cũ, vết bầm khắp người... bố đều biết cả nhưng vì sao bố không ngăn cản? Bố đứng trước hành vi bạo lực với trẻ em. Bố im lặng có nghĩa là đồng tình, đồng lõa với tội ác.

Chúng tôi đã từng làm mẹ nên khi được biết câu chuyện này qua các kênh báo chữ và báo hình mà quận thất lòng, bần thần suốt từ bảy đến giờ.

Phải chăng bắt nguồn từ tâm lý ghen ghét của kẻ đến sau nhưng hiếu thắng. Muốn chiếm đoạt mọi thứ về mình và loại bỏ, xóa tan những gì của người trước, trút lòng hờn ghen, đổ ky, ịch kỷ nhắm vào con. Nhìn con, từ gương mặt, ánh mắt, cử chỉ là hiện thân của mẹ nên di ghẻ hờ xem là tình địch để kiếm có ghen ngược. Và bé như cái gai trong mắt người tình của bố.

Bố không bảo vệ được con khi con gặp nguy hiểm xảy ra ngay trong ngôi nhà của mình, ngay trước mắt bố. Có thể xem là đồng phạm dung túng cho tội ác, thật buồn thay tình phụ tử không được coi trọng nên cái tình trai gái của bố với người tình nó lẩn lút mà mụ người đi.

Tuy nhiên nói như thế không phải là mẹ kẻ nào cũng ác nhưng quả thật rất hiếm trong cuộc đời này. Tôi sống ngần này tuổi, đã sang phía bên kia triền dốc của cuộc đời mà chỉ thấy có hai người kẻ mẫu tốt (tôi sẽ kể hầu các bạn vào câu chuyện khác).

Trở lại câu chuyện của bé: người tình của bố đã về sống chung nhà. Mẹ con phải ra đi, con xa vòng tay mẹ là một thiệt thòi lớn không gì bù đắp nổi. Giá như con được sống cùng mẹ hoặc ông bà nội ngoại thì sẽ tốt cho con hơn, an toàn cho con hơn! Tránh được hành hạ cho đến chết, một cái chết đau đớn, cô đơn và tủi nhục khi

mới tám tuổi đầu. Tuổi này là tuổi ăn, tuổi học trong vòng tay yêu thương của cha mẹ, người thân. Ngày nay đa số các gia đình không sinh nhiều con như ngày xưa nên càng được yêu chiều hơn. Nhìn bảng phân công việc làm thật xót xa. Nhất là khi nghe hàng xóm kể: hai người đi ăn giam bé ở bên ngoài rất lâu. Đó có khác gì ngược đãi.

Câu chuyện của bé làm tôi nhớ lại cô bạn thân của tôi từ hồi lớp một tên là Bình Nhi cũng là nạn nhân của cha mẹ đôi đường nhưng Nhi may mắn được sống với ông bà nội nên không bị bạo hành nhưng cũng nếm đủ vị chua cay những lần gặp dì ghẻ. Đó là năm lên bảy tuổi, bà nội Nhi thuê chiếc thuyền đưa Nhi về thăm nhà bố (cách đó khoảng 50 km) mới ngồi chơi chưa lâu thì thằng em con bà sau, chạy nhảy la ó nghịch gì đó với mấy đứa em khác... nên bị bố nó đánh một phát vào hông. Thế là dì nó tru tréo lên:

- Ở bây chừ có đứa con gái lớn về đây chơi nên ông giết con tui đi!

Bà nội và nó vô cùng ngạc nhiên vì nó không dính dáng gì về việc này. Tự nhiên bả cạnh khước vô cớ và đổ cho việc bố nó đánh em là vì sự có mặt của nó. “Đúng là oan uổng quá Bao Đại Nhân ơi!”

Không khí nặng nề ai oán như thế thì làm sao có thể ở chơi lâu hơn? Thế là ngay chiều hôm đó hai bà cháu xuống thuyền trở về nhà!

Sau này khi đã trưởng thành đi làm, nó về thăm bố nó lần nữa. Thấy mặt Nhi, bả lại nói:

- Tau thấy cái mặt mi làm tau nhớ lại là tau lấy chồng thừa.

Nghe nó kể mà tôi ngao ngán quá! Người ta có vợ chồng cưới hỏi, kết hôn đàng hoàng và đã có con. Khi không đâm đầu vào giạt chồng họ rồi lại ghen ngược với vợ họ, ghen cả với con cái người ta.

Bố nó hiền lắm nhưng nghe lời dì nó nên mỗi lần gặp nó ở nhà nội là bố kèm theo những lời trách móc nó và xem nó là đứa con không ngoan, không ra gì. Đúng giọng điệu của dì ghẻ đã cài vào miệng bố nó. Nó lấy làm lạ vì nó không làm phiền gì đến tổ ấm của ba má nó hay nói đúng ra là ba nó không nuôi nó dù chỉ là một ngày, cũng chưa hề mua cho nó một quyển vở để đi học nhưng trong mắt ba nó thì nó là đứa hư, không ra gì. Mặc dù nó cũng tự lập cố gắng học hành kiếm công ăn việc làm và đã lập gia đình, cũng lại nuôi dạy con cái đàng hoàng.

Có lần nó nói với tôi rằng bố nó hiền đến nhu nhược, nghe lời vợ và đối xử tệ với con ruột của mình, may mà nó không sống với gia đình bố nó chứ nếu sống cùng dì ghẻ thì khó lòng mà bảo toàn mạng sống. Nghe lời vợ đến nỗi nó đồ rằng may mà dì ghẻ nó chưa bảo:

- Anh làm thịt con Nhi cho tui ăn một miếng.

Nếu bà nói vậy thì ông cũng không ngần ngại mà làm thịt Nhi cho bà ăn để thỏa lòng chiều vợ.

Mà không hiểu sao, xét về nhan sắc thì di ghẻ không đẹp bằng mẹ nó mà có thể làm say lòng bố nó đến thế không biết! Chắc bà có tiểu xảo gì chăng?

Quan sát cuộc sống xung quanh và thông qua báo chí, tôi cảm thấy sợ cảnh mẹ ghẻ con chồng lắm! Phần nộ những kẻ tàn ác đến mất nhân tính đã hành hạ con người ta. Người ta nói: “khác máu tanh lòng” quả không sai. Những người bố, người mẹ sinh con ra mà không nuôi được con, không bảo vệ được con cũng thật là đáng trách.

Những sự ra đi của cháu bé ba tuổi (bị cha dượng và mẹ ruột đánh chết) và cháu bé tám tuổi mấy ngày gần đây là sự cảnh tỉnh. Cháu là thiên sứ đến thế giới này để làm nhiệm vụ, rung lên hồi chuông báo động cho các bậc làm cha, làm mẹ, cảnh tỉnh cho những người liên quan, cảnh tỉnh xã hội, đặc biệt là những cơ quan có chức năng phải có trách nhiệm bảo vệ phụ nữ yếu thế và trẻ em được an toàn trong thế giới văn minh!

Sài Gòn ngày 31/12/2021

28. Vặt nắng về chiều

Nếu đi trọn cuộc đời, sống đến tuổi người ta gọi là thượng thọ thì đó là điều lấy làm may mắn! Vì vậy khi về già nên ưu ái bản thân một chút, đừng “hi sinh” nhiều quá! Cả đời làm lụng tích cóp nuôi con. Khi con cái trưởng thành cũng là lúc mình phải đối diện với tuổi già. Tuổi càng cao thì sức khỏe càng thấp

và không ai thoát khỏi sự “ngược dòng tàn phá của thời gian”. Thời gian thì cứ vô tình như vậy, tên gọi “Tuổi già” nghe xa lạ với tuổi trẻ, rồi tuổi trung niên, nhưng nó ập đến lúc nào không hay.

Vì thế, khi về già nếu có thể đi ngao du đây đó, ăn ngon, mặc đẹp tất nhiên phù hợp với độ tuổi và phong cách (style) riêng. Lúc trẻ dành dụm tiết kiệm cả đời rồi! Sau khi nghỉ hưu có thể xếp vào đội ngũ “người cao tuổi”. Cũng là lúc quỹ thời gian phía trước không còn nhiều. Cũng đừng băn khoăn dành dụm gì cho con cháu. Bởi vì con cái mình đã chăm lo cho học hành có bằng cấp hơn mình thời trước và dĩ nhiên sẽ có công ăn việc làm ổn định hơn. Các con mình sẽ tự lo cho cuộc sống của mình và nuôi dạy con cái y như cha mẹ trước đây đã làm. Trừ những trường hợp con cái gặp những điều không may xảy ra ngoài ý muốn thì bậc làm cha, làm mẹ bao giờ cũng nước mắt chảy xuống” khi mình còn có thể thì hãy hỗ trợ con để chúng vượt qua giai đoạn khó khăn! Chính vì vậy nhiều tỷ phú nước ngoài trước khi mất không để lại tài sản cho con mà hiến cho các quỹ từ thiện. Cũng nói lại là các quỹ này làm việc phải tin cậy và hiệu quả tốt. Chứ đưa mà họ bỏ túi thì không nên.

Lại nói về sức khỏe của người già khi còn ăn được gì, cứ ăn theo sở thích chứ đến khi răng rụng hết rồi thì chỉ có ngồi nhìn thôi. Vì vậy lúc không ăn được nhiều thì ăn nhiều bữa bằng các thức ăn phù hợp và phải cung cấp đảm bảo đủ dinh dưỡng đừng để tình trạng thiếu sức sống, suy

đinh dưỡng vì những quan niệm sai lầm là: người già không nên ăn nhiều. Dẫu có ăn kiêng theo chế độ khi bị mắc các bệnh như: cao huyết áp, tiểu đường, mỡ trong máu cao... cũng phải khoa học không kiêng cử thái quá. Dẫn đến tình trạng thiếu dưỡng chất, giảm sức đề kháng.

Chế độ dinh dưỡng lý tưởng cho người già là thức ăn cần có rau, củ quả tươi, cá biển... và cần ngon miệng. Nên ăn những món yêu thích tạo cảm giác ngon miệng, với lượng vừa phải không gây khó khăn cho tiêu hóa. Hàng ngày, duy trì tập thể dục vừa sức hoặc đi dạo bộ, buổi sáng trên dưới 30 phút mỗi ngày.

Điều quan trọng nữa là tinh thần lạc quan, dẫu vẫn biết tuổi mình là tuổi đang trên đường đi đến “the end” nhưng vẫn bình thản, tìm thú vui giải trí lành mạnh hợp với sở thích, giao lưu với bạn bè cùng sở thích và điều kiện địa lý, chuyện trò vui vẻ bên tách trà, ly rượu vang... với những người tâm đầu ý hợp.

Con cháu dù ở gần hay xa cũng thường xuyên quan tâm, thăm hỏi, động viên, thể hiện lòng hiếu thảo báo đáp được ít nhiều với các bậc sinh thành khi còn có thể. Một mai cha mẹ phất tay, rũ áo về trời có muốn chăm sóc cũng không được.

Trên đây là những ý kiến dựa trên những hiểu biết còn sơ sài của bản thân. Nghĩ sao viết vậy nhưng chân thành từ trái tim hướng đến các bậc cao niên kính mến!

Sài Gòn ngày 16/5/2021

29. Bền đỗ nào cho em?

“Đi về đâu hỏi em? Khi trong lòng không chút nắng...”

Lời bài hát đầu đó chọt văng vẳng bên tai khi cô bé Thủy rời khỏi nhà ra đi trong nước mắt giàn giụa. Thủy đi mà như chạy trốn tiếng chửi của người mẹ ghẻ vẫn còn gào lên sau lưng Thủy. Mười hai tuổi ra giữa bụi đời, trong tay không có lấy một đồng bạc. Thủy cứ đi lang thang. Tối đâu là nhà, ngủ bờ ngủ bụi, ai cho gì ăn nấy. Khi không có gì bỏ vào miệng thì tới thùng rác lượm xem người ta vứt đi những thứ gì còn sót lại, Thủy ăn để tồn tại. Rồi người ta thuê Thủy bán xì ke, Thủy làm để có tiền sinh sống. Rồi Thủy bị bắt vào đồn cảnh sát (police station). Cuộc sống tù đầy chưa bao giờ là sướng. Môi trường Phúc tạp và nhiều rủi ro, cũng xảy ra đánh nhau trong tù. Thế rồi Thủy có bầu và làm mẹ ở tuổi 15. Sinh con trong tù. Con của Thủy được chính phủ Mỹ nhận nuôi. Mãn hạn, Thủy được tự do ra ngoài với cảnh sống của người vô gia cư (homeless). Rày đây mai đó. Chỗ ngủ là hiên nhà người ta hay cửa tiệm nào đó. Sáng dậy sớm phải cất dọn mùng mền vào một cái thùng carton hay cái vali cũ lượm ở đâu đó bên thùng rác. Rồi kéo đi cất chỗ nào kín đáo một chút để tối lại dọn ra kiếm chỗ ngã lưng. Làm gì để kiếm ăn trong cuộc sống đầu

đường xá chợ của những cảnh đời cơ nhỡ? Thủy lại tiếp tục làm thuê là bán ma túy cho người ta, Thủy lại bị bắt vào tù, mỗi đợt vào tù vài ngày đến vài tháng không biết bao nhiêu lần như vậy. Cuộc sống cứ ra vào tù như thế.

Hôm Tết Nhâm Dần, theo chân một người đi cứu trợ những mảnh đời cơ nhỡ. Chúng tôi gặp chị Thủy- một người đàn bà mới ngoài 40 tuổi, khuôn mặt chai sạn nhàu nhĩ, đầy vẻ dạn dày mưa nắng. Trông chị già trước tuổi rất nhiều. Khi nhận được ánh mắt thiện chí và cử chỉ của người cùng nói Tiếng Việt với mình có lẽ lòng chị ấm lại. Nhóm cứu trợ hỏi han chuyện trò. Chị cũng bộc bạch tâm sự về câu chuyện của đời chị.

Chị qua Mỹ với cha năm 1984 khi chị mới 4 tuổi.

- Mẹ chị đâu?

- Không có mẹ.

Qua Mỹ một thời gian không lâu, cha chị có vợ kế. Kể từ đây cuộc sống không hề dễ chịu khi sống cùng mẹ kế. Mẹ ghẻ ngày đêm ăn hiếp, mắng mỏ Thủy. Thủy đang tuổi ấu thơ tuổi ăn, tuổi học nhưng điều đó không đến với Thủy nữa. Thay vào đó là ngày ngày đối mặt với ánh nhìn như thù hằn của người mẹ ghẻ kèm đòn roi, mắng chửi. Ăn không đủ no nhưng công việc thì ngập đầu. Tất cả những công việc nặng nhọc trong nhà là dồn lên vai Thủy.

- Mỗi lần mẹ ghẻ mắng mỏ Thủy, hành hạ Thủy vậy ba không nói gì sao?

- Không. Ba không nói gì.

Đó là điều buồn nhất của Thủy. Thủy đã mất tình cha thật sự rồi. Thủy tuyệt vọng và cô đơn lắm!

- Sao chị không báo cảnh sát?

- Mình còn nhỏ quá nên không biết

Cuối cùng chịu không nổi cảnh đòn roi hiếp đáp của người mẹ ghê độc ác và người cha vô tâm. Thủy đã bỏ nhà ra đi vào năm 12 tuổi. Có lẽ đó là cách giải quyết mà Thủy đã chọn. Thủy chấp nhận ra đi không có đồng xu dính túi, cũng không có giấy tờ tùy thân với cuộc sống bấp bênh rày đây mai đó lang thang trên đường phố còn hơn là sống trong cảnh sống như ngục tù không có tình thân hay thậm chí là tình người. Cuộc sống bụi đời với không biết bao nhiêu lần chị vào tù ra khám. Người cha không hề tìm kiếm chị dù chỉ một lần.

Khi ở tuổi 40 chị đã sinh 10 đứa con: 8 trai, 2 gái. Đứa con đầu nay 24 tuổi đã có cuộc sống độc lập ở đâu đó. Còn các đứa con khác nhỏ hơn đang được chính phủ Mỹ nuôi.

Hỏi về cha của những đứa bé.

- Người chồng đầu tiên ngoại tình nên chị buồn không chung sống với anh ta nữa. Còn sau đó lần lượt chị sống với thêm 3 người nữa. Đều là người Việt với nhau, những mảnh đời cô đơn lạnh lẽo trong cuộc đời mưa gió ráp lại với nhau, sưởi ấm cho nhau dù trong giầy lát hay một thời gian dài ngắn nào đó. Khi ở tuổi 40, chị đã qua 4 người chồng và có 10 đứa con.

- Xin phép chị đưa hình ảnh của chị lên, chị có muốn gặp lại cha mình không?

- Không!

- Chị có muốn cho các con của chị biết nơi ở của chị không?

- Không! Để các cháu yên, các cháu có cuộc đời riêng của mình hi vọng tốt hơn đời chị.

- Có lúc nào chị nghĩ về tương lai của mình không?

- Có chứ nhưng biết làm sao được?

- Chị có muốn kiếm cho mình một công việc và thuê căn phòng nhỏ để cuộc sống ổn định hơn!

- Có chứ nhưng không ai thuê cả

- Chị học lớp mấy rồi?

- Học lớp 7

Có biết lái xe không?

- Không biết lái xe.

Hỏi chuyện chị và chị cứ trả lời một cách tự nhiên. Thân hình chị chao đảo, không chịu ngồi yên mà cứ nghiêng qua nghiêng lại chông chênh như chính cuộc đời chị vậy. Cử chỉ điệu bộ của chị cũng tự nhiên như cành cây ngọn cỏ lay lắt giữa muôn ngàn gió bão chưa từng được bàn tay người chăm chút uốn nắn.

Đang dở câu chuyện bỗng có một ông Tây (cũng là dân vô gia cư với nhau) mặc bộ áo quần nhàu nhĩ tới xia xói vào mặt chị mấy câu bằng tiếng Anh:

- This is my blanket not yours. Why you say that I stole it from you. (Cái chăn của tao sao mà lại nói cái chăn của mày rồi bảo tao ăn cắp?)

Chị nói: - This is mine because when I had the period so the blood stained is still on it.

(Cái chăn của tao vì hôm nọ tao có tháng, vết máu còn dính ở đó.)

Thế là người đàn ông Tây vẫn cãi chày cãi cối và cúi xuống lấy cục gạch ném tới chị. Sợ quá! Thế là tụi này cùng chị bỏ chạy tới một quảng xa mà vẫn còn nghe văng vẳng tiếng chửi theo.

Một lúc sau có một người đàn ông Việt nói giọng Nam Bộ như chị, anh bị cụt một cánh tay đi tới nơi. Chị giới thiệu:

- Đây là ông xã mình.

- Chúng tôi quen nhau và sống với nhau 2 năm rồi.

Chị quay qua bảo anh:

- Thằng kia nó ăn cắp cái chăn của em mà nó cứ cãi là của nó. Anh tới đó lấy giùm cái vali và cái xách về để dọn qua chỗ khác ngủ.

Đoạn anh tới chỗ lúc nãy kéo về chiếc vali đã cũ và một cái túi cho chị rồi anh vội vã rời đi. Chị bảo anh về chăm mẹ ảnh vì mẹ ảnh mới bị trượt chân té.

Tôi hỏi: - Anh có thương chị không?

- Có. Anh thương và lo lắng cho tôi. Khi kiếm được tiền anh dẫn tôi đi ăn và cho vài đồng tiêu.

- Có khi nào anh bảo chị sinh con cho anh không?

- Có! Anh có bảo sinh cho anh đứa con nhưng tôi chưa thể được.

- Chị có muốn có một công việc gì không? Chị làm được việc gì?

- Tôi có thể quét dọn nhà cửa và làm việc vặt trong nhà.

Nhóm cứu trợ biểu chị ít tiền. Ra về lòng tôi nặng trĩu một cảnh đời. Gương mặt chị, câu chuyện của chị cứ ám ảnh tôi chìm trong suy nghĩ miên man. Chị khổ bắt đầu từ đâu? Vì đâu mà nên nỗi?

Câu hỏi:

- Giá như không có mẹ ghẻ mà nếu có mẹ ghẻ thì đừng ác độc với con chồng như thế. Và giá như cha chị để mắt tới con gái hơn. Biết phân định phải trái, có trách nhiệm với con cho đến khi con trưởng thành có lẽ cuộc đời chị sẽ khác.

Nguyên nhân để một con người sa ngã không có lỗi về như vậy nguyên nhân do đâu? Có phải từ gia đình, từ sự thiếu trách nhiệm của người cha: tạo ra hình hài con mà không bảo bọc được con. Nếu không nuôi được con thì trả cho mẹ nó hay nội ngoại ở quê nhà chứ sao lại mang con qua Mỹ. Lạ nước lạ cái, rồi theo vợ bé mà bỏ con.

Những câu ca dao ngày xưa lại văng vẳng đâu đây, cào xé lòng tôi.

- *"Gió đưa bụi chuối sau hè
Anh mê vợ bé bỏ bè con thơ"*

- “*Con mắt cha ăn cơm với cá*
Con mắt mẹ lột lá mà nằm”
- ”*Bao giờ bánh đúc có xương*
Mấy đời mẹ ghẻ mà thương con chồng”

Cảnh mẹ ghẻ con chồng từ xa xưa đã được dân gian đúc kết trong ca dao và lưu truyền trong các truyện xưa tích cũ mà bà nội tôi thường kể tôi nghe hồi nhỏ như: Tấm Cám, Phạm Công Cúc Hoa ... lại hiện về như mới, đau nhói trong tôi. Rồi chuyện *Mẹ ghẻ con ghẻ* của Hồ Biểu Chánh viết tại Vĩnh Long tháng 10/1943. Và mới đây thôi, câu chuyện đau lòng về một cháu bé 8 tuổi bị nhân tình của bố đánh đến chết. Và còn biết bao câu chuyện đau lòng như thế mà chưa được đưa ra ánh sáng?

Sài Gòn, ngày 22/2/2022

Bài viết đã được đăng trên các trang web VHNT:

- *Vietvanmoi.fr* (ngày 26/2/2022)
- *Tongphuochiep- Vinhlong* (ngày 27/2/2022)
- *haibogiay.net* (ngày 28/2/2022)
- *art2all.net* (ngày 4/3/2022)
- *Vanchuong viet. org* (ngày 8/3/2022)

30. Bùì ngườì tiểñ biệť ã!

Vậy là ã ã phấť tay rử áo về trời nhẹ nhàng như mây gió lúc 12h ngày 25/8/2021 (18/7 âm lịch) trả lại những vui buồn cho trần thế! Thương tiếc ã, xin chia sẻ ãi ãng cảm xúc về người ã mà chúng tôi vô cùng yêu kính!

Dì là em gái của mẹ chồng tôi. Dì sinh năm 1930 (1930- 2021) thọ 91 tuổi. Bảy nhiều năm thôi cũng đã đủ vui buồn nhọc nhằn nơi dương thế. Nay từ già cõi trần ở tuổi thượng thượng thọ- một cột mốc mà thế hệ sau không phải ai cũng dễ dàng chạm tới. Trần ai là cõi tạm. Biết là vậy nhưng lòng chúng tôi không khỏi cảm thấy ngậm ngùi thương tiếc, hụt hẫng trước mắt mát này.

Dì sinh ra ở làng Cổ Bi về làm dâu An Lỗ, thuộc huyện Phong Điền, TT Huế. Tính tình dì thật hiền lành, nhân hậu. Dì sở hữu khuôn mặt thánh thiện, đôi mắt sáng tinh anh, lúc nào cũng nở nụ cười hiền. Sau này ông bà ngoại mất, dù xuất thân con nhà khá giả nhưng thế cuộc đời, ... dì về nhà chồng cũng biết chịu thương chịu khó làm lụng chăm lo gia đình, cùng chồng gầy dựng cơ ngơi nuôi đàn con trưởng thành. Vất vả là vậy nhưng nếp nhà dì vẫn giữ ở sự chính chu. Mỗi khi đi ra ngoài, chạp giũ cũng chỉnh tề trong tà áo dài với chuỗi hạt, chiếc khăn choàng, ... với nụ cười hiền ấm áp ban phát khắp con cháu. Dì thương yêu anh chị em và các cháu. Dì quý chúng tôi như con cái trong nhà. Mỗi lần ra thăm dì, hay đi đâu đó như lên làng Cổ Bi chạp, thăm mộ... chúng tôi đều tạt vào nhà dì. Thế nào dì cũng chuẩn bị cơm nước đầy đủ ngồi đợi cháu về ăn. Tới nhà dì, thoải mái như ở nhà mình vì dì dưỡng đều tốt bụng, hiền lành và thương con cháu.

Mỗi lần trong gia đình chúng tôi có công chuyện như kỵ giỗ ông bà ngoại, Chú T, cô Tr là dì vô sớm, khi

còn khỏe, dì cũng ở lại để cùng sửa soạn, nấu nướng sắp dọn cho lễ giỗ. Dì thường mua bánh lọc An Lỗ gói rất ngon. Rồi vườn tược có mớ khoai sắn, lon đậu, lon mè... cũng bới xách mang vô Huế biếu chị gái thơm thảo. Mẹ chồng tôi rất tháo vát, đảm đang thương con cái nhưng không dễ tính chút nào nên mỗi lần tôi làm gì chưa vừa ý, bị mẹ tôi la thì dì nói vài câu bông lơn hòa giải cho hai mẹ con. Tôi về làm dâu ở tuổi 21 còn vụng về nhiều chỗ nên không tránh khỏi những lúc mẹ chồng tôi không hài lòng. Nhưng dù mẹ có méc với dì đi chăng nữa thì dì cũng chỉ cười hiền hậu và không nói gì nhưng trao tôi ánh mắt nhìn đầy thông cảm, và rồi dì vẫn thương tôi. Tôi cảm nhận mình như cháu ruột của dì chứ không phải cháu dâu nên mỗi lần được ở bên dì tôi có cảm giác thật ấm áp và được chở che. Dì thường gọi tên tôi mỗi lần gặp:

- Hà đó hả con?

Rồi qua sang hỏi thăm các cháu Ben, Bun (con trai chúng tôi)

Những năm sau này khi đã cao tuổi dì yếu dần, không thể đi đâu được. Mỗi lần chúng tôi ghé thăm là dì vui lắm! Lại cầm tay hỏi Ben, Bun rằng rồi, khỏe không? Con nó lớn chừng mô rồi?...

Lần chúng tôi về chào dì để chuyển vào Sài Gòn sống gần các con. Dì rung rung nước mắt nói:

- Tụi con đi xa rứa, khi dì chết là tụi con làm răng mà về được?

- Di còn lo lắng cho chúng tôi, di hỏi: - Với đồng lương giáo viên vậy vào trong đó liệu có đủ sống không?

Có lẽ trong thâm tâm di không muốn xa chúng tôi thêm đoạn đường nào nữa. Di muốn con cháu ở gần sum vầy, vui buồn có nhau. Khi từ già cõi trần cũng khỏi có cảm giác cô đơn. Nhưng di không cản chúng tôi vì có lẽ di cũng nghĩ con cháu ở trong này hết chúng tôi không có lựa chọn nào khác. Di còn lo lắng đồng lương giáo viên khiếm tốn, liệu chúng tôi vào trong ấy có đủ trang trải cho cuộc sống nơi đô hội đó không?

Tôi ôm di và nói với di:

- Di ơi! Di yên tâm! Rồi chúng con sẽ về mà, di đừng lo nghe!

Không ngờ đó là lần cuối cùng chúng tôi gặp di. Nay di ra đi mà lúc này dịch bệnh đang hành hoành. Nghiệt ngã quá! Nếu như không có dịch, nếu giao thông bình thường mà các em báo di ốm nặng thì chắc chắn chúng tôi sẽ về ngay để ở lại với di. Để được ở bên di những ngày di yếu và tiễn đưa di lần cuối.

Giờ tất cả đều bị chặn lại bởi trận dịch thế kỷ. Nơi xa chỉ biết gọi điện qua video thấy di nằm đó, thật thương. Thế là di đi thật rồi, dù không muốn tin nhưng phải đối diện với sự thật. Tuy nhiên có điều an ủi là nhìn thấy hình ảnh dựng và các em tổ chức tang lễ cho di thật đàng hoàng chu đáo. Trên chiếc quan tài di yên nghỉ, các em kết hoa lan thật đẹp, bàn thờ trang hoàng đâu ra đấy.

Xung quanh có đầy đủ các con, rể, cháu chắt...đông đủ và ấm cúng ở bên dì.

Dì yên nghỉ dì nghe!

Tụi con đành lỗi hẹn với dì!

Câu mong dì an tịnh ở cõi Như Lai. Chúng con thấp nén tâm hương bái biệt dì với niềm kính yêu, thương tiếc vô cùng!

Sài Gòn ngày 27/8/2021

Kính dì!

Hoàng Thị Bích Hà

Mục lục

I. TRUYỆN NGẮN	5
1. Anh tôi	5
2. Mưa buồn rơi xuống phía hoàng hôn.....	14
3. Tấm lòng trung trinh	38
4. Chị Xíu của tôi!.....	43
5. Chú Nghĩa cưới vợ.....	51
6. Ngày xưa không trở lại	57
7. Nụ hôn không ngọt ngào.....	61
8. Ông thầy dạy sử và chiếc vòng đeo tay	68
9. BẠN BÈ MỘT THUỞ.....	71
10. Chuyện anh Tự.....	75
11. Giận kẻ bạc tình	79
12. Người ở lại	87
13. Câu chuyện sáng chủ nhật.....	93
14. Khúc ngoặt	96
15. Sức sống diệu kỳ và sự nhiệm màu của tình yêu	104
II. TÙY BÚT	110
16. Sài Gòn ơi! Tôi hứa... ..	110
17. Những mảnh đời khốn khó trong nạn dịch Covid	113
18. Chợ truyền thống mở lại - Niềm vui của người nội trợ....	117

19. Sài Gòn vừa đi qua “con bão” đang từng bước hồi sinh	123
20. Những mảng màu cuộc sống qua ngôn ngữ hội họa của La Thanh Hiền.....	128
21. Tản mạn về ngâm thơ	131
22. "Thế giới văn minh" qua căn bếp	134
23. Tết sắp về! Tôi lại nhớ tết xưa.....	139
24. Huế - Thành phố tôi yêu.....	145
25. Đến với Thiên An.....	147
26. Tản mạn - Một ngày nghĩ lễ của tôi	149
27. Tám năm ở trọ trần gian!.....	154
28. Vạt nắng về chiều	159
29. Bến đỗ nào cho em?	162
30. Bụi ngùi tiễn biệt đi!.....	168

TRUYỆN NGẮN, TÙY BÚT

NHÀ XUẤT BẢN THUẬN HÓA

33 Chu Văn An - Huế

ĐT: 0234. 3823847 - 3821228

Fax: 0234. 3848345

Email: nxbthuanhoa@yahoo.com.vn

*****

Chịu trách nhiệm xuất bản

TS. NGUYỄN DUY TỜ

Biên tập

NGUYỄN THỊ THỂ

Bìa

BÙI HOÀNG LINH

Sửa bản in

HOÀNG THỊ BÍCH HÀ

In 500 cuốn, khổ 13,5 x 20,5 cm tại Công ty TNHH In Huế, 51A Minh Mạng, TP. Huế. Số đăng ký KHXB: 801-2022/CXBIPH/2-17/ThuH.

Quyết định XB số: 34/QĐ-NXBTH cấp ngày 28/03/2022

In xong và nộp lưu chiểu tháng 6 năm 2022

ISBN: 978-604-353-058-2